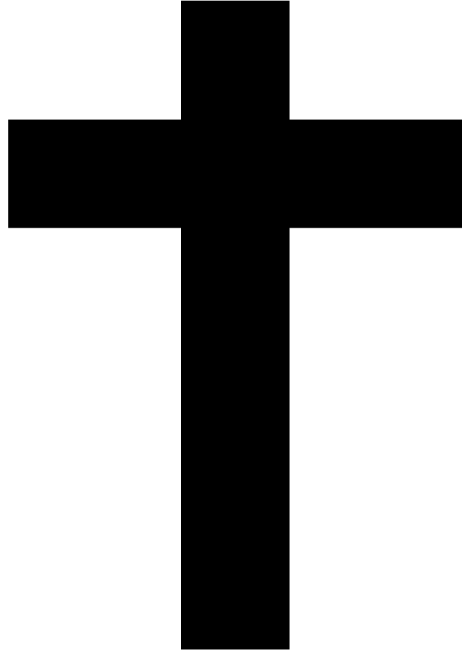

Gava NT

Guduf-Gava: Gava NT (New Testament) of Nigeria

Gava NT
Guduf-Gava: Gava NT (New Testament) of Nigeria

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Guduf-Gava)

Contributor: Luke Initiative for Scripture Translation

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0. You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 2 Jul 2025
c5714267-3149-5dc1-bdf8-ddc43a5cf0fe

Contents

Mat	1
MRK	46

Lav Zəđane a vinzdga

Mat Farsa kwar lav

Kadkad na, Mat kə vinzdgan. Dəge tuku đakhana in kwarne, Dadzikan kə bədu. Nenan kə dadak li chaw khadam ai đuda tlər sar kə nəga kə fur Yasu. Ən kadkad Markus zə Luk, ən đakha də tlərna đakha sare Lawi ud. Ən vėgakhe a dal, a tėga Yazhigəl ad lanji, diwa vak tlayangakh, kə bəla bəla də Kristu da vak Yakhudakh. Kristu dadake a ghitsa vanan, dadake da saks da man wuliwa tləks. A vinzdga Mat a dina kə kadkad kə sukwtakh sar Yakhudakh. Kə əmdla kwarne, Yasu zər Nazərat, in Kristu, dadak kat. Tsuguna kə əmdlada wakhada gidə sar kə tləksa Yazhigəl. A tsukwanan ad ghər kə mədlada dule a righanəf Yasu ad vinzdakhe ən kadkad mughur lanji ai ən kwar lavən tēghər kə Kristu, dadak man tləks. Ina kə kadkad matla lave ən təbkə mughura lanji zə wilwa lanji wirva kə righada hihisar kə lav tlayang.

Madəv kur tugwado tugwa ad kadkadən, tsənam tsəna ad lav Mat chuwađad. Yasu in Kristu, Shik ən tēghər kə shikakh, zə Dadzikan ya dadzikanakh. Dėgakhana daghan kə əmdlənan kwarne, zər Yazhigəl Yasu. Ghərmər tsuguna, khayənəf kiyam kə đabadab, wirva Dadzikan mara zə dad kat.

Detla na kə lav

Farsa gidə Yasu zə mantlər sar (1:1-4:25)
Kwardu lav Yazhigəl ən tə ghuḅ
(5:1-7:29)
Tsagdutsaga daghanghan, Jakvakh, zə
đaya dzanakakh (8:1-18:35)
Degal da Wurshalim zə mbasa bəl magi
(19:1-23:39)
Lav tlayangakh ən tēghər kə dėgakhe da
dzoghər dzəg (24:1-25:20)
Əmtsa Yasu zə tsiya sar (26:1-28:20)

*Ndazhazhana kə tugwa mbərt Yasu
(Luk 3:23-38)*

¹ Ina ndazhazhana kə tugwa mbərt Yasu Kristu, zər Dod, zər Brakhim.

² Brakhim kə yiga Ishaku,
Ishaku kə yiga Yakub,
Yakub kə yiga Yakhud zə zarbabakh
sar,
³ Yakhud kə yiga Perez zə Zera ai yiga
Tamar,
Perez kə yiga Khezron,
Khezron kə yiga Ram,
⁴ Ram kə yiga Aminadab,
Aminadab kə yiga Nakhshon,
Nakhshon kə yiga Salmon,
⁵ Salmon kə yiga Boaz, bab sara
Rakhab,
Boaz kə yiga Obed bab sara Rutl,
Obed kə yiga Yese,
⁶ Yese kə yiga Dod shik.

Dod kə yiga Sulemanu ai yiga nus Uri.

⁷ Sulemanu kə yiga Rekhobom,
Rekhobom kə yiga Abij.

Abij kə yiga Asa,

⁸ As kə yiga Jekhoshafat.

Jekhoshafat kə yiga Joram,

Joram kə yiga Uzi.

⁹ Uzi kə yiga Jotlam,

Jotlam kə yiga Ahaz.

Ahaz kə yiga Khezikay,

¹⁰ Khezikay kə yiga Manas.

Manas kə yiga Amon,

Amon kə yiga Yosi.

¹¹ Yosi kə yiga Yekoni, zə zarbabakh
sar ən tə sarte tsa khutsalud udakh
ya Yakhud da man vəb ən Khay ya
Babil.

¹² Ən tə khal kə bətral ba tsud da khaya
Babil.

Ka yiga Yekoni ad Sheyaltiyal.

Sheyaltiyal kə yiga Zerobabel,

¹³ Zerobabel kə yiga Abikhud.

Abikhud kə yiga Eliyakim.

Eliyakim kə yiga Azor,

¹⁴ Azor kə yiga Zadok,

Zadok kə yiga Akim,

Akim kə yiga Eliyud

¹⁵ Eliyud kə yiga Eliyazar,

Eliyazar kə yiga Matan,

Matan kə yiga Yakub,

¹⁶ Yakub kə yiga Yusuvu zil Maryam,
Maryam tsuguna ka yigan ad Yasu
ai đakhdud də Kristu.

¹⁷ Tsiyif ənt Brakhim kakh da tē Dod, a nala kē kəlgwidz klatəm ufađ. Tsiyif ən tē Dod, tsa kəlgwidz klatəm ufađ ən sarte a dzətrarud ak Izrailakh da man vəb ən Babil. Tsiyif ən tē sarte tsən manud vəb ən Babil da tē sarte yigdud Kristu tsa kəlgwidz klatəm ufađ.

Yig Yasu Kristu (Luk 2:1-7)

¹⁸ Auna đule a yigdud Yasu Kristu. Ən sarta səb Maryam bab Yasu kē Jisav, kēda ngudatra səba tsuda, ka dzoghər khud tsin tē dəva dē ndzēda Səđikw Chuwadafan.

¹⁹ Jambu sar Jisava ud charan, nagh ba dē kēđara zhiru ən tatak udakh bi. Ka đayanan ad ghər kē tēkaghera tsitar bəghanyan.

²⁰ Madvin ən đaya ghəra, dzagwdlam əmdlawala zərbəla Yazhigəl tsin ən suwan. Niya tsin, “Jisav zər Dod, a đuwa gēdza kē zəb Maryam kē nəga kē nusagh, wirva khudsarna a sa tēđava dē ndzēda Sidikw Chuwadafan.

²¹ Da yigayiga dē zər dēđungw, da barva bəg kha đakha Yasu. Wirva in da kat yakhtar ən khaipakh tar.”

²² Daghan ina a dzoghər kē righada dēge a kwarga Dadzikan tē dəva dē tlayang kwarne,

²³ “Da dləgh khud dughmbəl, da yiga yiga ad zər. Ka da barva đakhud Manuwel.” Dēge tuku Manuwel na in kwarne “Dagha kēnda zə Yazhigəl.”

²⁴ Tsiyif kē Yusuvu ən khara, ka gatars kē lave a kwararkhe zərbəla Yazhigəl. Yusuvu tsuguna ka bəf ad Maryam kē nəga kē nus sar.

²⁵ A khənarghər bi, ba yiga tsin zər sar. Ka barva Yusuvu ad đakha Yasu.

2

Ghulabakhe saro ən mbərt kəs

¹ A yava Yasu ən kəs ya Baitalkhami ən əntla khay ya Yakhudi ən kwarga shik Khiridus. Ən tē yanən kē sart, ka sosəg kē li tsatsəg ən tēghər kē kwadladlak səgo ən mbərt kəs, da wurshalim. Ka ndida tsitar

² kwarne, “Ən vara fitl na yavan ai da nəga kē shik Yakhudakh ni? Wirva a nəgha

tsəkənda kwadladl sar səgo ən mbərt kəs, wirva yana a so da đabadaba kənd.”

³ Tsəna kē Khiridus Shik ad yan, ka tsiyif məkən sar zəva udakh daghan ən Wurshalim.

⁴ Ka dzakhanəf ad zik zikan na kē zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikh ndzikh Mus. Ka ndidatərwal ad vake da yigdud Kristu.

⁵ Ka nəv itar tsin, “Ən kəs ya Baitalkhami, ən əntla khay ya Yakhudi. Wirva a vindzga ndək yan tlayangen ad dēge a kwarga Yazhigəl kwarne,

⁶ “Ghəra tsugun Baitalkhami əntla khay ya Yakhud,

Khəđikan bakhən li man tləkəs ən Yakhud bi;

Wirva da səgawal ən tēb tsəkur dadake da man tləks,

Dadake da zighw udakhar ya Israil.’ ”

⁷ Ka đakhga Khiridus ad li tsatsəgen bəghanyan, ki nəghda tsatsəg tsin ad sarte tsa əmdlawala kwadladlen.

⁸ Ka bəlatəral dēgal da Baitalkhami, ka ni, “Dam da nəghamako ndəghər nəgh ad fitlen* đussa nikur. Da tlarghər kur, ka kwara kē kur ki dēgal kē ghərar da đabadab.”

⁹ Udzala tsitar ən tsən lav shika, ka dal itar. Kwadladle tsa nəgha itar ən mbərtə kəsena ən tē vuk tar. Ka gatars gata tsitar tləm sa tsin da tēghər kē vake dē fitlen.

¹⁰ Nəgha tsitar ad kwadladlen ka righəf itar dē khwadəga char.

¹¹ Da tsitar da mēghen, ka nəgha tsitar fitlen zə Maryam bab sar, kalga itar juguv ən tē vuksar, ka đabanəf itar. Ka vadana itar mbəl jiladakh tar ka bara itar ad dawan zə tərshin điz ai manavadal səgawal ən uf ai đakhud frankinsens, zə ai đakhud Mir ən tlerna uf.

¹² Ka gwiyağh itar ən tē tlərna dul da kəstar, wirva tsa tēkhatəranud ən suwan kwarne, a đuwa itar gwiya daks da vak Khiridus.

A khwayal Yusuvu zə Maryam dē fitlen da Masar

¹³ Ən tē khal kē daldəg tsitar, ka tlarghər zərbəla Yazhigəl kē Yusuvu ən suwan, avin, “Tsiya, zəba ad fitl na zə bab sar khwaya dēgal da Masar. Gidam gidən vin

* **2:8 2:8** Fitla nəvuda in Zər vunj

kwa kwara kurkhai ka saks, wirva da gatagata Khiridus ad zërna kə kədakəd.”

¹⁴ Ka tsiyəf Yusuvu bəf ad fitlen zə babsar kəvid, ka dal da khay Masar.

¹⁵ Ka nndzəgan ən vin da tə sarte a əmtsəga Khiridus. Ina kə digit a dzaughər ki zədə righada dəge a kwarga Dadzikan ən tə dəva də ghay tlayangen kwarne, “A dakhadəghər ən Masar ka zərar.”

¹⁶ Katlga kə Khiridus kwarne raja kharghəra liye tsa digit ən təghər kə kwadladlen, ka ngudərəv tsin char. Ka bəlanəf ad udakh kə khadzga dēghwa zər dədungw ən Baitalkhami zai ən gədzar kəsakhe təvəgh, tsiyif ən tə vəg mits da tə vunj, kalkala sarte tsa kwararkhai li tsatsəgen ən tə ghər kə zəren.

¹⁷ A righif lave tsa kwarga Irimi tlayang;
¹⁸ “Ka tsəna tsena tsud ad kwind ən dləgh tsits.

Kwinda tuwa ziwaziw,
Rakhil ən tuwa wirva zarsar.
A piyarwala kitlandagh rəv.
Wirva a ruga zar sar.”

A bəf Yusuvu ad Maryam ze Fitlen kə Saks ən Masar da Nazarat

¹⁹ Təkhəl kə əmtsa Khiridus, ka tlarghər zərbəla Yazhigəl kə Yusuvu ən suwan ən Masar

²⁰ ni, “Tsiya bəf bə da fitlən zə bab sar gwiya daks da Izrail, wirva liye gat kəd fitl na a ruwargan.”

²¹ Ka tsiyif, bəf ad fitlen zə babsar ka gwiya da khay ya Izrail.

²² Ai tsəna tsin kwarne zər Khiridus, ai dakhdud Arkilayus kə chauga tləksa dad sar, ən man tləks ən khay ya Yakhudi, ka gədza tsin dəgal da vinen. Wirva tsa təkhatəranud ən suwana, ka khutsval da əntla khaya Galili.

²³ Ka dal da gidən tlərna kəsən ən dakhdud də Nazarat. “Ki righada dəge tsa kwarga tlayang kwarne, Zərna da dākha də zil Nazarat ud.”

3

Kwardu lav Yazhigəl kə Yukhan dadak paraud
(Markus 1:1-8; Luk 3:1-18; Yukhan 1:19-28)

2:18 2:18 Irimi 31:15.

¹ Ən tə yanen kə sart, a sawal Yukhan dadak para ud da kwardu lav Yazhigəl ən təghəl əntla khay ya Yakhudi.

² Ni, “Pəlam pəla ghər, wirva tləksa Yazhigəla a khərzgan.”

³ Tsa Yukhan dadake tsən kwara Ishay tlayang ad laven təghər tsin kwarne, “Kwinda ud ən tləkh ən təghəl kwarne, “Dikamarna dül kə Dadzikan, Andz ger nəv dulsar.”

⁴ Gabage taləm Yukhan na a manava də guj tləgwam. Ngudan sambal ən tə khukw tsin. Dəg zuwa sara tsəvakwa zə mam təghəl.

⁵ Təkəna udakh ya Wurshalim zə əntla Yakhudi daghan, zə daghan əntla khay zagh Urdun, ka sakhgawal itar da vaksar,

⁶ ka kwarakh khaipakhtar itar, ka paratəra para tsin ən zagh Urdun.

⁷ Ai vazga kə Yukhan ad Farisakh zə Sadukiyakh zikən səgawal da vaksar kə paratərapar, ka niya tsitar, “Kur zar ya pushakh. War kə khidakurf kə ngikh kuba rəvakhud Yazhigəl nən saksi?

⁸ Manam gide da əmdla kwarne a palga kur ghər ən khaipakhur.

⁹ Dzamam ba ən khudur kwarne, ‘Dadənda Brakhim bi,’ Ən təkha kura təkha kə. Təkha Yazhigəl kə vərđarkhai zara kə Brakhim səgawal ən kurakhan.

¹⁰ Audzalud ən bars khil kə mbərt uf. Itsera kə ufe kwal yig zar charan ka əntlarsud kədaghud da kar.

¹¹ “Ni ka ən para kura də yu kə, kə mətlada kwarne a palga kur ghər, ude ndanga təghər tsəka da saks ən tə khal tsək, ude itsa kimbak sar təkha ba ka kə bənəf bi. In da para kuran də Səđikw Chuwadadan, zə kar tsugun.

¹² Khutan ad kwat kava sar, kə kav khi sar ən tə ghwuzay, ka dzanəf ad khi, dīdagh ən kuvur sar, ka ndəghanan ad tlitl də kare kwal təkha tsud kə kədgan.”

Para Yasu

¹³ Ən tə khalak yan ka sagha Yasu ən Galili, da vak Yukhan kə parapara tsud ən zagma Urdun.

¹⁴ Tsən na Yukhan ad gadlara gadl. Ka niya tsin, “Ka tsən nagma paraka para tsəkha ka kha kə sagha da vakara?”

15 Ka ngawarkhai Yasu kwarne, “nalnəgin ndək yan, wirva ndək yan khwaran kə righada dəge ən nagma Yazhigəl.” Khal kə yana ka khayənəf Yukhan.

16 Ən tə khal kə Parandal tsud Yasu, madvin ən səgawal ən yu, təvin təvina ka ngurəf garazhigəl, ka nəghan ad sədikw Yazhigəl ən səgadagh ndək kakur, sodagh da təghər tsin.

17 Ka tsənud lava səgadagh ən gharazhigəl kwarne, “Ina zərare ən waya kə, ən tsən zədə sar ka char.”

4

A kurana wurdu ad Yasu

1 Ka fiwandal Sədikw Chuwadadan ad Yasu da təghal kə kurakura kə wurdu.

2 A zəbga Yasu ad ndəl khəna kul ufad vida zə fatsi. Kə khala ka ndzikənəf way.

3 Ka sa wurdu niya tsin, “Da zər Yazhigəl kha, kwarara kwara kə kurakhan nalnəg itar kə dæg zu.”

4 Ka ngawarkhe Yasu kwarne, “Vindzan ən kadkad Yazhigəl kwarne, ‘Uk ən safən tə dæg zuwa kitakul bud bi, khekwa də itsera kə lave ən səgawal ən ghay kə Yazhigəl.’ ”

5 Ka bala wurdu da dləmdla kəs Chuwadadan ən Wurshalim, ka bəba tsin da tə ghər kə bedem fəta Yazhigəl.

6 Niya tsin, “Da zər Yazhigəl kha,” ghədzəvdagh ghədzəva dæg dagh da khay, wirva vindzan kwarne,

“ ‘Da batra bəg Yazhigəl ad ndzədə kə zarbəlakh sar kə kat kha kat.

Ka da chau kha chawa itar də dəv tar. Khek kədkhe kə kur ən tə sig.’ ”

7 Ka nəv Yasu tsin, “Vindzan tsugun kwarne, ‘Kura ba də Dad zikan Yazhigəla bi.’ ”

8 Ka gwidən wurdu ad bəba dəgo da tə tsəban na kə ghay ghuḅ, ka mədlaran ad tləksakh lard zə zika khwara sar daghan.

9 Ka niya tsin, “Da kəla ke kha juguv dāba ke kh. Daghan dəgakhana da bakha bəg kə.”

10 Ka nəv Yasu tsin, Tsiya dəgal ən van kha shatan, wirva vindzan kwarne, “ ‘Dabadaba Dad zikan Yazhigəlakh, tsuguna in kitakul da manara kha tlər.’ ”

11 Khalak yana ka dūwars wurdu, ka səgdagh kə zarbəlakh Yazhigəl da nəgharu nəgh.

A farsa Yasu ad tlər sar ən Galili (Markus 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Tsəna kə Yasu kwarne a viyava Yukhan da sal, ka tsiya tsin dəgal da Nazarat ən Galili.

13 Ka dūwars ad Nazarat, dal da gidən Kafarnakhum, ai təvai ən tuk dəlv ən tə ghala əntla khaya Zəbulun zə Naftali.

14 Ki da righada lave kwarga Yazhigəl ən tə dəva də Ishay tlayang kwarne,

15 “Əntla khay mbərt Zebulun, zə dæg Naftali ən Galili.

Ən tə dūl dəlva Madateri, tangw da tə əntla khay zagha Urdun,

Galili vake ən gidda liye kwal Yakhudakh.

16 Liye ən gidən gurtl.

Nəgha tsitar kəs khedaf char.

Liye gidən kəs sədikw fayam əmtsa.

A mədlawala khedafā kes da vak tar.”

17 Tsif tə yanən kə sart, a farsa Yasu ad kwardu lav Yazhigəl, ən kwar kwarne, “Pəlam pəla ghər, wirva tləksa Yazhigəl a khərzəgan.”

A dakhga Yasu ad li vāy kilfud ufad (Markus 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Madəv Yasu ən dəgal ən tə kalam dəlva Galili ma, ka nəghanəgha tsin zarbabakh mits, Simane dakhdud də Bitrus zə zer bab sar Ndros. Ən dəy sika vāy kilf itar da dəlv, wirva li vāy kilf itar.

19 Ka nəv Yasu tsitar, “Gatamakəs gat, da nakurar nəg ka kə li khutsado ud ndəkve ən vāya kur kilf.”

20 Təvin təvina ka dūwars itar ad sikakh tar, ka gatars itar.

21 Din ən zu vuk də dəga, ka nəghan ad yakhaya kə zarbabakh mits tsugun, ai Yakub zər Zabadi zə zer bab sar Yukhan. Ən peryu itar zə dad tar Zabadi, ən dika sikakh tar itar. Ka dakh tərkhai.

22 Təvin təvina ka dūda itar peryu tar zə dad tar, ka gatars itar.

A məlaru Yasu kə udakh zikən (Luk 6:17-19)

23 A gwayafkhai Yasu ən kəs Galili daghan, ən tsagakhdū lav Yazhigəl ən gud dzakhav Yakhudakh. Ka kwardu lav zədən

təghər kə tləksa yazhigəl. Ən mbakha itsera kə khulf kuz, zə liye kwal yang kə udakh.

²⁴ A tsa tə dəva də yan kə tlər ud ad Yasu ən khay ya Suri daghan. Ka zaḅardo li kwal yang ud zə liye ən tuk kuzakh sikh sikh zə li khəḅ dlad, zə li sədikw bəzan, zə liye tlavarghər wurdu zə li əmtsa kalam vəgh, a mbakhatru daghan.

²⁵ A gatars dzakhava udakh zikən səgawal ən Galili, zə əntla khaya kəsakh kəldək, zə Wurshalim, zə əntla khaya Yakhudi, zəva liye ən ghədzəva zaghā Urdun.

5

A kwardu Yasu ad lav Yazhigəl ən tə ghuḅ

¹ Vazga kə Yasu a dzafkhai udakh zikən, do da tə gil, ka nndzəgan. Ka saks kə furakh sar da vak sar,

² ka farsa tsagətəra lava tsin kwarne;

Barkakh (Luk 6:20-23)

³ A batərghər Yazhigəl ad bark kə liye ən tsa khətsala khətsa tar ən dəgakhe ən naghā Yazhigəl,

Wirva tləksa gharazhigəla da dəg tar.

⁴ Nəg bark kə liye bazan rəvakhud.

Wirva da kitla təra rəvud.

⁵ Nəg bark kə liye gulandagh ghərtar, Da wurawura itar ad dəgakhe manga Yazhigəl ad lanji sar.

⁶ Nəg bark kə liye way man dəgakhe ən naghā Yazhigəl.

Wirva da bagha təra bagh.

⁷ Nəg bark kə liye mədla kwidkwidərov.

Wirva da mədla təra mədla Yazhigəl ad kwidkwidərov.

⁸ Nəg bark kə liye chuwaḅad rəva tar.

Da nəghanəghā itar Yazhigəl.

⁹ Nəg bark kə liye matla gida khwid.

Da ḅakh tər də zar Yazhigəl ud.

¹⁰ Nəg bark kə liye ən batərud dlad wirvən man dəgakhe ən naghā Yazhigəl itar.

Wirva tləksa Yazhigəla dəg tar.

¹¹ Nəg bark tsəkur, madəv udakh ən lakh kur lakh, zə bakura dlad, zə ngatla filakh ən teghər tsəkur sikh sikh sikh, wirva li gataks gata kur.

¹² Kwam khwadəg zə panakha rəv char, wirva da gəmadu gəma kur dəg sigur zikən

ən ghərazhigəl, wirva a batra ndək yan ud dlad ak tlayangakh Yazhigəl liye tsa soghər chak təghər tsəkur.

Tləgul zə Khedəf

¹³ Kuram tləgul lard. Da təkaghəra tləgul zə nashnash sar, da wurondəghər ndarud zəḅa sari? Aghba dla dəge ən tukuwin bi akwa ḅiduud, ghədlapakh gud.

¹⁴ Kuram khedəf lard. Afke dləmdla kəs ai khavən tə bəḅar ən bəghafəkhai bi.

¹⁵ Na bud ən vədzanəf kara kazaz ka khəmbarghərud gagay bi, akwa bugud ən tə vak ghitsa sar vake da mədlaradin ḅul kə li məgh khedəf.

¹⁶ Ndək yan tsugun, namal nəg khedəf tsi kə udakh, wirva da nəghā tsitar ad tlər khwarane manakur, da farghərafəg itar kə Dadure ən ghərazhigəl.

Tsagdu tsag ən tə ghər kə nzikha nzikh Mus

¹⁷ Dzamamba kwarne a sodagh da kala ndzikhandzikh Mus zə dəge vindzan ən kadkad tlayangakh ba ka bi. A so da kala kala ba ka bi, a so kə reghareghā kə.

¹⁸ Kadī ən kwara kura kə, akwa mbasu ghərazhighəl zə khay, nga itsa khədikanā kə lav ai da bəlāl ən dəge a tsagdu Mus bi, kwa reghanaud itsaud.

¹⁹ Wirva yan ḅaga ude kəlanəm itsa kitakul ən khədikan nak ndzikhā ndzikhā khan, zə tsagardu kə udakh ad kəla ndzikhā ndzikhā khan, da ḅakha də khədikan kə udud ən tləksa Yazhigəl. Ude gatars, ka tsagardu kə udakh tsugun, da ḅakha də zikan kə udud ən tləksa Yazhigəl.

²⁰ Ən kwara kura kwara kə, da malga ba kur liye tsagdu nzikha nzikh Mus zə Farisakh kə kanadi bi, na kur daks da tləksa Yazhigəl tsa ndar bi.

Tsagdutsag ən təghər kə rəvrəv (Luk 12:57-59)

²¹ Tsəna tsəkur a kwarar khai yud kə dzidzakh mar kwarne, kəḅam ba safā itsawar bi, itsera kə ude ən kəḅga saf, ka da takara lavud.

²² Ən təkha kura təkha kə, ude ngudərva rəv kə zər bab sar, ka da takara lavud. Tsugun, ude gamp kha niya kə zər bab sar, da ḅaḅud da təvuk li taka lav ya Yakhudakh. Ude ḅakh zər bab sar tsugun də dlag, da kəḅ dagh da kara fay ud.

²³ Wirva yan, dən bədu dæg tsufa khən tə vak sadak, da dzamana kha kwarne næg däge ən təbur zə zərbaba gh,

²⁴ bəga kha dæg tsufaghen ndan ənt vak sadak. Dæg dəgal ndan da dikva zə zə babagh. Khalak yan ka saks kha da bədu dæg tsufaghen.

²⁵ Da kəlga udan ad juguvagh, kujad dikfəkhai kha zin təkur ən təghər kə dæg, kəda tsukwa tsukur ən tə vak takalaven. Da na ba ndək yan bi, ka da matlakha zə dadak takalav, dadak takalava tsuguna ka bəkha da vak del, tsuguna ka ngudəkhai yud ən zaw.

²⁶ Jir ən kwara kha kə, na ba itar da bəlakhə bəla bi, kwa pəlgakha kwaḅ na daghan ai gatakhsud din.

Tsagdutsag ən təghər kə gwaragwar

²⁷ A tsəna tsəkur a kwaravan kwarne, a dūwa man gwaragwar.*

²⁸ Ən kwara kura kwara ka kwarne, ude kəmgə dæg khər, audzal ən mənğa gwaragwar zin ən rəvakhud sar.

²⁹ Da di dəva kafagh ən bəg khan da man khaip, ndədadal ndəda tləvarskh. Azəgha bəghal ən tlərna tlepel vəghagh təghər kəddagh dumba vəghagh da kar.

³⁰ Da dəva kafagh ən bəg khan da man khaip, əntlars kha tləvarskh. Azəgha bəghal ən tlərna tlepel vəghakh təghər kəddagh dumba vəghagh da kar.

Tsagdutsag ən təghər kə picha səb (Mat 19:9; Markus 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ A gwidən ud kwara kwara kwarne, ude təkaghəran zə nus sar, barari bara kadkad təkaghəra tsin.

³² Däge ən kwara kura ka in kwarne, da təkaghəra udan zə nus sar dən təghər kə khaipa man gwaragwar bin bi, a ba da man gwaragwar. Itsawar ən bu nuse a təkaghəra ze zil sar, gwaragwar ən manin.

Tsagdutsag ən təghər kə wad

³³ Dakhkana a tsəna tsəkur a kwarkhai ud kə dzidzakh mar kwarne, kəla ba də wadə mənğa kha bi, kwa righanəf kha wadə tsa wadəg kha kə Dadzikan.

* 5:27 5:27 Səgawal 20:14

³⁴ Ai däge ən kwara kura ka in kwarne wadam ba dikidiki bi, itsa də gharazhigəl, wirva vij gida Yazhigəl.

³⁵ Wadam ba də khay tsugun bi, wirva vak bəg siga sar kə Yazhigəl, awana tsad Wurshalim wirva in dləmdla kəs zikan kə shik.

³⁶ Wad ba də ghərakh tsugun bi, wirva təkə bakha kə nandala guj kitakul kə madakw tsa kə lusan bi.

³⁷ Däge khwara kə kwara tsəkur in kwarne, ana bi au, da bəlin sig ən mbiyan a so ən vake da wurdu yan.

Tsagdutsag ən təghər kə pəlakava də bəz (Luk 6:29-30)

³⁸ Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigəl kwarne, da chidərnakha di kə ud, ka chidərnakhanud diyagh tsəgun. Da lardarkha tliḅ kə ud, ka lakhdalud tliḅa tsəgun.

³⁹ Ai däge ən kwara kura ka in kwarne, da mana kurkhai udan ad ghaza pələma bi. Da diyakhwal udan ad mekhwpengw ən tə diwa dəva kaf, ka gwiyarənəf khad diwa dəva dleḅa tsugun.

⁴⁰ Da kəlakghər udan ad juguv wirva pərdəghval gabagagh, ka bara kha zəva khədikana kə gabagagh.

⁴¹ Da njəghakhu dadak ndzədan kə dəgal da əntla fətəl kitakul, ka dara dæg kha əntla fətəl mits.

⁴² Da takadga udan ad digit ən vakagh, barakh. Ude a sagh da takad gəmau ən vakagh tsugun, piyardu bi.

Wayamwaya də tləghumura (Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigəl kwarne, waya ad tləghərwitəghagh, dūda kha dadak dawagh.

⁴⁴ Däge kwara kura ka in kwarne wayam dadak dawur, mana matəra dəgau kə li bakura dlad.

⁴⁵ Ən tə dəva yan da nəga kur kə zar Dadur ən gharazhigəl, dadake ən bəg fatsi da təvən təghər kə li kalali zə liye kwal kalali, tədədagh ad yu gharazhigəl tsugun da təghər kə li kanadi zə liye kwal kanadi.

⁴⁶ Da uk liye ən way kur way ən waya kur, ira kə dæg siga da bakurudi? Itsa liye

ən dza khadama, ən mana ndəkyan bakh itara?

⁴⁷ Da uk zar babakhur ən nəgardi kur, ai, ufa manga kur mal kə yakhayi? Itsa liye kwal tsa Yazhigəla ən mana ndək yan bakh itara?

⁴⁸ Wirva yan reghanyan nəv gidur ndəkve reghan Dadur ən gharazhigəl.

6

Tsagdutsag ən təghər kə budu dæg buti

¹ Tsukwamana ghər, bamaru ba tlər kanadiyur kə di bi. Wirva da manga kur ndək yan, da gəmadu ba kur dæg sigur ən vak Dadur ən gharazhigəl bi.

² Wirva yan, da da bədu dæg buti kh, baldu bən ghay bi, ndək ai ən mana mbadīrakh ən gud dzakhav zən tə dūlakh bi, wirva kə dləba təra dləba tsud. Ən təkha kura təkha kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

³ Da ka da bədu dæg buti kur kə dadake kwaldin, tsa ba dəva dlebagh ad dəge ən mana dəva kafagh bi.

⁴ Bədu bəgagha nalnəgin bəghanyan. Dadaghe ən nəgha nəgh ad daga dəge bəghanyan, da bakha dæg sig.

Tsagdutsag ən təghər kə dægau (Luk 11:2-4)

⁵ Da da dəgawa kur, manam ba ndək mbadīrakh bi, li way dægau ən vak ghits ən gud dzakhava zə tuk dūl ki nəghatəra nəgha kə udakh. Jir ən kwara kura kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

⁶ Ai da da dəgawakh, dæg daks da gud, ka khəfardu kh. Dəgawaru dəga kə Dadaghe kwal ən nəgha tsud. Dadaghe ən nəgha dəge manud bəghanyan, da bakha dæg sig.

⁷ Da da dəgawa kur, a dūwam gwayars kə lava zikən ndək liye kwal tsa Yazhigəl, liye da ghər tsitar ən kurana, da gwayars itar kə lava zikəna, ka da tsənətru tsənud.

⁸ Manam ba ndək itar bi, wirva tsa kə Dadur ad dəge na kur, kəda da takada takada tsəkur.

⁹ Auna dūle da dəgauda kur. Dadmare ən gharazhigəl, Farghər fəgud kə dakhaghe chuwaɖad.

¹⁰ Tləksagha ausəgin səgdagh. Manud ad dəge ən nakh ən lard.

Ndəkve ən manud ən gharazhigəl.

¹¹ Bakənda bəg dæg zuwa khan, ndəkve ən bakənda kha tsika fatsi.

¹² Bisa kəndana kha khepa khənd. Ndəkve bisara kənda kə li mana kənda ghaz.

¹³ Bəla kəndu ba di daks da dləgd bi.

Ai kat kənd kat ən dəva kə wurdu.

¹⁴ Da ka bisarna kur kə li mana kura ghaz, Dadure ən gharazhigəl tsuguna da bisa kura bis.

¹⁵ Ai da ka bisarna ba kur kə udakh tsugun bi, Dadure tsuguna, na ba da bisa kura khaipa khur bi.

Tsagdutsag ən təghər kə zəb ndəl

¹⁶ Dən zəb ndəl kur, bazamdu ba vakdi ndəke mana mbadīrakh bi. Ni itara ən bazdu kə nəghda mədlara kə udakh itar kwarne ən zəb ndəl itar. Kadikadi ən kwara kura kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

¹⁷ Ya dən zəb ndəl kh, pardu kha vakdiyagh, masəm kha wal ən ghər,

¹⁸ ki khək katlga tsud kwarne, ən zəb ndəl kh, uk Dadaghe kwal nəgha tsud da tsan. Dadaghe ən nəgha dəge manud bəghanyan, da bakha dæg sig.

Tsagdutsag ən təghər kə dzakha ləmanakh ən gharazhigəl

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Dzakha mara ba ləman kə ghərur ən lard bi, vake da bazdu terar zə kwalavi, zə vake da təkha gəlakh kə chibanan kə daks da gəl.

²⁰ Dzakha mara kə ghərura ad ləman ən gharazhigəl, vake kwal da təkha kə tərara zə kwalavi kə bazdu, zə vake kwal təkha kə gəl kə chibanan kə daks da gəl.

²¹ Wirva vake də ləmanagha, ən vin məkənagh.

Khedəda vəgh

²² Diya in kara kazaza vəgh, da ka lapi diyagha, daga vəgha gha ka da nəga kə khedəf char.

²³ Da ka yanga ba diya bi, daghan vəgha gha da nəga kə gurtl char. Da nala khedəda vəghagh kə gurtla, ka da zikakhghər zika gurtl.

Manara kwatnakh kə Yazhigəl awana kə ləman (Luk 16:13)

²⁴ Na ude təkha kə manarkhai kwatnakh kə dadməgh mits bi, akwa waygan ad fanga, dudan ad fang. Bi khəambarvan kə yana ka nenanan ad yan. Ən manawa ba gatars kə Yazhigəl zə kwaḅ tsəkha bərdagha bi.

Dzamam bi famadəghərofəg ən tə Dadzikan (Luk 12:22-31)

²⁵ Wirva yan ən kwara kura kwara kə, dzamam ba safur, zə dəge da zuwa kur zə dəge da khəḅa kur bi, zə kadlange da tala kur kə vəghur bi. A malga bakh safu ad dəg zuwa? Tsəguna a malga bakh vəgh ad kadlange da tala kura?

²⁶ Ən nəgha bakh kur dīkakh ən pədlən tə gharazhigəla, na itar ən tukha bi, na itar ən tsəg khi bi, naba itar ən dza khi da kuvur bi. Sakhkana Dadure ən gharazhigəl ən batra dəg zu. A malga bakh ndangura ad dīkakh?

²⁷ Warek ən kur ən tə dəva də dangw sar təkha kə səgərhər əntla sart tetl kə safu sari?

²⁸ Ai wudək lava tsəkur ən dzamghər ən təghər kə dəge da tala kuri? Ən nəgha bakh kur daka kə sasikw zə firakh ən tə təghala? Na itar ən man tlər zə takhara kadlang kə ghər tar bi.

²⁹ Sakhkana ən kwara kura kwara kə, itsa Saluman shik zə daghan ndanga sar, a taḅa ba də chadḅəkhai ndək itsera tar bi.

³⁰ Da ka təkha Yazhigəl kə chadənəf sasikw ən tə təghal ndək yan, ai khana nəga, təkula tləvdahgud da kara ka ndəghanud, tək bakh Yazhigəl kə chadə kuruf mal kə yana? Kuram li khətsa fadəghəro fəg.

³¹ Wirva yana ndidam ba kwarne, uḅa da zuwa kiyami? Uḅa da khəḅa kiyami? Uḅa da tala kiyami?

³² Afke li kwal tsa Yazhigəl ən gat yakhana kə digitakh, ai tsa kə Dadure ən gharazhigəl kwarne ən nagh kur ad yakhana kə digitakh daghan.

³³ Ai dəg chaka gatam gata tləksa Yazhigəl zə man dəgakhai ən nagh Yazhigəl, daghan yakhena kə digitakh da bakuran ghər bəgud.

³⁴ Wirva yan ndidam ba khul bi, wirva khula ən saks də dladakh sar. Dladakhe khana a tlakurar kə khanen.

7

Bamarghər ba də ghaza kə itsawar bi (Luk 6:37-38,41-42)

¹ Bamarghər ba də ghaza kə itsawar bi, khai kə ba kur ghər kə Yazhigəl ad ghaz.

² Ya khulf taka lave manakur kə udakh, da taka kura ndək yanud. Darame ən kurara da kur kə udakh, da kura kura din ud.

³ Uḅa kə mangan tsəkha ən vaz sasikw ai ən di kə zər babagh, ai nguse ən di tsəkha nga dangwa din biyi?

⁴ Da kwara ndarkha kə zər babagh kwarne, Bakhdal ḅa ka sasikw ən di tsəkh, Ghəra ghəragh ngusan di tsəkhe?

⁵ Mbadirana digi. Ndədadal ndəḅa ad nguse ən di tsa kha ndan, ki zəḅa nəgha nəgha tsəkha char, kə da ndəḅado sasikw ai ən di kə səkwtagh.

⁶ Bamara ba dəgakhe dəg Yazhigəl kə ghəd bi, kadamarḅu ba dəg kwinda chadure dzau gan ən təf kə daguwakh bi. Wirva da tərkwədu tərkwə itar, da guyafkhai itar da vakur da vandz kur vandza itar.

Dawam daw, gatam gat, dughwam dugh (Luk 11:9-13)

⁷ Dawam daw, da bakura bəgud. Gatam gata da gəmadu gəma kur. Dughwam dughwa ghay gud da ngura kura ngurud.

⁸ Wirva ude takadgana da bara bəgud, ude gatgana da gəmadu gəm, tsuguna ude dughgwan ad ghay gud da ngurara ngurud.

⁹ War ən təb tsəkur, kur dadakh, da ka ḅauga zər sar ad dəg zu, ka baran ad kuri?

¹⁰ Awana da takadga zər ad kilf, ka baran ad bubi?

¹¹ Da kure kəladakha tsa tsəkur bara dəgakhe khwarkhwaran kə zarur, ngəḅukw Dadure ən gharazhigəl, afke da bədu bəg ad dəg khwarkhwaran kə udakhe takadgan ən vak sar.

¹² Daga dəge ən nagh kur mana kura mana kə udakh ka manatəra mana ghərur, wirva yan dəge ən tuku ndzikh ndzikh Mus zə tsagḅutsaga tlayangakh Yazhigəl.

Dlikhwan na zə bangan na kə rang
(Luk 13:24)

¹³ Damaks ən tə dlikhwan na kə rang, wirva rangena bang, dul daksa tsuguna bang daks da kar. Liye ən daks ən təf tsuguna zikən itar.

¹⁴ Wirva rang da tə dul mbəladu safə kə ngədə dlikhw, dūlen tsuguna dlikhw. Liye ən gatars kə dūlen tsuguna na itar zikən bi.

Ən katl ən tə zər sar ud ad uf
(Luk 6:43-44)

¹⁵ Tsukwamana ghər də tlayang filfilakh liye sakhasaks da vakura ən jakva tuwaghakh, ən khud tara ndək khəda təghalagh itar liye mbatəra way.

¹⁶ Da katltər ən tə dule manda itar tlər kur. Ən mbəlo mbəlakh zər inabi ən tə əmdaga? Awana zər ghədiv ən tə dzadzəfa?

Dzəngəl inabi

¹⁷ Ndəkyan itsera kə ufa khwaran ən yig zər khwaran, ufe bəzan tsuguna ən yig zər bəzan.

¹⁸ Ufa khwaran naba da yig zər bəzan bi, ndəkyan ufa bəzan tsugun, na ba da yig zər khwaran bi.

¹⁹ Dəghwa ufe kwar nəg ən yig zər khwaran, da əntlars əntlud tləvdagh ud da kar.

²⁰ Wirva yan, da tsa diwa vak man tlər tar kur ad tlayang filakh.

Ən tsakura ba ka lingling bi
(Luk 13:25-27)

²¹ Daghan ba ude ən dakh ka də Dadzikan, Dadzikan da daks da tləksa gharazhigəl bi. Kwa ude a manga dəge nagma Dadare ən gharazhigəl.

²² Ai fitsa Taka lava, zikən udakhai da kwara ka kwarne Dadzikan, Dadzikan, tsa kwarga bakh kənda lave da dzaughər ən təvuk də dakhagha? A lakwdu bakh kənda shadən ən dakhagha? A manga bakh kənda tlərakh dəg japər ən dakhagha?

²³ Ka da kwara təra kwara ka kwarne, ən tsa kura ba ka lingling bi. Tsiyam tsiyan ən vakar, kuram li man kəlad.

Udakh mits li khəg
(Luk 6:47-49)

²⁴ Wirva yan, dəghwa ude a tsənga lavaran, mangan tsugun ad tlər din, da

ndək ude kwelemlem ai khəga fətasar ən tə fərad.

²⁵ Tədgə kə yu, ka saudagh rəkhagw, ka tsiyawo fud səgo ka tləg məghen, a mbədga ba tsugun bi, wirva a ndəravən ən fərad.

²⁶ Dəghwa ude tsəna lavaran tsugun kalwala kə manaman, da ndək dlage ndərga fətasar ən zagh.

²⁷ Tədgə kə yu, ka saudagh rəkhagw, ka tsiyawo fud səgo ka tləg məghen, ka mbədgan kwashang kwashang.

²⁸ Audzala kə Yasu ən kwarakh dəgakhan, ka ndawatəref tsagdu lavsar na kə dzakhava udakh,

²⁹ a tsagatərdu ba ndək li tsagdu ndzikhə ndzikh bi, wirva tsagatəru ndək ude nəg də ndzədə tsagdu lav.

8

A mbanu Yasu ad madagulif
(Markus 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Saudagh kə Yasu ən tə bədar, ka gatars udakh zikən.

² Ka sa dadak madagwilf da təvuk sar, kəlgan ad juguv ka ni, “Dadzikan, da khayanəfkə təkaha kə mbaku fidigid.”

³ Ka talal Yasu ad dəv sar ka gəman ad uden, ka ni, “A khayanəf kə, mbumbəg fidigid.” Ən təvin təvin ka mbu ən tuk fich.

⁴ Ka nəv Yasu tsin, “Tsəna, kwarara ba kə itsawar ad dəge dzaughər bi, dəg da mədlara ghəragh kə zil kəs, bədu kha dəg zaḃa tlatləḃ ndək vai kwarga ndzikhə ndzikh Mus niya. Manga mana ndəkyan, ki da mədla kwarne a mbukha kə dlam.”

Fadəghərofəga mal ya tlujiyakh
(Luk 7:1-10)

⁵ Da kə Yasu da Kafarnakhum, ka sasəg kə mal ya tlujiyakh da waksar kə takada kwarne,

⁶ “Dadzikan, zər tlərər ən khəngan ən məgh, əmtsən tlapəl vəgh tsin, ən khəḃ dlad char.”

⁷ Ka nəv Yasu tsin, “Da dəgal ka da mbambəg.”

⁸ Ka ngawar khai mal ya tlujiyakh kwarne, “Dadzikan, ən tlala ba ka kə saks tsəkha da fətara bi. Uk lava da kwarga kha, da mbəga dad tlərər.

⁹ Wirva ka də ghərara ən kuskə ud kə, tsuguna nəg tlujiyakh ən kustsək, təkaha

kə kwarar khai kin, 'Dəg dəgal,' ka dəgal, da ka nika kə tlərna tsugun, 'Saw,' ka saks, da ka nika kə zər tlərar, 'Mana də yan kə digit,' ka mana man."

¹⁰ Tsəna kə Yasu ndək yan ka ndawak ni, ka niya kə liye gatars gat, "Jir ən kwara kura kə, ən khud kə ya Izrail a nəgha ba ka dadak fadəghəro fəg də ndzəda ndək ina bi.

¹¹ Ən kwara kura kwara kə, zikən li kwal Izrailakh da səgo ən mbərt kəs zə ən təvak ghər, ki da ndzakhgan tsitar zə Brakhim zə Ishaku zə Yakub ən tə vak khwadga ən tləksa gharazhigəl.

¹² Liye tsa itar ən khaitəra gidən tləksa Yazhigəl, itar udakhe da tləv tər dagh ud da nikan na kə gurtl, vake da tuwa itar da kərd tliđ."

¹³ Ka nəv Yasu kə mal ya tlujiyakh, "Dəg dəgal, wirva fadəghəro fəgagh da mana kha manud." Ən dəvən dəva ka mbu zər man tlər saren.

A mbanu Yasu ad udakh zikən (Markus 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Da kə Yasu da fəta Bitrus, ka nəghan ad bab nus Bitrus magulađ ən ndzikən ən khəngan.

¹⁵ Ka gəman ad dəv sar, ka mbu ən tuk magulađ. Ka tsifa tarkhe ad dəgzu.

¹⁶ Bəlga kə khagwa, Ka bərdəghər udakh ad liye kədtər shatan kə Yasu zikən, uk lava də ghay kalti a kwarga Yasu, ka dzadal ad sədikw bəzan ən vəgh tsitar, ka mbakhandu tsugun ad liye kwal yanga daghan.

¹⁷ A mangan ad ina kə righada dəge tsa kwarga Ishay tlayang kwarne, "In də ghər sar kə bəf ad kud lapi mar. Ka bakiyamghər ad kuzakh mar."

Li kwarne da gatars kə Yasu kənd (Luk 9:57-62)

¹⁸ Vazga kə Yasuwa tsarghər dzakhava udakh zikəna, ka kwarar khai kə furakh sar kə zəghva dəgal da tə yan kə ghədzəva gadzak dəlva Urdun.

¹⁹ Ka saks kə dadak tsagdu ndzikh ndzikh Mus da vak sar kə kwarara kwara kwarne, "Maləma, da gatakhs gata ka tsa da makh."

²⁰ Ka nəv Yasu tsin, "Uvakha nəg fikakh tar, dikakhe pədlən gharazhigəl tsuguna

nəg itar də fətakha tar. Ai Zər Uda, na ba də vake da bəg din ghər sar bi."

²¹ Ka nəv tlərna fur sar tsin, "Dadzikan, ka daks da khədəna dadara ndan."

²² "Gataks gat, khədəna khədəna tlamtsakh ad tlamtsakh tar." Nəv Yasu tsin.

A ghitsana Yasu ad kalangas ən təghər kə yu ləbuk (Markus 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Da kə Yasu zə furakh sar da peryuwa ka dəgal tsitar.

²⁴ Ka sugo kə zikan kə kalangas ən təghər kə dəlv, ka farsa daks kə ghədkuta yu ən dəlv da peryu. Yasu tsuguna ən khən khar.

²⁵ Ka dəgal tsitar da tsiya tsiya kə kwarara kwara kwarne, "Dadzikan, Katkiyam kat, da ruwa kiyam."

²⁶ Ka niya tsitar, "Uda lava tsəkur ən gəzda ndikini? Kuram li khətsa fadəghərofəg." Ka tsif, tavarghər ad di kə fudən zə dəlv, ka diw vake.

²⁷ Ka ndawatrəf kə udakh, avitar, "Khulfi ira kə ud ini? Zəva fuda zə dəlv ən tsənaru tsəni?"

A mbanu Yasu ad li kədtər shadan (Markus 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Dala kə Yasu da tə yan kə ghədzəva gadzak ən tə khay kəs ya Gadarakh, ka sawala ud mits li də sədikw bəzan ən gide ngitl, ka gangitar zin. Na ude dlən təkha kə dal ən tə yanen kə dul bi. Wirva nagh bakha jaga tsitar bi.

²⁹ Təvin təvina ka khula tsitar kwarne, "Zər Yazhigəl uda dāngwa tsəkha də kəndəndi? A sa da bəkənda dləd nagh kha dla sart kwal sagha?"

³⁰ Ən təvuk khədikəna, nəg li zighw gida dagu.

³¹ Ka takadga sədikw bəzana khen ad Yasu kwarne, "Da lakundalakh, ka khayakəndanəfkə daks da daguwa khan."

³² Ka niya tsitar, "Iyo, damdəg." Ka dəgala itar, da itar da daguwen. Ka tsiyif gida ya daguwen daghan kujadkujad, ka dadara itar dəga dagh da dəlv, ruga itar ən yu.

³³ Ka khwaya kə li zighw daguwen, daks da khudkəs ka kwardu lav itar, ənt dəge dzaughər də liye də sədikw bəzan.

³⁴ Ka sawal udakh ən khudkəs daghan kə gama zə Yasu. Nəgha tsitara, ka takadga itar kə đuwatər da kəs tar tsin.

9

A mbanu Yasu ad dadak mət̄sa tlapel vəgh (Markus 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Ka dagh Yasu da peryu, ka darghər kə dəlven kə daks da kəs ai đakdin*.

² Sa tsitar da khudkəs ka bardəghər yakhaya kə udakh ad dadak mət̄sa tlapel vəgh ən khəngan ənt khindz. Katlga kə Yasu ad fadəghəro fəga tar, ka niya kə dadak mət̄sa tlapel vəghen, “Ndid biya zərara, a bisakhanud khaipagh.”

³ Tsəna tsitar yana, ka nəv chaləm li tsagdu ndzikha ndzikh Mus ən təb tar, “Ina kə uda ən nena Yazhigəl.”

⁴ Tsa kə Yasu ad dəge ən đaya itar ghər ən təf, ka niya tsitar, “Uđa lava tsukur ən dzam dəge ghwadghwadan ən rəvur ndək ini?”

⁵ Ira ngulman ra, ‘A bisakhanud khaipakhagha naghā,’ awana, ‘Tsiya dəg dəgal khi?’

⁶ Ai ən na ka tsatsəg tsukur kwarne, ka Zer Ud nəg ka də ndzəf ən lard na kə bīsa khaipakh.” Ka niya kə dadak mət̄sa tlapel vəgh, “Tsiyəf tsiy, 6a khindza daks da məgh.”

⁷ Təvin təvina, ka tsiyif udanena ka daks tsin da fəta sar.

⁸ Vazga kə dzakhava udakha ndəkyaana ka gədzəf itar, ka đabanəf itar Yazhigəle bara khulfina kə ndzəfā kə udakh.

A đakhga Yasu ad Matiyu (Markus 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Duwars kə Yasu ad vaken, madəvin ən zu vuk də dəg, ka nəghan ad udanen ai đakhud də Matiyu, ən ndzəgan təvak chau khadam, ka nəv Yasu tsin, “gataks gat.” Ka tsiyifa gatars.

¹⁰ Ən tə khal kə yan, madəv Yasu ən zu kaf ən fata Matiyu, ka saks li chau khadam zə li khaipakh zikən saks da vak sar ndzakhga itar kə zu kaf dagha zə furakh sar.

¹¹ Nəgha kə Farisakh ndəkyan, ka nəv itar kə furakh sar, “Uđa lava kə maləmura ən zu kaf zə li chau khadam zə li khaipakhi?”

¹² Tsəna kə Yasu dina ka ni, “Na li lapi ən gat dadak ngura bi, uk liye kwal yang.

¹³ Dam da tsag dəge ən tuku lavan, ‘Kwidkwirva ən nak ən vakur, dəg tsufa bi.’ A sau kə đakh liye man dəge ən naghā Yazhigəl ba ka bi, a sau kə đakh li man khaip kə.”

Ndidən təghər kə zəb ndəl (Markus 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Fitsa tlərna, ka sasəg kə zar 6əlakh Yukhan dadak para ud da vak Yasu, ka nəv itar tsin, “A manga ndar kənda zə Fariskha ən zəb ndəla, zar 6əlagha na ba itar ən zəb ndəl biyi?”

¹⁵ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Da manawa ndar bazdu rəv kə tsaghwakh zil ghaula, dlaitar dagha zə zil ghauli? Ən saks sarte da 6atərvalud ad zə zil ghaul. Da zəb ən tə sarta yan itar ndəl.

¹⁶ “Na ude da ndzəgharu wilwa ləgwit kə mughura gabag bi, wirva vak ndzəghena da takwalva, kukha sar tsuguna da mala mala ad ai tsa chak.

¹⁷ Na ude da đī wilwa yu inabi da mughura mbəl vigh bi. Itsa ka đidaghud, da cha6a mbəl vighen, ka da điya yu inabi, mbəl vighen tsuguna da baz, azəgha đaidagh ud ad wilwa yu inabi da wilwa mbəl vigh. Wirva yana nabe da bəghalud əmb bi.”

A mbanu Yasu ad dugh Yayirus zə nuse kəl vizh (Markus 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Ən təghər kə kwara təra yan kə lava Yasu ma, ka sasəg kə mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, ka kəlgan ad juguv ən təvuk sar ka ni, “Amtsəga dughwar a zulava bi, ausəg da bo dəv ən təf da tsi”

¹⁹ Ka tsiyif Yasu zə furakh sar, ka gatars itar kə udanen.

²⁰ Ka nəg tlərna nus ai manga vəg kəlatəm mits ən tukw kuza kəl vizh, ka sagh du ligsar ka gəman ad ghay gabag sar.

²¹ Ni ən rəvakhud sar, “Da gəma ka itsa gabag sar da mbəga kə.”

²² Gwifkhai kə Yasu ka nəghan, ka ni, “Ndid biya dughwara. Fadəghəro fəgagha kə mbakhu.” Ən təvin təvin ka mbu nusen.

* **9:1 9:1** Kəs ai đakdin Kafarnakhum (4:13)

²³ Sa kə Yasu da fəta mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, ka nəgha nəgha tsin liye fəg fakil zə dzakhava udakh ən kwara kava ghay sikh sikh sikh.

²⁴ Ka ni, “Tsiyam tsiyən van. Amtsəga ba dughuna bi, ən khən khara sar.” Ka nenanef itar də ghəbas.

²⁵ Ai lakwtərdal tsud da mel, ka dagh khutanan ad dəva dughwen, ka tsiyif.

²⁶ A kwazga laven itsa dəvar ən kəsen.

A mbanu Yasu ad ngulfakha zə li khutsan tlim

²⁷ Ba Yasu ən dūda vaken ma, ka gatars ngulfakh mits ən dakhā itar də ndzəda kwarne, “Zər Doda ziwa kəndal ziwa.”

²⁸ Da kə Yasu da məgha ka sagh ngulfakhen da vak sar, ka niya tsitsar, “A fadəghəro nagh kur kwarne təkha kə mbakuruwa?”

Ka nəv itar, “Aa, təkha kha Dadzikan.”

²⁹ Təkhal kə yana ka gəman ad diyakh tar ka ni, “Ən tə dəva də fadəghəro fəgura da mbakura mbəgud.”

³⁰ Ka ngwarəf diyakh tar. Ka təkhatərna Yasu char kwarne, “Kwara mara ba kə itsawar ad ina kə digit bi.”

³¹ Ai dala tsitar, ka kwazdu itar ad lava itsa dəvar ən kəsen.

³² Madəv itar dəgal, ka bərdəghərud ad ude kwal təkha kə kwarga lav, dadake də sədikw bəzan ən vəgh sar.

³³ Lakwadal tsud sədikw bəzanen, ine tsa kwar təkha kə kwarga lav ka farsa kwar lav. A ndawatrəf kə dzakhava udakh ka nəv itar, “Tsa tapa bud nəgha khulfinak digit ən khaya ya Izrail bi.”

³⁴ Ai ka nəv Farisakh, “Afke ən zaḅado də ndzəda zikan na kə mal ya wurdu ad sədikw bəzanena.”

A manga Yasu ad kwidkwidərva udakh

³⁵ A dakhā Yasu da kəsakh daghan zə gədzar kəsakh, ən tsagdu tsag ən gud dzakhava Yakhudakh, ən tləkhdu lav zədan ai təghər kə tləksa Yazhigəl, tsuguna ən mbakha udakh zikən, zə itsera kə khulf kuzakh zə li kud lapi.

³⁶ “Nəgha tsin udakh a dzavkhai zikən, ka kwid nəv rəv tsin, wirva ən khəḅ dlad itar na ude ən mələtəru məla bi, ngwada

tuwaghakh itar kwal nəg kə dadak zighwtər zighw.”

³⁷ “Ka niya kə furakh sar, zikən tsəg khi, li man tlər tsuguna khədikən.

³⁸ Wirva yan, takadām takada Dadzikan dadake nəgharu kə tlər gukhen, kə bəlondagh li man tlər kə tsara khi.”

10

A dakhga Yasu ad furakh sar (Markus 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Ka dakhga Yasu ad furakh sar kəlatəm mits, a batəran ad ndzəda lakdu itsəra kə sidikw bəzan, zə mbakha itsera kə khulf kuz zə liye kwal yan.

² Auna dakhakh dzəran na kə furakh na kəlatəm mits. Dəg chaka, Siman ai dakhdud Bitrus zə zərbab sar Ndros, Yakub zər Zabadi zə zərbab sar Yukhan,

³ Filibus, Bartamawus, Tom, Matiyu dadak chaw khadam, Yakub zər Alf, Tladdiyus,

⁴ Siman ud ya Kanan*, Yakhud Iskariyoti dadake bədu Yasu kə kədgakəd.

A bəlatərəf Yasu ad kəlatəm mitsen (Markus 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ A bəlatərəf Yasu kə dzərana kə zar bəlakh kəlatəm mits, ka təkhatərna ad lava kwarne, “Damba da vak liye kwal Yakhudakh bi, tsuguna damba da tlərna kəs ya Samariyakh bi,

⁶ dam da vak udakh ya Izrail liye zadgan ndək tuwaghakh.

⁷ Madəv kur ən dəgal, kwaramatəra lav Yazhigəl kwarne, “Tləksa Ghərazhigəla a khərzəgan.”

⁸ Mbakhama liye kwal yang, tsiyanəf kur liye amtsəgan, mbakhanu kur liye ən tukw fich, lakwakh du kur sədikw bəzanakh ən vəgh kə udakh. A bakura butiyud, bədu ghərura buti.

⁹ Bam ba kwaḅ dawan zə shabu zə jingal ən mbəlur bi.

¹⁰ Bam ba jiladur bi, tsa zə gabag mits bi, tsa kimbak, bam ba tsa juguljugulur bi, wirva dadak tləra kalkal gəmadu dəg siga tlər sar tsin.

¹¹ “Itsəra kə kəs zə gədzar kəsakhe a da kur damb, gatam ga ud charan ai da gida kur dagh tangw da da tə sarte da tsida kur.

* 10:4 10:4 Siman dadake way kəs sar

12 Da ka da kur da mæghen, ka nêghatêr di kur kwarne, 'gabêr ên têghêr tsêkur.'

13 Da ka chau kurkhai liye mæghen, tsukwa gabêruren ên têghêr tsitar, ai da chau kurkhai ba itar bi, ka wura kurva gabêrur.

14 Daga mægha zê kêsê kwal chau kurkhai, awa bi kalwal kê tsên lavur, pangdu kur lagwate ên tê sigur dên sêgawala kur ên kêsên.

15 Kadî ên tækha kura kê, da ziwardal kê Sodom zê Gomora ud têghêr kê kêsên fitsa takalav."

Mbakhêle da saks
(Markus 13:9-13; Luk 12:11-12; 21:12-19)

16 Ya digiyam, ya ni bêla kura bêla ka ngwada tuwaghakh ên tatak ya ghêda têghalakh, wirva yan demekh ni kur ndêk dæg vukhakh, tsugun kalali nikur ndêk kakur.

17 Tsukamana ghêr kê udakh, wirva da lang kur langa itar da vak takalav, tsuguna da dlagha kuru kiê itar ên gud dzakhavakh tar.

18 Wirvên gataks tsêka kur, da lang kur lang itar da tævuk kê li man tlêks ên têghêr kê tsêkur zê shikakh, wirva ki da kwardu lav zêdan tsêkur ên tævuk tar zên tævuk liye kwal Yakhudakh.

19 Da ka da zêb kurdêghêr itar da tævuk li taka lav, dzamam ba dê dêge da kwara kur bi biya da kwara ndar kur bi. Ên tê yanên kê sart da bakura bæg ka dê lave da kwara kur.

20 Wirva kuram ba da kwar laven bi, wirva Sêdikw Chuwadadan Dadure ên kur, in da kwarado lava sêgawal ên ghayur.

21 Zêrbab da bêdu zêrbab sar kê kêda kêda tsud, dad tsuguna da bêdu ad zêr sar, zara tsuguna da tsiyara kê baba zê dad itar, zê man dêgakhai da nala kê dlêva dûl êmtsa tar.

22 Itsawara da nagh kur ba wirva ka bi. Ude bêga rêv tangw da tê mbasa sar da katakatud.

23 Da ka bakura dladud ên mbiyan kê kês, ka kwaya kur da tlêrna kês, ya kadîyên ên kwara kura kê, kêda ditla daga kês ya Izrail tsêkur, da sosêg ka Zêr Ud.

24 Na dadake ên tsag digit da mal dadak ai ên tsagardu tsaga bi, awana zêr tlêre malga dad mêgh sar bi.

25 Da ka tlakênalin kê dadak tsag lava kê nêga ndêk dadak tsagdu lav, zêr tlêr tsuguna ndêk dad mêghsar. Da ka mal ya wurdu kha nêv itar kê dad mêghena, da dâkha dê udfitar ad yakhsari?

Ude da gêdzud
(Luk 12:2-7)

26 Wirva yan, gêdzamtêr bi, wirva na dêge khêmban ai kwal da mêdlandowal tsud bi, tsuguna na dêge bêghan kwal da tsatsud bi.

27 Dêge ên kwara kura kê ên gurtl, kwaram kwar ên tê fatsi têghêr. Dêge kwarakh dagh ud da tlim, tlêkhamdu tlêkhên tê mbachar.

28 Gêdzam ba dê liye tækha kê kêdga vêghur bi, ya tækha ba itar kê kêdga saf bi. Gêdzam gêdza Yazhigêl ai tækha kê kêdga vêgha zê saf tangw da tê fay.

29 Mits bakh chughwaghwakh ên sukwduwud ên tê shabu kitakula? Na bai da bêlal itsa kitakul da khay ai kwal da tsa kê dadur bi.

30 Afke itsa guj ghêrura kêdlana.

31 Wirva yana, gêdzam bi. Afke a malga kur ad chughwaghwakh zikên kê ndanga char.

Khayanêfkhaya zê kud'khayanêfkhaya dâ Yasu
(Luk 12:8-9)

32 Daga ude mêdla kwarne dæg sar kê ên tævuk kê udakh, ghêrar tsuguna da mêdla mêdla ka kwarne dêgar ghêrsar ên tævuk Dadare ên ghêrazhigêl.

33 Daga ude bêga tsuguwar ên tævuk kê udakh, ghêrar tsuguna da bêg tsugu kên tævuk kê Dadare ên ghêrazhigêl.

Gabêr ba badagh ka bi pæg
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 Dzamam ba kwarne gabêr a badagh ka da lard bi. A so kê wirva bado gabêr ba ka bi, ya katsakar.

35 Ya so kê,

Wusha zêra zê dad sar.

Dugh zê bab sar tsêgun.

Ghawul tsuguna zê dzik sar nus.

36 Dadak mægha yakh sar da nêga kê tlêghum sar.

37 Ude ên way bab sar zê dad sar mal tsêk, a tlal ba kê nêga kê zêr bêlara bi. Ude

ən way zər sar awana dugh sar mal tsəka tsugun, a tlal ba kə nəga kə zər bəlara bi.

³⁸ Ude bəf ba də ufa khərta sar kə gataks gata bi, a tlal ba kə nəga kə zər bəlara bi.

³⁹ Ude ən nagh kat safa sar, da bəgh. Ude kəddu safa sar wirva kə, da gəmadu gəm.

Dəg siga tlər (Markus 9:41)

⁴⁰ Daga ude a chau kurkhai, ka chau ka yin, ude chau kai tsuguna Dade bəlakondagh a chau gin.

⁴¹ Daga ude chauga tlayang Yazhigəl da chauga kə wirve tlayangin. Dəg sige da baruda, da kalkal zə dəg tlayangen. Daga ude chauga dadak kalali da chauga kə wirve dadak kalali yin, dəg sige da baruda da kalkal zə dəg dadak kalaliyen.

⁴² Daga ude ənkaru itsa kwat yu kitakul ak khədikan ən tatak furar wirve furarin, ya jir ən kwara kura kə, na ba da bəghən dəg sig sar bi.

11

Yasu zə Yukhan Dadak para Ud

¹ Udzala kə Yasu ən təkhatəra lava kə furakh sar kəlatəm mits, ka dūwars ad yanən kə vak, tsuguna ka dəgal tsin da tsagatərdu tsaga zə tləkhatəra lav Yazhigəl kə dləmdla kəsakhe khərza də yanən kə kəs.

² Tsəna kə Yukhan dadak para ud ən zaw ad dəgakhe tsən mana Kristu, ka bəlandal ad chaləm Zar bəlakh sar da vak sar.

³ Nəv itar kə Yasu, “Kwara kənkhe kwar,” “Kha naghek dadake tsən kwara Yukhan dadak para ud da səgdagh na, nagma da gwit tlərna ud sikha khəkəndi?”

⁴ Nəv Yasu tsitar, “Damaks da kwarara kwara kə Yukhan ad dəge tsəna kur zə dəge nəgha kur.

⁵ Ngulfakha a ngwarəf di tsitar, ən dəga ghwurdikakha, li kuza fəcha a mbakharu fidgid, ən tsənatsəna təngakh, a gwidən tsaya tərəfud kə li tsa amtsəgan, ka kwaratəra lav zədan ud kə talagakh.

⁶ Dadak bark liye kwal guyakdu lig wirva dəge ən mana kə.”

⁷ Madv zar bəla Yukhan ən daks, ka farsa Yasu kwara təra lava kə udakh ən təghər kə Yukhan kwarne, “Dala tsəkur da

vak Yukhan ən təghal, da kuram ən kurana wuda tsən nakur nəgha nəghi? A dal da vaz tsəb tsəban kə mase ən kada fud nagh kur?

⁸ Tsa dal da vaz ufa kuri? Ude chadfkhai ən kadlang khwaran naghf kur? Liye chadfkhai ndəkyana ən gidən tə gəlvakh shikakh itar fəka.

⁹ Kwara make kwar, tsa dal da vaz ufa kuri? Tlayang nagma? Ndək yanən, ai tsuguna a nəgha tsəkur dadake a malgan ad Tlayang.

¹⁰ Tsa Yukhan dadake tsa vindzava lav ən təghər tsin ən kadkad kwarne,

“Da bəlabəla ka ad zər bəlara kə dakho ən tə vuk.

Dadake da dīkakha dūl.*”

¹¹ Ən tekha kura təkha kə, na nuse taḅa yig zər ai do da tə Yukhan dadak para ud də ndanga bi. Ai tsugun, dadake khədikan ən tləkxa gharazhigəla a malgan ad Yukhan kə ndang.

¹² Tsif ənt sarte tsa kwardu Yukhan dadak para ud ad lav Yazhigəl tangw da tina kə sart. A wushif ghər kə tləkxa gharazhigəl, li tsiyara məkən kə udakha ən nagh pərd tləkxa Yazhigəl itar də ndzəd.

¹³ Lave a tsagdu nzdikha nzdikh Musa zə kadkad tlayangakh daghan a kwarga itar lav ən təghər kə tləkxen kəda səgdagh kə Yukhan

¹⁴ Da khayənəf kur də lav tara, Yukhan ai tsən kwarud lavən teghəra, in Ili na tsən kwarud da səgdagh.

¹⁵ Tsəna dadak tlim ad lave kwarud.

¹⁶ “Da kura də war ka udakh zamani? Ghila zar mbisane ən gidən te bala kasuk ən dakhva kə da man sakw ən tatak tar itar zə kwar lava kwarne,

¹⁷ “Fakurkhe kənda fyakəla.

Kalwala kur kə tsug.

Fuka kurkhai kənda fuk.

Kalwala kur kə tu.’

¹⁸ Sodagh kə Yukhana, tsa nabən zu dəg zuwakh zə khəḅ itsera kə digitakh bi, ‘Ka sədikw wurdu ən vəghtsino nəv itar.’

¹⁹ Wur sodagh Zer Uda, ən zuwa zuwa zə khəḅa khəḅ, ‘Vaza də udan na. Mbəlv zən dəyuday, zə tsaghw li chau khadama zə li man khəpo nəv itar.’ Tlərə ən mana udan in da mədlan ad kwaleleme a bara Yazhigəl.”

* 11:10 11:10 Malachi 3:1

*Kəsakhe kalwal kə pəlghər
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Udakhe ən kəsakhe tsa manakhga Yasu ad dæg ndawakakh ən kəs tar, a kalwala itar kə pəlghər, ka tawatərghər ad di.

²¹ Dangwa tsəkur, Korasin. Dangwa tsəkur, Betsaid. Da tsa a manakhgən kəs ya Taya zə Sidom ud ad dæg ndawakhe a manavən vakur, tsa pəlga itar ghər gulyan, tsa daiva itar ad Ligwit ngəz zə daiva fəts ən tə vəghakh tar.

²² Ai təkha kura təkha kə, da ziwardala kə udakh ya Taya zə Sidon ud təghər tsəkur fitsa man taka lav.

²³ Kha tsugun Kafarnakhum, da ghər tsəkhən kurana da bəkhə bəkhud da gharazhigəla? Əmma tsəkhara, da kədkh dagh da vak liye ən tə fayud. Da tsa mangən Sadom ud ad dæg ndawakakhe tsa mangud ən vakur, tsa dla itar sakhkan.

²⁴ Ai təkha kura təkha kə, da ziwardala kə udakh ya Sadom ud təghər tsəkur fitsa man taka lav.

*Ausəgam da vakara kə mbəladu fətav
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Ən tə yanən kə sart a kwarga Yasu kwarne, “Ən kwara kha us ka Dada, Dadzikan dadak gharazhigəl zə khay, wirva a bəgharna kha dəgakhana kə liye kwalemlem zə liye ən tsa lav, ka mədlatərankh kə zar mbisan liye kwal tsa lav.

²⁶ Khwara Dada, wirva ndək yanən kə manakhal.

²⁷ “A ba ka Dadar ad digitakh daghan. Na ude tsa Zər bi uk Dad, tsuguna na ude tsa Dad bi uk Zər, zə udakhe a naghga Zəren tsugun ad mədlatəramədl.

²⁸ “Ausəgam da vakar, daghanure a suvgan də zəb kadlang dīmđiman, da bakura fətava kə.

²⁹ Baməf ba changlagara da tə pepur. Tsagam tsagən vakar, wirva ka dadak tsukwana ghər kə man digitakh kə, zə dadak gulandagh ghər kə ən rəv, ka da mbəladu mbəla kur fətava kə ghərur.

³⁰ Changlagara na ba dīmđim bi, kadlangara tsuguna chafchaf.”

* 12:7 12:7 Huzay 6:6

12

*Ndidən təghər kə fitsa fətava Yakhudakh
(Markus 2:23-28; Luk 6:1-5)*

¹ Ən sartena a dala Yasu dəgal diwa gukh əlkam fitsa fətava Yakhudakh. Ndzitərəf kə wai kə furakh sar, ka farsa itar ad səd khi əlkam kə zuwazu.

² Nəgha kə Farisakh ndək yana, ka kwararkhe itar kə Yasu kwarne, “Vaz, ən man dəge a gadlga ndzikh zar bəlakhagh fitsa fətava Yakhudakh.”

³ Ka nev Yasu tsitar, “A tugwa bakh kur ad dəge manga Dod mbatəra kə wai zə li dəgakh sara?”

⁴ Ka da da Fəta Yazhigəl, ka bəf itar zə li dəga sar ad brudiye kwal kalkal ba zuwa zuwa tsitar bi, uk Zilkəs kitakul da zuwan.

⁵ Tsa tugwa bakh kur ən ndzikh ndzikh Mus kwarne, Zil kəsakhkhe ən Fəta Yazhigəla ən kəla ndzikh itar fitsa fətav. Tsuguna a nala ba kwarne a manga itar khaip bi.

⁶ Təkha kura təkha kə, auna ude a malgan ad Fəta Yazhigəl kə ndangən vana khan.

⁷ Da tsa katlga kur dəge ən kwara kadkad, ai kwarga Yazhigəl kwarne, ‘Gida kwidkwidərəv ən na kə, dæg tsufa bən na ka bi.*’ Tsa na kur ən batərghər ghaza kə li kwal də khaip bi.

⁸ Wirva yan ka Zər Ud, ka Dadməgh fitsa fətava Yakhudakh.”

*A mbanu Yasu ad dadak əmtsa dəv
(Markus 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Ka dūwars Yasu ad yanən kə vaka, ka dadəg tsin da gud dzakhava Yakhudakh.

¹⁰ Ən gud dzakhvena, nəg udanen dadak əmtsa dəv, ka ndidarwar itar kə Yasu kwarne, “A khayanəf nagh ndzikh ad mba ud fitsa fətava?” Nəv itar kə nəghda mbəladu ghaza Yasu.

¹¹ Ai ka nditarwal Yasu kwarne, “Da ka nəg ude də tuwagh ən tatakuran, da bəldaghin da fik fitsa fətav, atsuk na dadak tuwaghən da bado ba biya?”

¹² Afka a malga ud ad tuwagh kə ndanga char. Wirva yana a khayanəf ndzikh ad məlaru kə ud fitsa fətav.”

¹³ Khalak yana ka niya kə dadak əmtsa dəven, “Taladala dəvagh” Ka taladal, ən

təvin təvina ka mbu dəva sar charang, ka nala ndək yan kə dəv.

¹⁴ Da mbiyanen, ka dəgal kə Farisakh da dī dzanak kəd Yasu kə əmts.

Yasu in zər tləre a zəbəf Yazhigəl

¹⁵ Katlga kə Yasu ad rajakhadghər (dayaghər) tara, ka dudan ad yanen kə vak. Ka gatars gata kə udakh zikən. Ka mbakhatəru kə li kwal tsa yanga daghan.

¹⁶ Ka ndəfatərnəf ad tlim kwarne, kwarara betar kə udakh ad lav ən təghər tsin bi.

¹⁷ Dəge mangin kə righanəf dəge tsa kwarga Ishay Tlayang. Ai kwarga Ishay kwarne,

¹⁸ “Auna zər tləre a zəbəf kə. Ən waya waya kə, ai zədəku zədə char. Da bara bəg ka də Sədikwar.

Tsəguna ka da tləkhdu lav ən təghər kə taka lav jir kə khulf udakh daghan.

¹⁹ Na ba da man tsugu zə bura bi.

Da tsəna bud lav sar də ndzəd ən tə dūlakh ən khud kəs bi.

²⁰ Mbadize tsa tərđəfa, naba da kəlakəla bi. Karakazaze tsa dəm da əmtsa, naba da kədəkədə bi.

Da təkhalala tək, akwa nəghin ad taka lav jir a zuga ad fir.

²¹ Da bo ghər ən tə dākha sar udakh liye kwal tsa Yazhigəl daghan.”†

Baalzabul ən vəgh kə Yasu nəv Farisakh (Markus 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Ka bərdəghər yakhaya kə udakh ad ude ngulf ai ghwirl da vak Yasu, wirva sədikw bəzan ən vəgh tsin. Ka mbanu Yasu. Ka farsan ad kwar lav, tsuguna ka nəgha nəgh.

²³ Ka ndawatəraf kə udakh daghan, Ka nəv itar, “Ara, ina kuda in khə Zər Doda?”

²⁴ Ai tsəna kə Farisakh ndək yana ka nəv itar, “Afka də ndzədə tsawar bi. Də ndzədə Baalzabul shik ya wurdu, ən zabakhadowin ad sədikw bəzan ən vəgh kə udakh.”

²⁵ Fatsiye audzala Yasu ən tsa dəge ən daya itar ən rəvakhud tar, ka avin tsitar, “Daga tləkse a təkaghəran mits, ən tlughuma itar ən tatak tar, yanen kə tləkse da ghitsga ba dangar bi. Dəghwa kəsa zə məghe a

təkaghəra mits tsugun, ən tlughuma itar ən tatak tar, na ba da ghitsa bi.

²⁶ Da ka ən zəbadal Shatan, Shatan səgawal ən udakh, afka ən gadla də ghərsar. Ai da ghitsa ndar tləkse sari?

²⁷ Ai da ka də ndzədə Baalzabul ən zəbado ka də sədikw bəzanakh, ai zar bəlakhura mi? Ən zəbtərdal dira kə ndzədə itari? Ai furakhur da taka kura lav ən təghər kin.

²⁸ Ai daka də ndzədə Sidikw Yazhigəl ən zəbadal ka ad shatanakh, atsuk a sa tləkse Yazhigəl da təghər tsəkur.

²⁹ “A tək bud kə da da khutsadala kadlang ən məgha dadak ndzədan bi, khəkwa da ndzədana ghud ndan, bidəgud ən təkha kə khutsadala kadlang ən fəta sar.

³⁰ “Ude kwal nəg zə kə, atsuk ən man tlughuma zə kə. Ude kwal mələku də dzakha dzakha atsuk ən kwazakdu kwaz.

³¹ Wirva yan, ən kwara kura kwara kə, da bisatra bisud kə udakh ad itsera kə khaip zə lav nenakh ai manga itar. Ai tsugun, ude kwarga lava də nen ak Sədikw Yazhigəl, na bud da bisara bisa bi.

³² Daga ude kwarga lav nen ən təghər tsəka Zer Ud, da bisara bisud. Ai dəghwa ude kwarga lav nen ak Sədikw Yazhigəl, linglinga na bud da bisara bisa tsa kəvena tsa da tə kwarge da saks bi.”

Ufa khwarana ən katlən tə zar sar ud (Luk 6:43-45)

³³ Da nəgharu kha kə uf khwaranyan zər khwaran da yigin. Da ka nəgharu ba kha kə uf bi, zər bəzan da yigin. Wirva ufa khwarana ən katlən tə khulf zar sar ud.

³⁴ Kur zar ya pushakhan. Da tək dūda kur kə kwarga lav khwaran fatsiye ngudiyakh kuri? Afka ən khud kə dəgakhe ən rəvakhud ud inən səgawal ən tukw ghay.

³⁵ Ud charana, ən zəbado ən dəg charane ən khud kə dəg charane a bəgin ən rəvakhud sar. Ud ngudiya, ən zəbado ən dəg ngudi, ən khud kə dəg ngudiye, a bəgin ən rəvakhud sar.

³⁶ Ən kwara kura kwara kə, dəghwa kwadlamb ghaye ən kwara udakh, da kwara kwara itar dəge bətra da kwar yanen fitsa takalav.

† 12:21 12:21 Ishay 42:1-4

³⁷ Ən tə dəva də lave kwarga kha da mana khud takalav. A bakhghər ud ghaza awana dadake kwal də ghaz.

Udakh kwargəna ən nagh nəgha dəg ndawak itar
(Markus 8:11-13; Luk 11:29-32)

³⁸ Ka kwararkhe yakhaya kə li tsagdu ndikha ndikh Mus zə Farisakh kwarne, “Maləm, ən na kənda mədla kənda mədla tsəkha ad zikan kə dəg ndawak ai da mədla dakha ndzədagh.”

³⁹ Ka niya tsitar, “Udakh li kwargəna, li kwal fadəghəro də Yazhigəl kur, ngudiyakh tsugun. Nəgha kur ad nəgha dəg ndawak ən vakar, ai na bud da mədla kura mədla bi, akwa ndawake ən təghər kə Yunan tlayang.

⁴⁰ Ndəkve a manga Yunan ad khəna khəkərd vidə zə fatsi ən khud kə zikana kə kilf, da mana ndək yan ka Zər Ud ad khəna khəkərd vidə zə fatsi ən mbərt kə khay.

⁴¹ Fitsa takalav da kwara təra kwara udakh ya Nineba kə li kwargən kwarne, a manargan ad khaip. Wirva itar udakh ya Nineba a pəlga itar ghər ən tə dəva də lav Yazhigəle a kwaratərkhe Yunan. Ai tsuguna auna ude a malgan ad Yunan də ndzəd ən van. Dakhkana a pəlga ba kur ghər bi.

⁴² Fitsa takalav, da tsiya nuse shik ən khay ya Sheba kə kwar kwarne udakh kwargən a manargan ad khaip. Wirva soghər ən vak bita char, kə tsən lav kwaleleme ən tsagdu Saluman shik. Ai tsuguna nəg ude a malgan ad Saluman shik də ndzəd ən van.” Dakhkana a pəlga ba kur ghər bi.

Gwiya saks Sədikw Bəzan da vəgh kə udanen
(Luk 11:24-26)

⁴³ Da sawala sədikw bəzan ən vəgh kə ud, ka gwayav ən vakakhe kwal nəg kə yu kə mbələdu vak fətava tsin. Ai da ka mbələdu bin bi,

⁴⁴ ka ni, da gwiya daks da kwazaghare tsa sawalaka. Da gwiyoghərina a tlarghər ba kə itsawar bi tsuguna tledan, a dīkavana məgh.

⁴⁵ Ka da gwiya dəgal da khutsado tlərna sədikw bəzanakh udif, liye malgan kə mbərsh. Kə daks tsitar kə gidəmb.

Khalakyana, ka da malamala gidə sare kə khal, ade tsa chak kə bəz. Da dzaughər ndək yan kə ngudī udakh li kwargən.

Zar babakh Yasu zə bab sar
(Markus 3:31-35; Luk 8:19-20)

⁴⁶ Madəvin ən kwar ghay zə udakha, ka sasəg kə bab sar zə zar babakh sar. Ka ghitsəga itar ən məl, ən nagh kwar lava itar zin.

⁴⁷ Ka nəv tlərna ud tsin, “Babəgha zə zarbabakhəgh ən ghitsən mel, ən na kwar lava itar zə kha.”

⁴⁸ Ka ndidərwal kə dadake tsa kwarkhe kwar, “War babara, zə zar babakharenra?”

⁴⁹ Ka mēdlarnan ad furakh sar də dəva ni, “Auna babara zə zar babakharən tə van.

⁵⁰ Wirva dəghwa ude ən man dəge ən nəgha Dadare ən gharazhigəl kə manaman tsin, in zər babara, zə dugh babara, zə babar.”

13

Jakva lav dadak kwazdu khulf
(Markus 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Fitsa vayanena, ka sawala Yasu ən məghen, dala ka nndzəgan ən tə ghay dəlv kə tsagardu kə udakh.

² Dzakhava udakh zikən char tsarghər itar dingrik. Ka dagh da per yuwa nndzəgan. Dzakhava udakh tsuguna ghitsga itar ən tə ghay dəlv.

³ Ka kwara tər khai ad lava də jakva lavakh zikən. Ni, “Nəg dadak gukhen a dala da kwazdu khulf ən gukh sar.

⁴ Madvin ən kwazdu khulfa, ka balala yakhay kə khuf ən tə dūl, ka sa dīkakhə vadu itar.

⁵ Ka balala yakhay kə khulfakh ən tə fərad vake kwal nəg khay char. Ka fətsawala kujad kujad, wirva khayen ən təvina naba zikən bi.

⁶ Təvga kə fatsiya ka bayif itar, ka ghulala itar, wirva a dagh ba tləl sar char bi.

⁷ Yakhaya kə khulfen tsuguna a balardagh da vake də tak, fətsala tsina, ka dākalar zə tak, ka bidzatəraf taken.

⁸ Yakhaya kə khulfakh tsuguna a balal da vake duban itar. Ndəkchiə yiga itar zər dərmək dərmək. Yakhaya kulənkəwakh

kulənkwakh. Yakhaya tsuguna kulkhəkerd kulkhəkərd.”

⁹ Ka nəv Yasu kə dəg mbas, Dəghwa ude də tlim tsən lava, baru bəgin tlim.

Dəge kə mangan ən tsagdu win lava də jakva lavakh

(Markus 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ka sa furakh Yasu ka nəv itar tsin, “Uda lava tsəkhən kwaratəra lava tə dəva də jakva lavakhi?”

¹¹ Ka ngawa tərkhai kwarne, “A bakura tsəkurud ndzəda tsa dəge bəghan ən təgher kə tləksa gharazhigəl. Ai itara a batəra bud bi.

¹² Wirva dəghwa ude də digit da banarghər bəgud char, ka da ndəbai ən vak sar zikən. Ai ude kwal də digit char, ka da chawarval chawud ngwada khidike dinin.

¹³ Dəge kə mangan ən kwara təra ka lava də jakvakh in kwarne, “Wirva itsa vazavaza itara ən nəgha ba itar bi.

Itsa bəga itar tlima ən tsəna ba itar bi.

Tsuguna ən katlanəf ba itar bi.”

¹⁴ Wirva yan lave tsa kwarga Ishay tlayang a righəf ən vak tar.

Nəv Ishay tlayang “Da tsənakha tsəna kur lav, ai da katlga ba kur tsa khədikən bi.

Uk da dema di tsəkur ən təf, ai tsuguna da tsa ba kur dəge əmbin bi.

¹⁵ Wirva gufərva udakhana a bəngbəngəf. Ən tsəna ba tlimakh tar ad lava bi. A khadakhardu itar ad diyakh tar.

Khek nəgha nəgha tsitar də diyakh tar.

Khek tsəna tsəna tsitar də tlim tar tsəgun.

Wirva nagh ba itar katlgakatlən rəvakhud tar bi.

Ka guyoghər itar da vakara mbakhatru kə.

¹⁶ Nəg bark kə diyakhur wirvən nəgha nəgha kur din. Ndək yan tlimakhur tsugun wirvən tsəna tsəna kur din.

¹⁷ Ən təkha kura təkha kə, zikən tlayangakh Yazhigəl, zə li kalaliyakh, tsən na itar nəgha dəge ən nəgha kur. Ai a nəgha ba itar bi. Zə na tsəna dəge ən tsəna kur. Ai a tsəna ba itar bi.”

A kwarga Yasu ad dəge ən tuku jakva lav dadak kwazdu khulf

(Markus 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Auna dəge tuku jakva lav dadak kwazdu khulfen.

¹⁹ Da tsəna kə udan ad lavən təghər kə tləksa gharazhigəl, ən tə khalak yana a katləga bi, a nala ghila va khulfe a balal ən tə dūl. Tsənga kə udanen ad lav Yazhigəl, ka sa Shatan, khutsala də khulfe a tukhgud ən gufərva sar.

²⁰ Khulfakhe balal da tə khayen tə fərad, in jakva ude benən tsəna lav Yazhigəl, ka chauga də khwadg.

²¹ Fatsiye a dagh ba tləl sar da khay char bi, бага tsin ad rəv da tə sart khədikən. Tsiyif kə dlada, zə mbakhəl ən təghər kə lav Yazhigəle tsənin, kujad kujad ka mbədgan.

²² Khulfe baldagh da vake də takakh tsugun, itar jakva udakhe tsənga lav Yazhigəl. Ai wirva mbakhəl nagh dəg lard zə valaval way tluwandal ən lard, a gadlarkhe ad daka kə khulfen. Khulfen tsuguna a bədu bad zər bi.

²³ Khulfe balal da tə vak duban tsugun, in jakva ude tsənga lav Yazhigəl katlgan tsugun. A mangan ad tlər din, tləm gəmadu ad nuba khulfen. Yakhaya dərmək dərmək. Yakhaya kulənkwakh kulənkwakh. Yakhaya tsuguna kulkhəkerd kulkhəkərd.

Jakva lav dləghe ən gukh ləkam

²⁴ Ka gwidən Yasu ad kwara təra tlərna jakv lav, ni, “Tləksa gharazhigəla ghila ude tukhga khulf khwaran ən gukh sar.

²⁵ Ən tə sarte ən khən khar udakh, ka dala dadak tləghum sar ka tukhgan ad khulf dləgh ən gukh ləkamen. Ka təkaval sar.

²⁶ Dakala kə ləkamen yigan ad zər.

Dləghen tsuguna, sawal ən khud.

²⁷ “Ka sagh li man tlər dadak gukhen da vak sar. Ka nəv itar tsin, ‘Dadməgha, atsuk khulf charan bakh tsa tukhga khən gukhaghena? A sawal ndar dləgh tsugun ən gukheni?’

²⁸ “Ka niya tsitar, ‘Dadak tlughumara kə mangain.’ Ka nəv zar man tlərsar tsin. ‘Əna nagh kha dəgal tsəkənda da ndaddu ndada də dləghena?’

²⁹ “Ka niya tsitar, ‘Au, wirva nalabin də kur ən ndaddu dləgha, ndədamado ba zəva ləkam tsugun bi.

³⁰ A dūwam, daka itar dagh zə ləkam, da tə sarte da tsəgdud ləkam. Ən tə sarten da

kwaratra ka kə li da tsəgatsəg, farsafəg itar ndaddu dləgh chak, dzanəf itar, ngwadana itar, ndaghana itar. Ka dzanəf itar ləkam, diyakdagh ud da kuvurar.’ ”

Jakva lav khulf Mastad

(Markus 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Ka gwidən Yasu ad kwaratra tlərna jakv lav, ni, “Tləksa gharazhigəl ngwada khulf mastad, ai bəf udanen ka tukhgan ən gukh sar.

³² Tsakhənmina in khədikan ən khulfakh daghan. Ai da fətsawalina, dəkalina, ka in da nəga kə zikan ən tatak dəgakhe ən ngaḅ. Da nəga kə ufa zikan, ka da man məghakh dikakh ən tə gwalakh sar.”

Jakva lav də khəpi yisti

³³ Ka gwidən batra tlərna jakva lava kə Yasu kwarne, “Tləksa gharazhigəla ndəkva yisti, ai dzəgəf nus khədikən, kə khwadum ən khəpi ləkam daram khəkərd, tləm tsiyif kə khəpiyen.”

A manga Yasu ad tlər də jakva lavakh (Markus 4:33-34)

³⁴ A kwara tərkhai Yasu ad dəgakhana daghan kə dzakhava udakh də jakva lavakh. Na bən kwara tra lava ndək yan bi, akwa də jakva lav.

³⁵ Dəge a manga Yasu a righanəf ad dəge tsa kwarga Ishay tlayang. Avin, “Da ngura ghay ka kə kwar lava də jakva lavakh.

Dəge tsa bəghanud gul farsafəg sar kə lard, da kwardu kwara kə.”

A kwarga Yasu ad dəge ən tuku jakva lav dləghe fətsal ən gukh Lekam

³⁶ Ən tə khal kə, duwars dzakhava udakh kə Yasu, ka da da məgh. Ka saks kə furakh sar da vak sar. Nəv itar tsin, “Kwara kənkhe kwara dəge tuku jakva lav dləghe a fətsal ən gukh Lekam.”

³⁷ Ka ngawa tərkhai, niya tsitar, “Dadake tukhga khulf khwaran, ka Zər Ud.

³⁸ Gukh tsuguna in Lard. Khulf khwarana itar udakhe da daks da tləksa Yazhigəl. Dləgh tsuguna itar udakh ya Shatan.

³⁹ Dadak tlughume tukhga dləghena in wurdu. Sarta tsəg khiyena, in fitsa mbasa lard. Li tsəg khiyena itar zarbəlakh Yazhigəl.”

⁴⁰ Ndəkve dzakhud mas kə ndəgha ndəgh, da ndək yan fitsa mbasa lard.

⁴¹ Ka Zər Ud da bəlundagh bəla ka zarbəlakh Yazhigəlar, kə dzakha dzakha tsitar daghan dəge tsən bakh udakh da man khaip, zə daghan li tsən man ngudī ngudī digitakh. Khutstral itar dəgal ən tləksar.

⁴² Ka tləvtərdagh itar da kara tsakai tsakai, vake da tudai tar də kərd tliḅ,

⁴³ ən tə yanen kə sart, da wuda liye kanadi ngwada fatsi ən tləksa Dad tar. Dəghwa ude də tlim tsən lava, baru bəgin tlim.

Jakva lava də ləmane a bəghanud

⁴⁴ Tləksa gharazhigəla ghila lemane a bəghanud ən gukh, ai mbəladu udan, ka gwidən bəghanan. Wirva khwadga, ka dala sakwdu ad dəgakh sare dinin daghan, ka sukwan ad yanen kə gukh.

Jakva lava də chachad kur ndangan

⁴⁵ Dakhkana, tləksa gharazhigəla ghila zər kasuke ən gat kurakhe ndanga char.

⁴⁶ Mbəladu tsin khwaran na kə chachad fang, ka dala sakwdu ad dəgakh sare dinin daghan, ka sukwan ad ndangan ak chachad kuren.

Jakva lava də sika vai kilf

⁴⁷ Tsəguna, Tləksa gharazhigəla ghila sika vai kilfe bəlavdagh da dəlv, ai viyado ad kilfakh sikh sikh.

⁴⁸ Righif tsin, ka ndədado udakh da tə kalam gərdz, ndzakhgud, zaḅadalud khwarkhwaran na kə kilf, didaghud da tughub, ka diduwud dəgal ade kwal khwar.

⁴⁹ Da nəga ndək yan fitsa mbasa lard. Da səgdagh zarbəlakh Yazhigəl da takatak, kə zaḅadal ngudī udakh səgawal ən li kanadi udakh.

⁵⁰ Ka da tləvtərdagh tləva itar ad ngudī udakhen da kara tsakai tsakai, vake da tuwda itar də kərd tliḅ.

Wuliwa ləman zə mughuran

⁵¹ Ka ndidatərwal Yasu, “A katləga nagh kur dəgakan tsagduwud daghana?” Nəv itar tsin “Əm” A katlga kənd.

⁵² Ka niya tsitar, “Wirva yan dəghwa dadak tsagdu ndzikh ndzikh Mus, ai tsagarduwud kə nəga kə zər bəla tləksa

gharazhigəl, ya ghila dadak məghe a dzəgadal wuliwan zə mughuran na kə ləman ən vake bəgdin dəgakh sar.”

*A dūdud Yasu ən Kəs Nazarat
(Markus 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ Udzala kə Yasu ən kwarakh inakhan na kə jakva lavakhen, ka dūwars ad yanən kə vak.

⁵⁴ A do Yasu da kəs sar. Sa tsin da vaken, ka da da gud dzakhava Yakhudakh, ka farsan ad tsaga tərdu tsag kə udakh. Ka ndawatərəf kə liye a tsəngan. Avitar ma, “A mbələdu ən vara udan na dina kə kwalemləm ra? Tsəguna a mbələdu ən varin ndzədə man dæg ndawakakhani?”

⁵⁵ “Zər dadak tsakh məgh na baina biya? Bab sar ba Maryam biya? Yakub, Yusuvu, Siman, zə Yakhud saghrakh sar baitar kina biya?”

⁵⁶ Daghan dəghaw babakh sara ən gidən vak mar baitar biya? Ai a mbələdu dəvarin ad dægakhani?”

⁵⁷ Ka bazala rəv tsitar, ai nəv Yasu tsitar, “Itsa dəvara, nəg ndanga kə tlayang Yazhigəl. Ai uk ən dūdən ən kəs sar zə fəta sarud.”

⁵⁸ A manga ba də dæg ndawakakh ən vin char bi, wirva kud fadəghəro fəga tar.

14

*Əmtsa Yukhan dadak para ud
(Markus 6:14-29; Luk 9:7-9)*

¹ Ən tə yanən kə sart, ka tsəna tsəna kə Khirudus Antifas dadake man tləksən Galili ad lave ən kwara udakh ən təghər kə Yasu.

² Ka niya kə li manara tlər, “Afka ina Yukhan dadak para uda. A tsiyavanəf ən ngitl. Yan kə mangan nəg də ndzədə manakh dæg ndawakakh.”

³ Wirva tsa kwarga Khirudus ad viga Yukhan kə kədə da sal, wirva Khirudi nus zər bab ghərsar Filibus.

⁴ Wirva tsən təkharə təkha Yukhan gwil yan kə Khirudus kwarne, “Kalkal ba pərđ Khirudi tsin kə nəga kə nus sar bi.”

⁵ Tsa khənmina tsən nagma Khirudus ad kədəga Yukhan, ai ka gədzgan ad di udakh, wirva a bənəf itar kwarne Yukhana tlayang.

⁶ Gwiyoghər kə khəna vəge tsa yigdud Khirudusa, ka dzanda dugh Khirudi ad tsugw ən təvuk kə ghulabakhe sawal da vak khwadəg. Tsugwa sarna kə zədaru kə Khirudus char.

⁷ Wirva yan, ka manarkhai ad lanji zə wada kwarne, da barabəg ad itsauda dəge takadgin.

⁸ Təkən bab sara, ka shakhanəf ad dugh sar ad dəge da kwarin. Ka ni, “Ba ka bəgud ad ghər Yukhan dadak para ud ən mbanmban ən təvana kəven.”

⁹ Turug ghər kə shik, ai wirva wade a mangin da nəga kə dæg zhiru tsin ən təvuk kə ghulabakh sar. Ka kwargan ad barabəg ad dəge ən naghin.

¹⁰ Ka talal ad ghay da gud sala, əntlədəghər əntlud ghər Yukhan.

¹¹ Ka bərdəghərud ghər saks ən mbanmban, barud kə zər dughen, khalakyana ka bəra kə bab sar.

¹² Ka saks kə furakh Yukhan da zəb gədzumba vəgha sar, ka khədane itar. Ka dəgal tsitar kwararkhe itar kə Yasu.

*A baghandal Yasu ad udakh dəb dliḅ
(Markus 6:30-44; Luk 9:10-17; Yukhan 6:1-14)*

¹³ Tsəna kə Yasu ad dəge dzaughər də Yukhan, ka tsiyawal ən tə vinen ka da da Peryu, ka dəgal tsin da gida tukuda sar ən vake kwal nəg kə ud. Ai tsəna kə dzakhava udakh kwarne a dūda Yasu ad yanən kə vak, ka səgawal tsitar ən kəsakh, ka dəgala tsitar də sig da vake də Yasu.

¹⁴ Sawala kə Yasu ən peryu, ka nəghan ad dzakhava udakh zikən. Ka kwid nəv rəv tsin, tsuguna ka mbakha tərū ak li kwal yang ən tatak tar.

¹⁵ Bəlga kə khagw, ka sa furakh sar da vak sar, nəv itar tsin, “Vakna digi na tsawar bi, tsuguna a bəlga khagw. Duwatərs dūwa kə dzakhava udakhan dəgal kə saku dæg zuwa tsitar ən gədzar kəsakhan.”

¹⁶ Ka nəv Yasu tsitar, “Uda lava tsitar dəgal da tlərna vaki? Bamatra bəg ad dəge da zuwa itar.”

¹⁷ Ka ngawarkhe itar kwarne, “Uk dūmba brudi dliḅa zə kilf mits din kənd ən van.”

¹⁸ Ka ni “A nakam.”

19 Ka ndzakhamga ndzakhən tə dzuḅna niya kə udakhen. Ka 6əf ad brudina dliḅ zə kilfna mits, ka lando də ghər da gharazhigəl, ka kwarara us tsin kə Yazhigəl. Ka kwachanan ad brudiyen baran kə furakh sar, ka bara furakh sar tsugun kə udakhen.

20 A zuwaru daghan tar, baghala itar. Ka dzakhanəf furakh sar ad daghan dege təmgan. Ka raghanəf ad tughwbakh kəlatəm mits.

21 Ghwalvakhe zuwa a 6a itar dəb dliḅ. A tugwana bud nughwasa zə zar bi.

A dala Yasu ən təghər kə yu
(Markus 6:45-52; Yukhan 6:15-21)

22 Mbasu tsitar ma, ka kwara tərkhə Yasu kə furakh sar kə daks da peryu, kə dəgal tsitar ən təvuk da tə tlərna ghədzəva gadzak. In tsuguna dlaḅən ghits ən tə vin, kə da kwarara kwaza kə udakh daks ndan, kə dəgal tsin.

23 Təkhəl kə kwazana dzakhava udakh tsin, ka dugo tsin da tə ghuḅ kə dəgaw tukudə tukudə. Bəlga kə khagwa, ən vin təkudə sar.

24 Ən tə yanən kə sarta, bita pər yu zə ghay gərdz. Uk kadakada kə ghədkuta yu ad pər yuwen. Wirvən tləg tləga fud ad pər yuwen da təlg.

25 Kalkal karfi khəkərd də ghər kədl, ka sagh Yasu da vak furakh sar, ən dəgən təghər kə yu.

26 Nəgha kə furakh sarna ad dəga tsin ən təghər kə yuwa, ka gadzəf itar char. “Ude sawal ən tə fik,” nəv itar. Ka khula tsitar wirva gədz.

27 Təvin təvina, ka kwaratəra lava kə Yasu kwarne, “Tukhwamfəkhə tukha, i ka fəka, gədzmbiya.” Niya tsitar.

28 Ka nəv Bitrus tsin, “Dadzikan, ai da khin, khaya kanəf khaya dəgən tə ghər kə yu, kə saks da vakagh.”

29 “Ausəga,” nəv Yasu tsin. Burkhwit ka tsiyawal Bitrus səgawal ən peryuwen, ka farsa dəga tsin ən tə yu, dəgal da vak Yasu.

30 Ai vazga tsina a tsiyif fud də ndzəda char, ka gədzəf, ka farsa yu ad ndəga ndəg. Ka khula tsin, “Dadzikan katka katka” Niya tsin.

31 Təvin təvina ka talal Yasu ad dəv sar, ka viyado səgo. Ka niya tsin, “Kha dadak

khətsa fadəghəro fəg, wudə lava kwal khayakəf tsəkhi?”

32 Da kə Yasu zə Bitrus da peryuwa, ka ləḅukw nəv fud.

33 Ka dabanəf furakh sare tsən Peryu ad Yasu. Ka nəv itar tsin, “Zər Yazhigəl kha kadikadi.”

A mbandu Yasu ad li kwal yang ən khay
Janisarat
(Markus 6:53-56)

34 Ghədzəvarghəra tsitar ad dəlva, ka sa itar da əntla khay ya Janisarat.

35 Ai katlga kə li kəsen kwarne, atsuk Yasu, ka 6al ghay tsitar kə kwarara kwara kə itsawar əntla khaya kəsen daghan. Khalak yana ka zaḅardəghər udakh kəsen ad daghan liye kwal yang.

36 Ka tatlga itar, kə khaya tərənəf khaya kə liye kwal yang kə gəma itsa ghay gabag sar. Daghan li gəma ghay gabag sara, a mbakhu itar.

15

Dəgakhe a tsagdu dzidzakh
(Markus 7:1-13)

1 Dud ən kwarina, ka sasəg kə yakhaya kə Farisakh zə yakhaya kə li tsagdu ndzikha ndzkh Mus ən Wurshalim, da vak Yasu. Ka ndidarwal itar kwarne,

2 “Uḅa lava kə zar 6əlakhagh ən kala ndzikhe a bəga dzidzakhəndi? Wirva na itar ən par dəv kəda zu kaf ndəkve tsagdu dzidzakhənd bi.”

3 Ka ngawa tərkhəi Yasu kwarne, “Uḅa lava tsəkur ən kala ndzikha ndzikh Yazhigəl, uk ən gatars kə dəge tsagdu dzidzakhura kuri?”

4 Afka nəv Yazhigəla, ‘Farghərfəg kə dadagha zə babagh.’ Tsuguna ni, ‘Itsawar ən lakhga dad sar zə bab sar, kədgud kəmts.’

5 Ai ən tsagdutsaga kur kwarne, ‘Da nəg dəge naghə udan ad məlaru məla kə dad sar zə bab sar din, “Ai ka avin tsugun, daghan dəge tsa da mbəladu kur ən vakar, a barkhe ka kə Yazhigəl!”

6 Wirva yana, atsuk barari ba məlaru məla kə dad bi nikur.’ Wirva yan, a nandal kur lav Yazhigəl kə bat, kə nəghda gatars kə ndzikha ndzikhur.

⁷ Kuram ngudiyakhan. Kalkal däge tsa kwarga Ishay tlayang ən təghər tsukur. Kwarne,

⁸ “Udakhanna digi, uk ən fakghəra də ghay itar.

Rəvakhud tara bita zə kə.

⁹ Ən dāba ka buti itar.
Ən tsagdu ndzikh ndzikh udakh itar.
Ən dleva lav Yazhigəl.’ ”

Dəgakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl
(Markus 7:14-23)

¹⁰ Khala kə yana, ka dəkhtərkhay Yasu kə dzakhava udakh, niya tsitar, “Bambəg tlim, ka diyarsa kur.

¹¹ Däge ən da da ghay bən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl bi. Däge ən səgawal ən ghay kə dadak sar ən nandala kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl.”

¹² Ka saks kə zar bəlakh sar da vak sar, nəv itar tsin, “Tsa tsəkha kwarne a bazala rəvakhud kə Farisakh tsənga tsitar lavana kwarga kha?”

¹³ Ka ngawatərkhay Yasu tsitar, “Itsera kə ufe Dadar ən gharazhigəl ba kə njivgan bi, ka da ndaddu ndadud kutskuts.

¹⁴ Duwamatərs dū, ngulfakh itar li mədlara dūl kə ngulfakh. Daka ngulf ən mədlara dūl kə ngulfa, afka bərdagha tara da mbəda itar dəgdagh da fika.”

¹⁵ Ka nəv Bitrus tsin, “Kwara kənkhay kwara däge tuku jakva lavan.”

¹⁶ “Atsuk dakhkana ghərur tsuguna a katlga ba kur biya?” Nəv Yasu tsitar.

¹⁷ “Ən tsa bakh kur kwarne, dəghwa däge da da ghay kə udan, ən dəgdagh da khud sar, kə dæg mbasa ka da səgawal ən vəgh sara?”

¹⁸ Ai däge səgawal ən ghaya ən səgawal ən rəvakhud. In dəgakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk Yazhigəl.

¹⁹ Afke ən səgawal ən rəvakhud ngudi ngudi dāya ghəra. Ndək za kəf safā uda, gwaragwara, ərdā, gəla, dlaghawa fila zə bazardu dākha kə ud.

²⁰ Ina dəgakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl. Ai zu kaf də dəv kwal paran ən tə dəva də ndzikh ba da naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl bi.”

Fadghərofəga nusen
(Markus 7:24-30)

²¹ Duwars kə Yasu ad yanən kə vak, ka dal da əntla khaya kəsakhe khefa də Taya zə Sidom.

²² Dzagwdlam, ka sa nusen dugh ya Kanan ən gidən khayen da vak Yasu. Ka tuwa tsin kwarne, “Dadzikan, Zər Dod, ziwakdal ziw. Ən bara dlad sədikw bəzan kə dughwar char.”

²³ A kwararkhe ba Yasu ad tsauda kə nusen bi. Ka saks kə furakh Yasu da takada takad ad Yasu. Nəv itar tsin, “Lakwars lakw, wirvən gatakiyams gat, ən mbakiyama mbəg də tu.”

²⁴ Ka ngawa tərkhay Yasu, ni, “Uk a bəlokondagh wirva udakh ya Izraile a zadgan ud.”

²⁵ Ai ka saks kə nusen da təvuk sar, kəlgan ad juguv. “Dadzikana, məlaku məla.” Niya tsin.

²⁶ Ka nəv Yasu kə nusen, “Ən manawa ba bəf ud kaf zara, ka barud kə ghədakh bi.”

²⁷ Nəv nusen tsin, “Lave kwarga kha na kalkal Dadzikan. Ai tsuguna, ghədakha ən zuwa zuwa itar, ad kwacha kafakhe bəlal ən tə vələngakhe ən zuda li məghakh ad kaf.”

²⁸ Ka ngawarkhe Yasu, niya tsin, “Awara nusna, fadəghəro fəgagha nəg də ndzəd, da manakha manud däge nakh.” Ən tə yanən kə sarta, ka mbu dugh sar ən təvin təvin.

A mbakha tru Yasu ad udakh zikən

²⁹ Duda kə Yasu ad yanən kə vak, ka dəgal tsin diwa kalam dəlva Galili. Khalak yana ka ngalo da tə gil nndzəgan.

³⁰ Ka saks kə udakh zikən da vak sar. Zəbardəghər itar də ghurdikakha, zə ngulfakha, zə li əmtsa kalam vəgha, zə təngakha, zə chaləm li kwal yanga zikən. Ka bakhga itar ən təvuk sar. Ka mbakha tru.

³¹ Ka ndawatrəf kə udakh vazga tsitar ad li kwal təkha kə kwarga lava ən kwarghai itar. Li mətsa vəgha ka a mbakharu, ghurdikakh ən dəga itar, ngulfakh ən nəgha nəgha itar. Ka farghər itar kə Yazhigəl Izrail.

A baghandala Yasu ad ud dəb ufađ
(Markus 8:1-10)

³² Dud ən kwarina, ka dəkhtərkhay Yasu kə furakh sar saks da vak sar. Ka niya tsitar, “Ən ziwardal ziwa ka kə dlama

khan, wirva khəkərd khana tsitar ən vakar, tsuguna na dæg zuwun vak tar bi. Nagh ba ka daks tsitar də way bi, wirvən təkha itar kə dīghər khar ən tə dūl daks da məgh.”

³³ Nəv furakh sar tsin, “Ən təghal ndəkina, da mbəladu ən makiyam ad dæg zuwe da təkhdud kə batran kə udakh pakina ra?”

³⁴ Ka ndidatərwal Yasu kwarne, “Ngərwa brudiye din kur ra?”

Ka nəv itar tsin, “Dumba udif zə mbisan na kə kilfakh.”

³⁵ Ka bətra kə dzakhava udakh kə ndzakhga ndzakh ən tə khay.

³⁶ Ka bəf ad dumba brudiyen udif zə kilfakhen, kwararkhai ad us kə Yazhigəl, ka kwachanəf, baran kə furakh sar. Ka bara furakh sar ad brudiyen zə kilfakhen kə udakh.

³⁷ Itsawara a zuwa, a baghala itar. Ka dzakhanəf furakhen ad dæg zuwe a təmgan, tugwəb udif reghan.

³⁸ Udakhe zuwa ruwa, a ba itar ghwalvakh dəb ufađ. A kədlga bud nughwasa zə zara bi.

³⁹ Ən tə khal kə dūwatərs dūwa kə Yasu ad dzakhava udakh, ka da da peryu, ka dəgal da əntla khaya ya Magadan.

16

A ndidga udakh ad Yasu kə mana tra dæg ndawakakh
(Markus 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A sa Farisakha zə Sadukiyakh da vak Yasu kə nəghda kurakura tsitar. Ka ndidarwal itar kə mana tra zikan na kə dæg ndawake da mədla din kwarne a saudagh ən gharazhigəl.

² Ka ngawa tərkhai ni, “Da dəm fatsi da bəl, da ka nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, ka nikur, ‘Yauwa, na yu da təda bi.’

³ Da ka səgo gwisəl zə ghabag, da nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, lusəf kes, ka nikur ‘Da təda yu khan.’ Təkha kur kə tsan ad dəgakhe da dzaughər ən tə dəva də gidə kə fef gharazhigəl, wur ka təkha ba kur kə katlga däge ən tuku jakəvakh manasar kə kwargəna bi.

⁴ Udakh kwargəna li kwal khayanəf də Yazhigəl itar, kəladakh tsugun. Na kur nəgha dæg ndawak, ya na bud da mədla

kura tlərna dæg ndawak bi, akwa dæg Yunan.” Khalak yana ka dūwatərs Yasu, dakaval sar.

Yista Farisakha zə Sadukiyakh
(Markus 8:14-21)

⁵ Darghəra tsitar da tə tlərna ghədzva gadzak dəlv, ka dzamana furakh sar kwarne a mbitsa tərghər səgawal də brudi.

⁶ Ka nəv Yasu tsitar, “Dem nikur, ya tsukwamana ghər də yista Farisakha zə Sadukiyakh.”

⁷ Ka farsa dayakavu lav tsitar ən tatak tar kwarne, “Wirve a badal ba kiyam ad brudi bi nagh ən kwarin adina?”

⁸ A katlga Yasu ad däge tsən kwara itar, wirva yana, ka ndidatərwal kwarne, “Uda lava tsəkur ən dayakavu lav ən təbur kwarne, wirva na kur də brudi biyi? Kuram li khətsa fadghərofəg.

⁹ Dakhkana a katlga ba kur biya? A mbitsa kur ghərkh sarte tsa baghandala ka udakh dəb dliḅ (5,000) də dumba brudi dliḅa? Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani?

¹⁰ Awana ən sarte tsa baghandala ka udakh dəb ufađ (4,000) də dumba brudi udif. Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani?

¹¹ Uda kə mangan tsəkur kwal katlgan kwarne ən kwara kura lav ən təghər kə brudi ba ka biyi? Ən kwara kura kwarne tsukwamana ghər də yista Farisakh zə Sadukiyakh kə.”

¹² Ka katlga furakh sar kə Yasu kwarne, ən kwarən təghər kə yiste ən diyud ən brudi bi. Tsukwamana ghər də yisti na tsən kwarina, atsuk ən kwarən təghər kə tsagdutsaga Farisakha zə Sadukiyakh.

A mədla na Bitrus kwarne Yasu in Masikhu
(Markus 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Soghər kə Yasu da kəs ya Kesariya Filibiya, ka ndidatərwal kə furakh sar kwarne, “Warek ka Zər Ud vek udakh ra?”

¹⁴ Ka nəv itar tsin, “Av yakhaya Yukhan dadak para ud, av yakhaya Ili tlayang, av yakhaya tsuguna Irmī tlayang, awana fang ən tatak tlayangakh.”

¹⁵ Niya tsitar, “Ai kur ma, warek kavek kuri?”

16 Ka ngawarkhe Siman Bitrus kwarne, “Kha Masikhu, Zər Yazhigəl dadak saf.”

17 Ka nəv Yasu tsin, “Dadak bark kha Siman zər Yukhan, wirva a sakha diwa ud dæg sig ba ina kə jir bi. Dadare ən gharazigəl kə kwara khai.

18 Ni ən kwarakha kwara kə, kha Bitrus, fərad khə, da bələn tə kha ka də kur khəgar, dəge ən tuku kur khəgena, itar udakhe da fadghərofəg ən tə kə. Ai kwal da təkha kə ndzəda mətsa kə manar khai tsaud.

19 Da bakha bəg ka dæg tusa nga gud tləksa gharazhigəl. Tsugun, dəghwa dəge kwal khayənəf tsəkha manaman ən lard, nabud da manaman ən gharazhigəl bi. Dəghwa dəge ən nakha manaman ən lard, da mana ndəkyan ud ən gharazhigəl.”

20 Ka ndəfatərnəf Yasu ad tlim kə furakh sar char kwarne, kwarara ba itar kə itsawar kwarne ka Masikhu bi.

A kwarga Yasu ad khulf dlad zə əmtse da manin
(Markus 8:31; 9:1; Luk 9:22-27)

21 Tsiyif ən tə yanən kə sart, ka farsa Yasu ad kwara tra kwara tsin kə furakh sar kwarne, “Barari dəgal tsin da Wurshalim, kə khəb dladakh sikh sikh sikh ən dəv kə maludakh zə zikzikanakh kə zil kəsakh zə li tsagdu nzdikha nzdikh Mus. Ka da kədke kədud, fitsa khəkərdə da tsiyaka tsiyud.”

22 Ka ndəfala Bitrus ad Yasu da te kalam, ka farsan ad tavarghər di kwarne, “Tsandu tsəg Yazhigəl ad yan, Dadzikan. Da dzoghər ba yan də kha tsa khədikən bi.”

23 Ka gwiya fəkhə Yasu ka niya kə Bitrus, “Tsiyakval tsiya kha Shatan. Kur khətingəd khən təvukar, wirva dāya dāya na, dāya ghər ud dæg sig, dæg Yazhigəl bi.”

24 Ka nəv Yasu kə zar bəlakh sar, “Dəghwa ude nagh gataks gat, barari dūda way ghərsar tsin. Tsuguna ka bəfin ad ufa khərta sar, kə gataks gat.

25 Wirva dəghwa ude na kat safa sar, da bəgh. Ai dəghwa ude khayənəf bəghən safa sar wirva kə, da mbəladu mbəl.

26 Uda dæg sige da gəmadu udan, da gəmaduwin dəgakhe ən lard daghan, tsuguna bəghalən safa sari? Uda dəge təkha udan kə bədu kə varda safa sari?

27 Da səgadagh ka Zər Ud ən ndanga Dadar zə zarbəlakhə ən gharazhigəl.

Khalak yana, ka da bara dæg siga sar ka kə itsawar, kalkala dəge a mangin.

28 Ən təkha kura təkha kə, nəg udakhe ən ghitsən van, liye kwal da əmts, khekwa nəgha ka itar ka Zər Ud, ən səgdagh ka ndək shik.”

17

Mbədva vəgha Yasu ən khu6
(Markus 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Təkhəl kə khəna unkwakh kə kwarga kwara kə Bitrus kwarne Yasu in Masikhu, ka zəbəf Yasu ad Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan zərbab Yakub. Zəbtro da tə tsəban na kə khu6. Uk itar kalti ən vin.

2 A mbədfəkhə vəgh Yasu ən di tsitar. Ka wudə vakdi sar ndək fatsi, tsuguna nala kadlangakh sare a taləmin kə madakw təl.

3 Ən təvin təvin, ka nəgha kə zar bəlakhana də Mus tlayang zə Ili tlayang ən kwar lav itar zə Yasu.

4 Ka nəv Bitrus kə Yasu, “Dadzikan, khwaren nəg kənda van. Da khayənəfkə, da manga mana ka tsikw khəkərdən van. Fang tsəkha, fang kə Mus tlayanga, fang kə Ili tlayang.”

5 Madəv Bitrus ən kwar lava, ka sodagh ghwike ən wud tərđləm da təghər tsitar. Khalak yana, ka tsəna tsəna tsud ad kwind səgawal ən ghwiken kwarne, “Zərəren ən waya kə, ən tsən zəda sar ka char. Tsəna maru tsən.”

6 Tsəna kə furakh sar ad yanən kə kwində, ka gədzatrəf char, ka khəmbəga itar da khay.

7 Ka sa Yasu, tapa tərkhəi avin, “Tsiyaməf tsi, gədzam bi.”

8 Kapanəf tsitar ghəra, aghba itsawar ən vin bi təma Yasu kitakul.

9 Madəv itar ən səgadagh ən ghu6ən, ka ndəfatərnəf Yasu ad tlim kwarne, “Kwarama tra ba kə itsawar ad dəge nəgha kur bi, khekwa tsiyanəfud ka Zər Ud ən ngitl.”

10 Ka ndidərwəl furakhan na kə Yasu kwarne, “Ai uda lava kə li tsagdu ndzikha ndzikh Mus ən kwarne, barari khekwa Ili tlayang da farsa səgadagh ndan, kəda səgadagh kə Masikhuwi?”

11 Ka ngawa tərkhəi, “Kalkal da səgdagh kə Ili tlayang, kəda dika itsaudə kə nəga kalkal ndan.

¹² Ən təkha kura təkha kə, audzala Ili ən sodagh səg, a katlga ba itar kwarne in bi. A manarakhe itar dəge ən naghā reva tar. Da khəba ndək yan ka Zər Ud tsugun ad dlad ən dəva tar.”

¹³ Khalak yana ka katlga zar bəlakhana kwarne, atsuk ən kwara tra lav ən təghər kə Yukhan dadak para ud.

A mbandu Yasu ad zərə ən gida wurdu ən vəgh sar
(Markus 9:14-29; Luk 9:37-43)

¹⁴ Sodagh tsitar ən tə khuβen da vake də dzakhava udakh, ka sasəg kə udanen da vak Yasu, kəlgan ad juguv ən təvuk sar. Ka ni,

¹⁵ “Dadzikan, manga kwidkwidərva zəraran. Nəg fud ən vəgh tsin, tsuguna ən bara dlad char. Ngərwa siga tsin ən bala dəgdagh da kar zə yu.

¹⁶ A bala ka da vak zar bəlakhagha, a piyatərwal mbambəg.”

¹⁷ Ka ngawarkhai Yasu kwarne, “Kur udakh kwargən, li kwal də fadəghərofəg, kur mbərshakhan. Ki da zulu pak uđa tsəka zə kuri? Ki da bəga pak uđa tsəka rəv də kuri? Bakdəghər bə da van, niya kə dad zərən.”

¹⁸ Ka tavarghər Yasu ad di kə wurduwen, ka sawalən zərən, təvin təvina ka mbu.

¹⁹ Ka saks kə furakh Yasu da vak sar ən sarte təkuda sar tsin, ka ndidarwal itar, “A piyakəndəwala ndar lakwdu wurduweni?”

²⁰ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Wirva a khətsa fadəghərofəgur. Ən təkha kura təkha kə, da tsa nəg fadəghərofəgur khədikən ndək khulf mustad, təkha kur kə kwararkhe kə ghuβna kwarne, “Tsiyin dəgal van, da tə tlərna vak”, tsuguna ka da tsi. Na dəge təkha kə piyakurwala bi.”

²¹ “Afka khulf ina kə sədikw bəzana təkha ba kə sawala bi, khəkwa də dəgawa zə zəb ndəl da səgawalin.”

A gwidən Yasu ad kwar lav ən təghər kə əmtsa sar
(Markus 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Dzafkhai kə Yasu zə furakh sar ən əntla khaya Galili, ka nəv Yasu tsitar, “A khərzəgud da bəkdu bəg ka Zər Ud, da dəva udakh.

²³ Da kəf ka kəda itar. Fitsa khəkərda ka da tsiya ka tsiyud.” Ka kədatərkhē ad vəgh kə furakhna char.

Pəl khadama Fəta Yazhigəl

²⁴ Sa kə Yasu zə furakh sar da kəs Kafarnakhum, ka saks kə li chau khadama Fəta Yazhigəl da vak Bitrus, ka ndidarwal itar, “Nabakh dadak tsagdu lavur ən pəl khadama Fəta Yazhigəla?”

²⁵ Ka ngawar khai Bitrus kwarne, “Ən pəla pəlin gəna.”

Da kə Bitrus da məghen, ka farsa Yasu ad kwarara lav, “Uđa dəyaghəragh ən təghər kə ndideni? Ən chawun vakəng shikakh lard na ad khadama ləman awana khadama gidadi? Ən vak zar tar naghā, ən vak kəstəlakh khi?”

²⁶ Nəv Bitrus tsin, “Ən vak kəstəlakh.”

Ka nəv Yasu tsin, “Ai da ndəkyanin, a mədlanan kwarne na zar tar ən pəla pəla bi.”

²⁷ “Ai khək bazatərdu tsəki ad rəva, dəg dəgal da tə ghay dəlv, taldagh tala khilga vi kilf da dəlv. Ka nguranəf kha ghay kilfe a viga kha chak, da mbəladu mbəla kha lotus ai da tlala kə pəl khadamagha zə dəgar. Bəfba, pəla tərkhai pəl.”

18

Warek zikan daghan ən tləksa gharazhigəli?
(Markus 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Ən sartenan, ka sa furakh sar da vak Yasu ka ndidarwal itar kwarne, “Warek zikan daghan ən tləksa gharazhigəli?”

² Ka dakhga Yasu ad zər khədikan, ka ghitsanan ən təb tar.

³ Ka ni, “Ən təkha kura təkha kə, da mbədfəkhe ba gidur nala kur ndək zar mbisan bi, na kur da daks da tləksa gharazhigəl lingling bi.

⁴ Itsawar ən gulandagh ghərsar ndək zər khədikanən, in zikan daghan ən tləksa gharazhigəl.

⁵ “Daga ude chauga zər khədikan ndək inan wirva kə, ka chaukayin.”

⁶ “Ya digi, dəghwa ude a ba ad fang ən tatak zar mbisan, liye fadəghəro də kə, da man khaip. Adara ngudərəmud vər pəkhən kwind sar, ka tləvdagh khud da dəlvə chalangw.”

*Dəgakhe ən bakh udakh da man khaip
(Markus 9:42-48; Luk 17:1-2)*

⁷ “Dangwa kə udakhe ən lard. Wirva dəgakhe da bakh udakh da man khaipa, ən lard itar. Ya dangwa kə dadake da saks dəgakhan ən tə dəva din.

⁸ Da dəvaghə awana sigagh ən bəg khan da man khaip, əntlədukha, tləvars khə. Adara daks də dəv kitakul, awana sig kitakul kha da safa kə ngəd, təghər kə tləvəkhədagh də dəvakhagh, awana də sigakhagh bərdagh, da kare kwal nəg ən mətəsa kə ngəd.

⁹ Da wur diyakhagh ən bəg khan da man khaip tsugun, ndədadal kha, tləvars khə. Adara daks də di kitakul kha da safa kə ngəd, təghər kə tləvəkhədagh də di bərkədagh da kare kwal nəg ən mətəsa kə ngəd.”

*Jakva də tuwaghe a zadgan
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ “Tsukwamana ghər, khayamanəf ba nena itsa fang ən təb kə zar mbisana khana bi. Wirvən təkha kura təkha kə, zarbəlakh Yazhigəl tar ai ən gharazhigəl, tsika fatsi ən nəgha nəgha itar vakdi Dadare ən gharazhigəl.

¹¹ Wirva ka Zər Ud a saudagh da kat liye a zadgan kə.

¹² “Uda dəya ghəruri? Da nəg ude də tuwaghakh dərmək (100), da ka zadga kitakul ən təb tar, nabakhin da đuwars kul vaslambad ghərf vaslambad (99) nən kus kə ghuḃe zighwda itara? Kə dəgal da gat kitakule zadgana?

¹³ Ən təkha kura təkha kə, da mbəladu win ad kitakulen, khwadge da manin ən təghər kə kitakulən, da malamala ad dəg kul vaslambad ghərf vaslambadə kwal zadgan.

¹⁴ Ndəkyan tsugun, khayənəf khaya Dadurən gharazhigəl ba zada kə itsa fang ən təb kə zar mbisana khana bi.”

*Da manakhai udan ad ghaz
(Luk 17:3)*

¹⁵ “Da manakhai sukwtagna ad ghaz, ka dəgal kha da vak sar, kwarkhekha ghaza sar ən təbura mits mits. Da tsənkhayin, a guyondəghər kha sukwtagh saks.

¹⁶ Ai da tsənkhe bin bi, ka gwidən dəgala kha da vak sar zə ud fang. Wirva a

kwarga lav Yazhigəl kwarne, ‘Itsera kə lave a ndazhana ud mitsa zə khəkərd, a mədlanan kwarne lavena jir.’

¹⁷ Da kalwalin kə tsəntər tsən, ka kwararkhe kha ke li gata daghan. Kə dəg mbas, da kalwalin kə tsən lav li gaten daghan, ka nandala kha ndək liye kwal tsa Yazhigəl, awana ndək dadak chau khadam.

¹⁸ “Ən təkha kura təkha kə, daghan dəge kwal khayənəf tsəkur manaman ən lard, na bud da manaman ən gharazhigəl bi. Daghan dəge khayənəf kur manaman ən lard, da mana manud ən gharazhigəl.

¹⁹ “Ən gwidən kwara kura kwara kə, da khayənəf ud mits ən təbur ən lard, ən tə ghər kə dəge a takadga itar, da manatra mana Dadare ən gharazhigəl.

²⁰ Wirva daghan vake dzafkhai ud mitsa zə khəkərd ən dakhər, ən vak tar kə.”

Jakva vəbə kwal nəg ən bisara ghaza kə ud

²¹ Ka sa Bitrus da vak Yasu, ndidarwal kwarne, “Dadzikan, da ka manakhaka ghaza sukwtar, sig ngərwa da bisakhara ki? Sig udif nagna?”

²² “Ka ngawar khai Yasu kwarne, uk udif siga bi, udif udif sig kul udif.

²³ “Wirva yan, da təkhud kə kurana tləksa gharazhigəl də shike ən nagh kədlə ləmanakh sare ən dəv kə vəbakh sar.

²⁴ Farsa kə shiken ad kədlə kədlə, ka bərdəghər ud ad ude gatarsin də gəməw kwaḃ talenti dəb kəldək (10,000), ai kwal da təkha kə udanen kə pelgan mbas ba də gida sar ən lard bi.”

²⁵ “Piyarwala kə pələpəl, ka kwarga shik kwarne, sukwamdu sukwa də udanen, zə nus sar, zə zar sar, zə daghan dəge dinin, kə nəghda pəlda gəməwen din.”

²⁶ “Ka diktliḃ kəlgə vəben ad juguv ən təvuk kə shiken, ən takada takada kwarne, ‘Bakai rəv, da pələkha pəla ka itsaud.’

²⁷ Ka ziwardal shiken kə vəben, ka bəlars, bisarnan ad gəməwen.

²⁸ “Sawala kə vəben ən fəta shiken, papatl ka gamga itar ze tsaghw man tlər sare ən gatarsin də gəməw kwaḃ dinari dərmək (100), ka vigan ən makular, niya tsin, ‘Pələkai pəla gəməware ən gatakhs kə.’

29 “Ka diktli6 kəlga tsaghw man tlər sar ad juguv ən tøvuk sar, ən takada takada kwarne, ‘Bakai rəv, da pəlakha pəla kə.’

30 “Kalwala kə bisara bis, ka bal dəgal da gud sal, khekwa pəarkheyin ad gəməw saren ndan.

31 Nəgha kə chaləm zar man tlər ad dəge dzaughər, a zədatru ba lingling bi. Ka dala itara, kwararkhe itar kə shik, ad dəge dzoghər daghan.

32 “Ka bəlandala shik kə dākha dəghər vəbena tsa chak. Sa tsin, ka nəv shiken tsin, ‘Kha ngudi vəbən. A bisakhana ka ad daghan gəməwe ən gatakhs kə, wirva takadke khə.

33 Atsuk ən təkha ba kha kə manga kwidkwidəreva tsaghw man tləragh, ndəkve manga ka kwidkwida revagh biya?”

34 A bazala rəv kə shik char, ka batrəm shik ən dəv kə li ən tuk gud salen, bara bəg itar dlad, da tə sarte da pəldin ad gəməw kwa6 na daghan.”

35 “Da mana ndək yan Dadare ən gharazhigəl, ak itsawar ən kur ai kalwala kə bisara kə zərbab sar, ən revakhud sar.”

19

A tsagdu Yasu ad lav ən təghər kə pəcha səb (Markus 10:1-12)

1 Udzala kə Yasu ən kwar dəgakhana, ka duwars ad əntla khaya ya Galili, ka dal da ətla khay ya Yakhudi, ai ən tə ghədzəva gadzak zagħ Urdu.

2 Zikən udakhe a gatars, ka mbandu ad liye ən tukw kuz ən vin.

3 Ka saks kə yakhaya kə Farisakh da vak sar, kə nəghda gat ghaza sar tsitar. Ka ndidarwal itar kwarne, “A khayənəf nagh ndzikh khənd ad təkaghəra kə ud ze nus sar, ən tə itsera kə dəge kwal nagha tsina?”

4 Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Atsuk a tugwa bakh kur ən kadkad ən vake tsən kwarin kwarne, dadake tsa vərdtərkhə vərda gul farsafəga larda, ‘A vərdtərkhə kə zila zə nusa?’

5 A kwarga Yazhigəl tsugun kwarne, ‘Wirva yan digi, da duwar duwa udan ad dad sar zə bab sar kə khəmarvan kə nus sar, kə nəga tsitar bərdagh kə ud kitakul.’

6 Wirva yana, aghba dlaitar də ud mits bi, a narala kə ud kitakul. Wirva yan, dəge

a matlanəf Yazhigəl, khayənəf ba ud ad təkə təkə bi.”

7 Ka ndidarwal Farisakhen kwarne, “Ai ufa lava kə Mus tlayang a bədu ad ndzikh ndzikh kə ud kə bədu kadkad təkaghəra zə nus sar, kə dəgala tsini?”

8 Ai ka ngawa tərkhai Yasu niya tsitar, “A khayakurnəf Mus tlayang ak təkaghəra zə nughwasakhur, wirva bəngbəng revakhudər kə mangan, ai gul ən tə farsafəga tsa ndək yan bi.

9 Ai ən kwara kura kwara kə, daga ude təkaghəran zə nus sar, da wirva a tlərgħər ən man gwaragwar bud bi, da buwin ad tlərna nus tsugun, gwaragwar ən manin zə nusen.”

10 Ka nəv furakh sar tsin, “Da ka ndək yan gidən təb kə ud zə nus sara, atsuk gida kwal nus kaw.”

11 Ai ka nəv Yasu tsitar, “Daghan ud bən təkha kə bənəf lava nən kwara kur bi, khekwa liye a khayətərnəf Yazhigəl kə nəga ndək yan.

12 Nəg dəgakhe da bəg chaləm ghwalvakh kwal da zəb nus. Wirva nəg liye a yakhtər khaiyud ndək yan. Nəg liye udakh kə natərala ndək yan. Yakhaya tsuguna itar kə nandala ghərtar kwal da nəg da zəb nus, wirva tlər tləkəsa gharazhigəl. Daga ude khayənəf də lava na, chawin.”

A batərgħər Yasu ad bark kə zar mbisan (Markus 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Khalak yana, za6ardəghər yakhaya kə udakh ad zar mbisan kə Yasu, kə nəghda batərgħər dəv tsin, kə takad Yazhigəl wirva itar. Ai ka tav di kə furakh sar ən tə li za6ado zaren.

14 Ka nəv Yasu kə furakh sar, “Duwamatərs zar mbisan saks da vakar, tsuwamatra bi. Wirva tləkəsa gharazhigəla dəg udakhe ndək zar mbisanakhan.”

15 Ka bakhatərgħər ad dəva, ka takadgan ad Yazhigəl kə batərgħər bark, ka dakaval ən vin.

Dakhwale dadak tləwandal (Markus 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Dud ən manin, ka sa udanen da vak Yasu niya tsin, “Maləm, ufa dəg khwarane barari da mana ka kə gəmadu safa kə ngədi?”

17 Nəv Yasu tsin, “Uda lava tsəkhən ndidakwala ndid ən təghər kə dəge khwarani? Afke uk Yazhigəl kitakul khwarana. Ai da ka da nakha gəmadu safə kə ngəd, ka tsufanəf kha ndzikhə ndzikh Yazhigəl.”

18 Ka ndidarwal kə Yasu, “Irən ndzikhə ndzikhən ra?” Ka ngawarkhe Yasu, “Kəf ba safə ud bi, a duwa gwaragwar, a duwa man gəl, a duwa dləgh fil,

19 farghər fəg kə dadagha zə babagh. Tsəguna waya tləghər witəghagh ndəkve waya kha ghəragh.”

20 Ka nəv dakhwal na tsin, “Afka ən tsufatsufa ka dəgakhana daghan. Uda kə təmgan tsəki?”

21 Ka nəv Yasu tsin, “Dən nakha nəga tsəkha kə njiva char, dəg da sakwdu dəge din kha daghan, təkətərdukhə kə talagakh ad kwaβen. Da mbəladu mbəla kha ləman ən gharazhigəl. Khalak yana, ka saks kha, gataksh.”

22 Tsəna kə dakhwalen ndək yana, ka dəgal tsin də baza rəvakhud. Wirva naghbakha tluwandal tsin bi.

23 Ka nəv Yasu kə furakh sar, “Ən təkha kura təkha kə, da dəmdəm kə dadak tluwandal daks da gharazhigəl.

24 Ən gwidən kwara kura kwara kə, da tsafsaf kə dluwam daks ən tə dül lipər, təghər kə daks kə dadak tluwandal da tləksa Yazhigəl.”

25 Tsəna kə furakh sar ndək yana, ka a ndawatrəf char. Nəv itar, “Da ka ndək yanina, ai war da mbəladu kati?”

26 Ka vaza kə Yasu gyer ta titar, ni, “Ən vak uda, ina kə digita ən manawa bi. Ai ən vak Yazhigəla, ən manawa man.”

27 Ka nəv Bitrus tsin, “Nəgha, kənda kina a duwars kənda tsauda kə gatakhs gat. Ai takina uda da mbəladu kəndi?”

28 Ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha kura təkha kə, sarte da mbədanəfud ad itsauda kə wiliw, ka Zər Ud da nndzəgan kən tə vija tləksare ndagan. Kuram liye gatakhs gat, da nndzəgan kur ən tə vijakh man tləks kəlatəm mits. Da taka təra lava kur kə mbərta ya Izrail na kəlatəm mits.

29 Tsuguna itsawar ən dūda fətakha sar, itsa sukwtakh sara, zə dəghaw babagh sar, itsa dad, itsa bab, itsa zila awana nus, itsa

zar, awana gukhakh, wirva kə. Da mbəladu mbəla mal kə yan sig dərmək. Wur tsuguna, da wurawura ad safə kə ngəd.

30 Ai tsugun, udakh zikən liye ən təvuk, da nəga itar kə dəg khal. Liye kə khal tsuguna, da nəga itar kə dəg chak.”

20

Lav ən təghər kə li man tlər ən gukh inabi

1 “Tləksa gharazhigəla ngwada dadak gukhe a dala pərta gədl, da gat li da manara tlər ən gukh inabi sar.

2 Udzala tsitar ən khayanəf lav ən təghər kə kwaβ dinari kitakul, ai da pəlarud kə ud ən vak. Ka bəlatəral dəgal da man tlər ən gukh sar.

3 “Manga kə karfi vaslambada təkədl, ka gwidən dəgal tsin. Ka nəghan ad yakhaya kə udakh, ən gidə butbuti ən təghay kasuk.

4 Ka niya tsitar, ‘Dam dəgal ghərura da man tlər ən gukh inabiyar. Da pəla kura pəla ka dəge vazga ka khwara kə bakura bəg.’

5 Khalak yana, ka dəgal tsitar.

“Ka gwidən dəgala tsin kə fatsi təghər, zən karfi khəkərd kə khagw, ka kurgan ad gan zitar ndəkve tsa mangin chak.

6 Dakhkana, ka gwidən səgawal tsin ən tə karfi dliβ, ka tləghər ad yakhaya kə udakh, ən ghitsa na dəge ən mana itar bi. Ka ndidatərwal, ‘Uda lava tsəkur birnif ən gidə ən van, kwal nəg kə dəge ən manakuri?’

7 “‘Wirva na ude bakənda tlər mana bi,’ nəv itar tsin.

“Ka nəv dadak gukhen tsitar, ‘Damdəgal ghərur tsugun da gukhar.’

8 “Bəlga kə khagwa, ka nəv dadak gukh kə dadak nəgharu kə gukh saren, ‘Dakhtərkhe dākha kə li mantlən, pəlatərkhekh kwaβ tar, farsəf ən tə li sa kə khala, da tə li tsa chak.’

9 “Ka saks kə li tsa dalən karfi dliβ, itsawar tara a gəmadu ad dinari kitakul. Ai pəlarud kə ud ən vak.

10 Liye tsa farsa man tlər chak, da itar ən kurana, da pəlatra mal kə chaləmakhud. Ai itsawar tara a gəmadu ad dinari kitakul.

11 Chauga tsitar, ka farsa dūngw tsitar ak dadak gukh.

¹² Өн квар кwarне, ‘Li sawala кә khala, uk tlәр aw kitakul a manga itar. Kөnde a vakal әn man tlәр, zә бәг rәv әn тә dliya fatsi, ka pәla көнда kalkal kha zә itar.’

¹³ “Ka нөv dadak gukhen кә ud fang ән tatak tar, ‘Ar tsaghwa, a bidkurkhe ba ka bi. Tsa khayanәf bakh kur kwarne, da ba kura kwaб dinari kitakule ән pәlarud кә ud ән vaka biya?’

¹⁴ Chaukafkhai chawa дәге дәgagh, дәг daksagh. Ka кә khayanәf barabәг кә li sa кә khal, kalkal de bakha кә.

¹⁵ Nakh ka дә ndzәda mankafkhe дәге naghga ghәрara дә дәге дәgara? Ән shilga ndar kha man кәlakhudari?’

¹⁶ “Wirva yan, udakh zikән liye ән төvuk, da нәга itar кә дәг khal. Liye кә khal tsuguna, da нәга itar кә дәг chak.”

*Ina дәг khәkәrd kә kwar lava кә Yasu ән tәghәр кә mәtsa sar
(Markus 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Madәv Yasu ән дәgo da Wurshalim. Ka dәkhtәrkhai ak furakh sar na кәlatәм mits da тә kalam. Ka niya tsitar,

¹⁸ “Nәgha kina ni дәgal da Wurshalim kiyam. Vake da бәкduwud ka Zәр Ud da дәva zikzikana кә zil кәsakh zә malәмakh li tsagdu ndzikha ndzikh Mus. Ka da әntlaka lav mәts itar.

¹⁹ Ән тә khalak yana, ka da бәкdu бәг itar кә liye kwal Yakhudakh. Da nena ka nene tar, ka da wadzaku kiб itar, ka da khәrtәka khәrta itar tsugun. Ән тә fitsa khәkәrd tsuguna, da tsiya ka tsiyud.”

*A takadga bab Yakub zә Yukhan ad Yasu
(Markus 10:35-45)*

²⁰ Khalak yana, ka saks кә nus Zabadi дә zar sar mits da vak Yasu. Kәlgan ad juguv ән төvuk Yasu, ka takad digit tsin ән vak sar.

²¹ “Udәn nakhara?” Nөv Yasu. Ka нөv nusen кә Yasu, “Manakai lanji кә zararana mits, tsa ndzәga itar zә khән tlәksagh. Fang ән тә дәva kafagha, fang ән тә дәva dlebagh.”

²² Ai ka нөv Yasu кә nusen, “Әntsa ba kur дәге ән takada kur bi. Da тәkha kur кә khәbu dlade da khәba ka?”

“Da тәkha көнд,” Nөv itar tsin.

²³ Ka нөv Yasu, “Kadikadiya da khәba khәba kur dlad, ai gidән тә дәva kafara, zә

gidән тә дәva dlebara, na ka дә ndzәda zәbәf ude da bara ka yan bi. Ina кә vakakha, дәг liye dikatәrna Dadare ән gharazhigәl wirva itar.”

²⁴ Tsәna кә chalәм furakh khana кәldәk ndәk yana, ka bazdu itar ad rәv дә zar babakhana mits.

²⁵ Ka dәkhtәrkhe Yasu daghan tar, ni, “Tsa tsәkur kwarne shikakh udakhe kwal Yakhudakha, ән mәdlara ndzәdән itar кә udakh tar. Zikzikanakh tar tuguna, ән mәdla ndzәd itar ән тә ghәр tsitar.

²⁶ Ya kur tsuguna, nala bin ndәk yan ән тәbur bi. Ән dleva yan, daga ude ән nagh нәга кә zikan ән тәbur, barari tsin нәга кә vәbur.

²⁷ Tsugun, daga ude na нәга кә mal ән kur, barari tsin нәга кә vәbur.

²⁸ Udan na tsuguna, da нәга ndәk va кә, ka Zәр Ud, a sodagh кә daba udakh кә, a so кә daba ka daba bud bi. Da бәdu бәг ka tsugun ad safar, кә kat da udakh zikән.”

*A ngwuratәrnәf Yasu ad di кә ngulfakh mits
(Markus 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Madәv Yasu zә furakh sar ән duwars кәs Jariko, zikән dzakhava udakh ән gatәters gat.

³⁰ Ka нәг ngulfakh mits ән nndzәgan ән тә kalam дүl. Tsәna tsitar kwarne Yasu ән дәgala, ka tlәkha tsitar kwarne, “Dadzikan, Zәр Dod, manga kwidkwidәрәvәnda.”

³¹ Ka tavdi кә chalәм ән тәb кә dzakhava udakh ән tәghәр tsitar kwarne, “Tәrid nikur.” Ka gwidән tlәkha tsitar char kwarne, “Dadzikan, Zәр Dod, manga kwidkwidәрәvәnda.”

³² Ka ghitsәga Yasu, ka dәkhtәrkhai saks, ka sa itar. Niya tsitar, “Udәn na kur mana kura mana tsәki?”

³³ Ka нөv itar tsin, “Dadzikan, na көнда ngwarәf diyakhәnd.”

³⁴ Wirva kwidkwidәрva, ka gәma Yasu ad diyakh tar. Tөvin төvina ka нәgha нәgha itar. Ka gatars itar.

21

*A chauga udakh ya Wurshalim ad Yasu дә khwadәg
(Markus 11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹ Sa tsitar khеfa дә Wurshalim, sara da кәs ya Betafaji, ән Ghuба Olive. Ka бәlandal Yasu ad furakh sar mits.

² Niya tsitar, “Damaks da gədzar kəs nən tøvukur. Ba kurən daksa, da nəgha nəgha kur bab dlingw zə gəlaḅa sar ngwadan. Vədamatərs vəd, ka ḅakdəghər kur.

³ Da kwara kurkhe udan ad tlərna lav, kwararkhe kur kwarne, ‘Dadzikan ən naghtəran.’ Dlaḅ da wura təra wura zula khəḅikən.”

⁴ Ina kə dəge dzoghəra, a righif dəge tsa kwarga Ishay tlayang. Ni,

⁵ “Kwaramatəra kwara kə udakh ya Wurshalim,”

“Niya shikur ən saks da vakur.

Nagh bakh kalali tsin bi, ən dəg ən tə dlingw,

Ən dəgən tə gəlaḅa dlingw.”

⁶ Ka dəgal kə furakh saren, manga itar ndəkve tsa kwaratərkhe Yasu.

⁷ Ka ḅadəghər itar dlingwen zə zer sar. Ka ḅalakhə itar gabagakh tar ən titar, in tsuguna dowa nndzəgan ən təf.

⁸ Zikən udakhe ḅalakhga gabagakh tar ən tə ḅul. Ka kalakhga yakhaya tsugun ad tlim uf, ka ḅalakhga itar ən tə ḅul.

⁹ Udakhe ən tøvuk sar zə liye ən gatərs gatən təlga, ka tləkha tsitar kwarne, “Bark kə Zər Dod.”

“A ndzawa bark kə dadake ən səgdagh ən ḅakha Dadzikan.”

“Farghərfəgud kə Yazhigəle ən khud kə gharazhigəle chakw.”

¹⁰ Da kə Yasu da Wurshalima, ka tsiyif məkən kə li kəsən daghan. Ka ndidəkave tar kwarne, “Warinena kudra?”

¹¹ Ka nəv dzakhava udakhen, “Ina Yasu tlayange ən Nazarat ən kəs Galili.”

A chuwanəf Yasu ad Fəta Yazhigəl (Markus 11:15-19; Luk 19:45-48; Yukhan 2:13-22)

¹² Da kə Yasu da Fəta Yazhigəl, lakwtərdu kə li dzawa zə li sakw digit əmb. Ka khambanəf ad vələnga li mbaḅu kwaḅ. Ka khambanan ad vak ndzakhgan li sakwdu takalamasar.

¹³ Ka nəv Yasu tsitar, “A vindzavan ən kadkad Yazhigəl kwarne, ‘Da ḅakh məgharud, məghe da dəgawud əmb.’ Ai a nandala kur kə vak ḅəghava sənkarakh.”

¹⁴ Ka saks kə ngulfakh zə ghwirdikakh da vak sar ən Fəta Yazhigəl, ka mbakhatru.

¹⁵ Zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikhə ndzikh Mus, nəgha tsitar ad dəg ndawakakhe a mangin. Tsuguna, tsəna tsitar ad tləkh kə zar ən Fəta Yazhigəl kwarne, “Bark kə Zər Dod.” Ka bazala rəv tsitar.

¹⁶ Ka ndidərwal itar kə Yasu, “Ən tsəna tsəna kha dəge ən kwara zara na kina?”

Ka nəv Yasu tsitar, “Ən tsəna tsəna kə gən. Atsuk a taḅa bakh kur tugwado tugw ən vindzan na kə lav Yazhigəl kwarne, “‘A batrəm ən ghai kə zara zə vunjakh ka de mbadkhambad.’ ”

¹⁷ Ka ḅuwatərs ən vin. Sawala, ka dal da kəs ya Betani. A khənal ən vin.

A tlapga Yasu ad ufa ghədiv (Markus 11:12-14,20-24)

¹⁸ Ngurga kə kəs, madvin ən saks da Wurshalim, ka ndzikhənəf way.

¹⁹ Nəgha tsin ufa ghədivən ən tə kalam ḅul, ka dal da vak ufen, na dəge mbələduwin ən təf bi, uk tlim sar. Ka niya kə ufen, “Aghba kha da yig zər kə ngəḅa bi.” Təvin təvina ka ghulkavala ufen.

²⁰ Nəgha kə furakh sar ndək yana, ka ndawatrəf char. “Uḅa lava kə ufa ghədivena ghulkavala gujad ndək ini?” Nəv itar.

²¹ Ka ngawa tərkhai Yasu, ni, “Ən təkha kura təkha kə, da nəg kur də fadəghərofəg, tsuguna a bəga ba kur tsugu tsa khəḅikən bi, da təkha kur kə mangan mal kə dəge a manarkhe ka kə ufa ghədivən. Tsugun, da təkha kur kə kwarkhai kə gil zikan kwarne, ‘Tsiyin təvan, ḅəlvədagh ḅəla da dəlv.’ Ka da dzoghər dzəg ndək yan.

²² Da fadəghəro kur, ḅaga dəge takadga kur ən vak Yazhigəl ən ḅəgau, da mbələdu mbəla kur.”

A ndidərwal udakh kə Yasu ad vake a mbələduwin ndzəḅa sar (Markus 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Sa kə Yasu da Fəta Yazhigəl, madvin ən tsagdutsag, ka sasəg kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə malakh tar kə dlamakh da vak sar. Ka nəv itar, “Ən mana dira kə ndzəḅa kha dəgakhani? Tsuguna war kə bakhena kə ndzəḅi?”

²⁴ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Ghərara tsugun khine da ndidəkurwala ndidə kə. Da ngawake kur ndidə, ghərara

tsuguna, da kwara kura kwara ka ad ndzɔfakhe ɛn manakh da ka dɛgakhan.

²⁵ A so dɛvara ndzɔdɛ ɛn parada Yukhan dadak para ud ad udi? A so ɛn vak Yazhigɛle, awana a so ɛn vak ud khi?” Ka farsa tsugu tsitar ɛn tatak tar, kwarne, “Da ka ɛn vak Yazhigɛla nikiyam, ka da ndida kiyamwal ndida kwarne, ‘Ai uɔa lava tsukur kwal fadɛghɛro dini?’

²⁶ “Ai daka ɛn vakuda nikiyam, ɛn gɛdza kiyam kɛ dɛge da mana kiyama udakh. Wirva a fadɛghɛro udakh daghan kwarne tlayang Yukhan.”

²⁷ Ka ngawarkhai itar kɛ Yasu kwarne, “ɛn tsa ba kɛnda bi.”

Ka nɔv Yasu tsitar, “Ai na ghɛrara da kwara kura khulf ndzɔdɛ ɛn manakha ka dɛgakhana bi.”

Jakva dɛ zar ghwalvakh mits

²⁸ “Uɔɛn ɔaya kur ɛn tɛghɛr kɛ ina kɛ lavi?” Ai ɛn kwarin kwarne, nɛg udanen mits zar ghwalvakh tsin. Ka dɛgal tsin da vak malan, niya tsin, “Zɛrara, dɛg dɛgal da mantlɛr ɛn gukh inabi khan.”

²⁹ Ka niya tsin, “ ‘Na kɛn dɛgal bi,’ Ai kɛ khala ka ɔayanana ad ghɛra, ka dɛgal tsin.”

³⁰ “Dɛgal kɛ daden da vak yan kɛ zɛr sar, kwararkhai ndɛkve tsa kwarar khaiyin kɛ dɛg chak. Ka ngawarkhai zɛr saren kwarne ‘Aya dada, da dɛgal kɛ,’ Ka dal ba tsugun bi.”

³¹ “ɛn tɛb tar na mitsa, war kɛ manga dɛge na dad tarni?”

“Dadake tsa chak na,” Nɔv itar. Ka nɔv Yasu tsitar “ɛn tɛkha kura tɛkha kɛ, li chau khadama zɛ garnakakh, itar da dagh da tlɛksa Yazhigɛl tɛghɛr kɛ tsɛkur.

³² Wirva a sodagh Yukhan da mɛdla kura ɔul kanadi, a fadɛghɛro ba kur din bi. Ai li chau khadama zɛ garnakakh, a fadɛghɛro itar din. Tsakhɛnmin nɛgha tsɛkur ndɛk yan, a mbɛfanɛf ba kur rɛvura ka fadɛghɛro kur din bi.

Jakva dɛ liye a batrɛmud gukh inabi ɛn dɛva tar (Markus 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ “Bambɛg tlim kɛ tsɛn tlɛrna jakva lava tsugun. Nɛg udanena, a njavgan ad gukh inabi. Tsarghɛran dɛ ghɛrgh, tɛfgan ad fike da pɛrtsin ad yu inabi ɛmb. Dikanan ad

tsɛbana kɛ vak, ki dɛgo kɛ dadak uf chau kɛ nɛgharu kɛ gukh. Ka batrɛm ad gukh inabi ɛn dɛv kɛ yakhay, kɛ nɛgharu nɛgha tsitar. Khala kɛ yana, ka dal da tlɛrna khaye bit.

³⁴ Manga kɛ sarta tsɛg zar inabi, ka bɛlanɛf ad zar man tlɛr sar, da vak li batrɛmin ad gukh inabi ɛn dɛv tar. Kɛ chawardɛghɛr dleva dɛg sar, ak zar inabiyen.

³⁵ “Tɛkɛn liye nɛgharu kɛ gukhen, ka vaitɛrkhai itar kɛ zar man tlɛr saren. Mbakɛn itar dɛ kɛda kɛ yan. Kɛdga itar ad yan kɛ mɛts. Laiga itar ad yan dɛ kurakh, ka amtsɛgan.

³⁶ Ka gwidɛn dadak gukhen ad bɛla tlɛrna zar man tlɛr sar mal ke tsa chak. Ka gwidɛn manarkhai li nɛgharu kɛ gukhen, ndɛkve tsa manarkhai itar kɛ li tsa chak.

³⁷ Kɛ dɛg mbasa, ka bɛlanɛf dadak gukhen ad zɛr sar dɛgal da vak tar. Avin, ‘Na tsugu bi, da farghɛrfɛg itar kɛ zɛrar.’

³⁸ “Nɛgha kɛ li nɛgharu kɛ gukhen ad zɛren, ka nɔv itar ɛn tɛb tar, ‘Auna dadake da wur gukhen ɛn saks. Kɛɔyamga kɛɔ. Dɛgakhe da wurina, nɛgin kɛ dɛg mar.’

³⁹ Ka viga itar, tlɛvars itar da tilg lingwa gukh Inabi, kɛdga itar.

⁴⁰ “Ka nɔv Yasu, da soghɛr dadak gukh na ma, ka uɔa da manarin kɛ li nɛgharu kɛ gukheni?”

⁴¹ Ka nɔv itar tsin, “Da khɛdzɛtɛr khɛdza kɛ ngudiyakhen ɛn tɛ ɔule kwal khwara kɛ vaz. Ka da bara kɛ yakhay ad nɛgharu kɛ gukhen. Liye da bakhara dlɛva dɛg sar, ak zar inabi ɛn sarta tsɛga tsɛg.”

⁴² Nev Yasu Tsitar “Atsuk a taɔa bakh kur tugwado tugw ɛn vindzan na kɛ lav Yazhigɛla? Ai kwarin,

“ ‘Kure a ɔuda li khɛga kɛ man tlɛr din.

In kɛ nala kɛ kure, a khutanan ad khɛg.

Ina kɛ digita tlɛr Yazhigɛl, tsuguna dɛg ndaw ndawan ɛn diyakh mar.’ ”

⁴³ “Wirva yan, ɛn tɛkha kura tɛkha kɛ, da chawa chawud tlɛksa Yazhigɛl ɛn vakur. Da bara kɛ udakhe da man dɛg khwaranakh ai da yara zɛre da dlayaru kɛ tlɛksa Yazhigɛl.

⁴⁴ Daga ude da bɛlo da tɛ kuren, da kala khwetl khwetl. Ude da bɛlo kurna da tɛf tsugun, da pɛkha pɛkha kurɔfik ndɛk khɛpi.”

⁴⁵ Tsəna kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə Farisakh ad yan kə jakva lavakhe kwargin, ka katlga itar kwarne ən kwarən təghər kə tsitar ad lavan.

⁴⁶ A gatga itar dül kə viyavi. Ai ən gədza itar kə dlamakh. Wirva a fadəghəro udakh daghan kwarne tlayang Yasu.

22

Jakva ən təghər kə khwadga səb (Luk 14:15-24)

¹ A gwidən Yasu ən kwara təra lav də jakva, ni,

² “Tləksa gharazighəla ngwada shike, a dikarnan ad khwadga səba kə zər sar.

³ Ka bəla tərəf kə zar man tlər sar, kə dəgal da kwara təra kə udakhe tsa bəlgin. Ka kalwal itar kə sausəg.

⁴ “Ka gwidən bəlatərəf kə tlərna zar man tlər sar kwarne, ‘Kwarama tərkhai kwara kə liye tsa bəlgud kwarne, Niya audzala kən takhga dəg zu, a kharga ka kawakh, zə kawakh gude tsa ngalgud wuləklək. Itsauda audzandalud. Ausəgam da vak səb.’ ”

⁵ “Li tsa bəlgud da vak khwadgen, na dāngwa tsitar də bəlen bi. Yana dakaval da gukh, yan tsuguna dakaval da man kasukw sar.

⁶ Yakhaya tsuguna, ka vaige tar liye tsa bəla tərəfuden, ka mbatəre tar də dlaf char, ka khadtər khai itar.

⁷ Ka kədga rəvakhud ad shik char. Ka bəlanəf ad tlujiyakh sar, dəgal da khədz liye tsa khədzga zar man tlər sar. Ka ndəghərs itar kəs tar.

⁸ “Təkhəl kə yana, ka niya kə zar man tlər sar, ‘Audzandalud dikana dəg zuwa khwadga səb. Ai liye tsa bəlguda, a dlai ga ba itar tsugun kə saks bi.

⁹ Wirva yan, gatamars kə ghay baramakh, bəlamga bəl itsəra kə ude a gamga kur zin, kə saks da vak kwadgen.’

¹⁰ Zar man tləren tsuguna, ka dəgala tsitar kə baram kə baram. Ka dzakhadəghər itar ad daghan udakhe a gamge tar zitar, zə liye njivva, zə liye kwal njiv. A righəf vak kwadgen də ghulabakh char.

¹¹ “Ka sa shik da vaz liye tsa bəlgin, ka nəgh nəgha tsin ad udanen, ai kwal taləm gabag khwadga səben.

¹² Ka niya kə udanen, ‘Tsaghw, a sa ndar kha da vana kwal taləm gabag khwadga səbi?’ Ka piyarwala dəg kwar.

¹³ “Ka nəv shik kə zar man tlər sar, ‘Ndzadamarna dəva zə sig, tləvamars tləva dəgal da mel, vake də gurtl. Vake da tudin də kərd tlid.’

¹⁴ “Zikən liye daktərkhai ud, ai khədikən liye dzaravan.”

Ndidən təghər kə pəlara khadam kə Kaisar Shik (Markus 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Dud ən kwarina, ka dala Farisakh kə dāya kavu lav ngara dləgd kə Yasu, kə viyaviya tsitar, ən tə dəva də dəge da kwarin.

¹⁶ Ka bəlanəf itar furakh tar, dagha zə udakhe khayanəf də man tləksa Khiridus, da vak sar. Ka nəv itar, “Maləm, tsa tsəkənda kwarne ud jir khə, ən tsagdu lav Yazhigəl kha kalkal. Wirva yakitakw ud ən vakagh. Na khən gədz kwarara lava kə ud, itsa ndar zika sar bi.

¹⁷ Kwara kənda kwar, da khən vazana, kalkal nagh pəlara khadam tsəkənda kə Kaisar, zikan kə Shik ən Roma, kalkal ba khi?”

¹⁸ Ai Yasu tsuguna, tsa tsin kəlade ən rəvakhud tar. Ka ndidətərwal, “Kur ngudiyakh, uda lava tsəkur ən na ngaka dləgdi?”

¹⁹ Mədla maka kwaβen ən pəl da kur khadamen.” Ka bərdəghər itar ad kwaβ dinari.

²⁰ Ka ndidətərwal, “Vakdiying zə dakhəng ən təfi?”

²¹ Ka ngawar khai itar kwarne, “Dəg Kaisar.” Ka nəv Yasu tsitar, “Bamara bəg kə Kaisar ad dəg Kaisar. Bara kur kə Yazhigəl ad dəg Yazhigəl.”

²² Tsəna tsitar ndək yana, ka ndawatərf char. Ka dūwars itar, dakaval itar.

A ndidga Sadukiyakh ad lav ən təghər kə tsiyin ngitl (Markus 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Fitsa va yanən, təkən Sadukiyakh li kwarne na tsiyin ngitl bi, sagh itar da vak Yasu də ndid.

²⁴ Ka nɔv itar, “Malɛm, a kwarga Mus kwarne, da əmtsəga ude kwal yiga zər də nus sar, barari wura wura kə zər bab sar ad nus saren, ki yakhar khai zara tsin.

²⁵ Nɛg sukwtakh udif ən tɔbɔnd. Bu kə zər chak ad nus, ka amtsəgan kwal zar, duwardan ad nus sar kə saghər sar ai ən gatars gat.

²⁶ A dzogher ndək yan kə dɛg mits, a yiga ba dɛ zər din bi. Ndək yan zɔva kə dɛg khəkərd, tangw da tɛ dɛg udif, a yiga ba itar zara din bi.

²⁷ Kə dɛg mbasa, ka əmtsəga nusen.

²⁸ Fitsa tsiyin ngitla, da nɛga kə nus warin ən tɔb kə udakhana udifi? Fatsi daghan tara a zɔbaruwi?”

²⁹ Ka ngawa tərkhai Yasu, “A zadga kur char. Wirvən tsa ba kur vindzan na kə lav Yazhigəl bi. Tsuguna, ən tsa ba kur ndzɔda Yazhigəl bi.

³⁰ Fitsa tsiyin ngitla, na dɛdungw da zɔb nus bi. Tsuguna na bud da bɛdu dugh kə sɔba bi. Da ngwada zarbɛlakh Yazhigəl ən gharazhigəl itar.

³¹ Ən tɛghər kə fitse da tsida tlamtsakh ən ngitla, a tugwa bakh kur dɛge a kwara kur khai Yazhigəla? A vindzavan kwarne,

³² ‘Ka Yazhigəl Ibram. Ka Yazhigəl Ishaku. Ka Yazhigəl Yakub?’ A mɛdlanan kwarne Yazhigəl tlamtsakh ba ka bi, Yazhigəl liye dɛ safa kə.”

³³ Tsəna kə dzakhava udakh ndək yan, ka ndawatərɛf, wirva tsagdutsaga saren.

Ndzikhe a malgan ad ndzikha ndzikhakh daghan

(Markus 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Tsəna kə Farisakh kwarne a bɛlaterghər Yasu ak Sadukiyakh, ka dzafkhai itar ən vak kitakul.

³⁵ Fang a tɔb kə li wagayal ən tsa ndzikha ndzikh Mus, ka kurakura tsin dɛ ndid.

³⁶ “Malɛm, ira kə ndzikh ən ndzikha ndzikh Yazhigəle a maltər khai kə yakhaya daghani?”

³⁷ Ka ngawar khai Yasu kwarne, “‘Waya dɛ Dadzikan Yazhigəl gha, dɛ rɛvakhudagha daghan, dɛ safagha daghan, zɛ dɛyaghəragha daghan.’

³⁸ Ina dɛg chak, in tsugun kə maltər khai kə yakhaya daghan.

³⁹ Dɛg mits kə ndzikhe a malgan ad yakhaya kə ndzikha ndzikhakhən tsuguna, ngwada dɛg chak ghərsar. ‘Waya dɛ udakh daghan ndikve ən wayakha ghəragh.’

⁴⁰ Daghan dɛge a vindzavan ən ndzikha ndzikh Mus, zai in kadkadakh tlayangakh Yazhigəl, a ghitso ən tɛ ndzikha ndzikhakhana mits itar.”

Zər warek Kristu ra?

(Markus 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Dzafkhai kə Farisakh ən tɛ dɛva kitakw, ka ndidatərwal Yasu,

⁴² “Uda dɛyaghərur ən tɛ dɛva dɛ Kristuwi? Zər warek kini?

“Zər Dod,” nɔv itar.

⁴³ Ka ndidatərwal Yasu, “Uda lava kə Dod tsugun ən tɛ dɛva dɛ Sɛdikw Yazhigəl ən dɛkhin dɛ Dadzikan? Wirva nɔv Dod,

⁴⁴ “‘Dadzikan Yazhigəl.

Niya kə Dadzikan nar.

Ndzəga ndzəg ən tɛ dɛva kafar.

Akwa bars ka ad tləghumakhagh.

Ən kuskə dɛgadɛgagh.’ ”

⁴⁵ “Da kə ən dɛkha dɛ ‘Dadzikan,’ Dod ad Kristu, ai da nala ndar, Kristu kə zər sari?”

⁴⁶ Na ude ngawar khai bi. Ve tsən tɛ yanən kə khəna, na dla ude sigwif kə ndidarwal ndida bi.

23

Magiye a kwarga Yasu ən tɛghər kə Farisakh zə li tsagdu ndzikha ndzikh

(Markus 12:38-39; Luk 11:43-46; 20:45-47)

¹ Ka nɔv Yasu kə dzakhava udakh zɛ furakh sar.

² “Liye tsagdu ndzikha ndzikh zɛ Farisakh, ən man tlər tsagdu ndzikha ndzikhe tsən mana Mus itar.”

³ “Wirva yan, tsənamaru tsəna kə dɛga dɛge kwara kurkhai itar. Ai gatamars ba kə dɛge ən mana itar bi. Wirva na itar ən man dɛge ən tsagdu itar bi.

⁴ Bakhatro itar kadlang dɛmdɛman kə udakh, ai kwal tɛkha kə ud kə kapanɛf. Ai itar dɛ ghər tar, nugw ba itar itsa kə barva zər dɛv kə mɛlaru kə kapa kapa kə udakh bi.”

⁵ “Daghan tlɛre ən mana itara, ən mana kə nɛghda nɛgha nɛgha kə udakh itar. Ən ngwada zikzikan na kə vindzan na kə lav Yazhigəl ai mbəghga itar, kə nguɔn tɛ

vakdi tar zən tē dēva tar. Tluzhe ən tukw ghai gabagakh tara, tsəbanyan mal kə dæg udakh.”

⁶“Zik gat vij ndzakhgan khwarkhwaran tsitar ən vak man khwadæg. Zə vak ndzakhgan khwaran ən gud dzakhava Yakhudakh.

⁷Zə gat nəghatərđi nəgh də fatərghərfəg tsud ən kasuk. Zə đakhtər đakha də ‘Maləm.’

⁸“Ya kur dēgi, đakh kur bud də ‘Maləm’ bi. Wirva Maləmura kitakul, tsuguna daghan nura sukwtakh kur.

⁹Đakham ba də itsawar də ‘dad’ ən larda nabi. Wirva uk kitakul Dadure ən gharazhigəl.

¹⁰Đakh kur bud də mal bi. Wirva kitakul Malur in Kristu.

¹¹Dadake in zikan daghan ən tatakur, barari nəga tsin kə dadak mana kura tlər.

¹²Daga ude a fərghər kə ghərsar, da gulandagh gulud. Ude a gulandagh ghərsar tsuguna, da fərghərfəg ud.

A tlaptər khai Yasu wirva valdu ghər tar

¹³“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Khədarđu kur đul daks da tləksa gharazhigəl kə udakh. Kura a da ba kur bi, tsuguna a khayarnəf ba kur kə liye ən na daks kə daks bi.

¹⁴“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ən zawakh dəgakh widgakh kur. Ən tē khala kə yana, ən zulu zula kur ən dəgau, wirva ki nəgakura nəga tsud. Wirva yan, taka lave da mana kuruda da malamala də dæg udakh char.

¹⁵“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Wirvən đitsagharghər kə đəlvakh kur, zə khay kəsakh wirva ki gəmadu dadak pəlghər kitakul kə gatars kə Yazhigəlur. Khala kə khayarnəf khaya tsin, ka da nanadala nəg kur, kə dadake tlayga daks tsin da kara fay, mal tsukur sig mits.

¹⁶“Dangwa tsəkur, ngulfakh li ndaf ngulfakh. Ən kwara kwara kur kwarne, ‘Daga ude a wadgan də Fəta Yazhigəl, barari ba tsin man däge wadgin da manamana bi. Ai tsugun, daga ude a wadgan də vərshakanəv ai ən Fəta

Yazhigəlen, barari tsin man däge a wadgin da manaman.’

¹⁷Kur dlagakhan ngulfakh. Irek ndanganra, vərakashanəve, awana Fəta Yazhigəle a nandala ad vərakashanəv kə chuwadaf khi?

¹⁸Nikur tsugun, ‘Daga ude a wadgan də vak sadak, barari ba tsin man däge wadgin da manamana bi. Ai tsugun, da ka wadgin də dæg tsuf, barari tsin man däge a wadgin da manaman.’

¹⁹Kur ngulfakhan. Irek ndanganra, dæg tsufa nagha, awana vak sadake a nandala ad dæg tsuf kə chuwadaf khi?

²⁰Wirva yana, itsaware wadgan də vak sadak, a wadgan də vak sadak zə däge ən təf daghan.

²¹Tsugun, daga ude wadgan də Fəta Yazhigəl, a wadgan də Fəta Yazhigəlen, zə Yazhigəl ai nzəgan ən əmb.

²²Daga ude a wadgan də gharazhigəl, a wadgan də vij man tləksa Yazhigəl, a wadgan tsugun də dadake ən nndzəgan ən tē vij man tləksen.

²³“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ən bədu bəg kur ad zak chachakuram, zə tlim dæg đalakhur. Ai ka đúwar kur man zik zikan kə dəgakhe ən nagha ndzikh ndzikh Yazhigəl kə manaman. Zik zikan na kə däge ən nagha ndzikh ndzikh ad manaman tsukur in kwarne, man jir ən itsaud, mədla kwidkwidərv, khayarnəf khay ən digitakh. Itar däge tsa khwara manamana tsəkur, zə kwal đuda manakh yakhin bi.

²⁴Kur ngulfakh li mədlara đul kə ngulfakh. Ən đizdu điza kur kusingakh, ai tsuguna, ka ndəg dləgwam kur.

²⁵“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Li pardu lig kwat həb yu, zə kwat zu kaf, ai ən rəvakhudura, reghan kur də dəgakhe a khwatsga kur ən vak udakh də ndzəd, zə nagh ghər tsugun.

²⁶Kur ngulf ya Farisakh. Famarsa paradu khud kwat həb yu, zə kwat zu kaf, ən tē khal kə yana, ka da chuwadaf zəva ləgsar.

²⁷“Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur.

Ngwada ngitlakhe a masar vud bəgan na kə wal, ai da khwara kə vaza də ləgan, ai ən khud khuda, uk tlatlakh zə ruta digitakh.

²⁸ Ndək yan ghərur tsugun ən tə bal. Dən vaz kur vaza udakh, li kanadi kur ən təvuk Yazhigəl. Ai du khudan tsuguna, reghan kur də man dəgakh valdu ghərur zə kəladakh.

A kwara tərkhai Yasu ad dlade da khəba itar

²⁹ “Ka zu vuk kə Yasu də kwar kwarne, Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Wirva khakhga kur ngitlakh tlayangakhe tsa dur. Ka dikakhga kur ad dəg chadəkhe da dzamatər dud kə li tsa manga kanadiyakh.

³⁰ Afkur tsugun, da tsa tləm kənda ən sarta dzidzakhənd, tsa na kənda da bəg dəv zitar ən khədz tlayangakh Yazhigəl bi.

³¹ Ən tə dəva də lavur a mədlanan kwarne, zar ya udakhe tsa kadakhga tlayangakh Yazhigəl kur.

³² Dam da mbasana ngudi ngudi dəgakhe tsa farsa ndzidzakhur.

³³ “Kur bubakh, kur zar ya kukhukhwakh. Da ngikha ndar kur əntla lave da mana kurud kə daks da kara fayi?

³⁴ Wirva yana, ən bala kura bala kə ad tlayangakh Yazhigəl, zə li kwalemləm, zə liye ən tsagdu ndzikh ndzikh Mus. Ka da kadakada kur yakhaya. Khərtga kur yakhay. Dlagha tərkhai kur kəda tsugun kə yakhay ən gud dzakhavur. Ən gatatərs gata kur kə kəsa kəs, ən batra dlad.

³⁵ Da bəlundagh bəla ka ad udakhan, wirva viz li kalali, liye khədzavan ən lardən, kə wurakurəm da kwindur. Farsən tə viz Habil dadak kalali, kakh da tə viz Zakari zər Bereki. Ai kədgə kur ən Fəta Yazhigəl ən təvəgh kə vak ndəgha dəg tsuf.

³⁶ Ən təkha kura təkha kə, daghan ina kə digitakh, da dzoghər dzəg də udakh kwargən.”

Ən dzamars dzama Yasu kə kəs ya Wurshalim

³⁷ “Udakh ya Wurshalim, udakh ya Wurshalim, kur li khədz tlayangakh Yazhigəl. Liye ən lay liye a bəlundaghud da vakur. Ngərwa siga tsəka nagh dzakha kura dzakh, ngwadai dzakha ghwachik ad zar sar ən kus kə kudləbsari? Da mbiyanena kalwal kur.

³⁸ Auna təkхина, a dūwakurdud fətur, nala kə kwazagh.

³⁹ Ni ən kwara kura kwara kə, farsən təkхина, da aghba kur da nəghakan bi, akwa sarte da kwara kur kwarne, ‘Bark kə dadake ən səgdagh ən khud kə dakhə Dadzikan.’ ”

24

A kwarga Yasu ad lavən təghər kə khəta Fəta Yazhigəl

(Markus 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Sawal kə Yasu ən Fəta Yazhigəl madvin ən dəg, ka sa furakh sar da vak sar. Ka ndədgə itar ghər sar, ka mədlara itar Fəta Yazhigəle a khəgud.

² Ka ndidatərwal kwarne, “Nəgha tsəkur ina kə khəgakha? Ai ən təkha kura təkha kə, na itsa kitakul kə kure da dūdud ən tə tlərna bi. Daghana da khatdu khatud.”

Dladakha zə mbakhəlakh

(Markus 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Madəv Yasu ən nndzəgan ən tə khuḅa Olive, ka sa furakh sar da vak sar tukuda tar. Ka ndidarwal itar. “Kwara kənda kwar, da dzoghər yawa yakhana daghani? Tsuguna da zək ndək uḅa, da katlda kənda sarta guyo guyagha, zə mbasa lardi?”

⁴ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne “Ya tsəkwamana ghər, valkurdu ba itsawar bi.

⁵ Wirva zikən li da sosəg ən dakhər da kwara kwara itsawar tar kwarne, itar Kristu. Da valduvala itar udakh zikən.

⁶ Da tsəna tsəna kur lav ən təghər kə pəgakh, zə lavakh wuleng wuleng ən təghər kə pəgakh. Ya gədzam bi, wirva barari dzoghər dzəg tsin ndəkyan. Ai mbasa sara a sa ba ndan bi.

⁷ Tlərna khaya da darghər dəg kə tlərna khay. Tlərna shik tsugun da darghər dəg kə tlərna shik də pəg. Da nəg way, zə mbəda pəgdəmakh ən tlərna vakakh.

⁸ Daghan ina kə digita, farsafəg sar kə dlad, ngwada farsa bis tatərs yiga kə nus.

⁹ “Da vi kur viya itar, bəkurdu itar kə li da bakura mbakhəl, kəf kurkhai itar. Daghan udakh ən larda, da dukurd khai dūwa itar wirva dakhər.

¹⁰ Ən tə yan kə sart, zikən li da guyardu ləg kə fadəghərofəg. Da sakwdu sukwtakh

tar itar kə tlərna udakh. Tsuguna da naghva ba itar bi.

¹¹ Da zikən tlayanga filfilakh da sakhgawal kə valakhdu udakh zikən.

¹² Wirva səgva kələdakh, wayve ən manakava udakha da zang.

¹³ Ai itsawar ən bəga rəv da tə mbas, da kata katud.

¹⁴ Tsuguna da kwardu kwarud ina kə lav zədə kə tsən, ən təghər kə tləksa gharazhigəl, itsa dəvar ən lard. Ki da nəga kə shid kə itsera kə mbərtakh ən lard daghan. Təkhəl kə yana, ka da saks mbasa sar.

*Bəzan na kə mbakhələkhe da saks
(Markus 13:14-23; Luk 21:20-24)*

¹⁵ “Wirva yan, da ka nəgha tsəkur dæg dzadle a kwarga Daniyal tlayang, ən ghitsən tə vakvak Chuwadadən ən Fəta Yazhigəl, (dakake ən tugwado lavana katlga katlin däge tukuwin).

¹⁶ Ghalak liye ən əntla khay ya Yakhudi, khwaya itar dəgo da ghuḅakh.

¹⁷ Ya ude nndzəgan ən tugwud tsuguna, ya so bin da zəḅ däge ən khud məgh bi.

¹⁸ Ude ən gukh tsuguna, ya guyo bin saks da zəḅ nura sar bi.

¹⁹ Ya dangwa kə nəghwase də khud, zə liye də zər ən tə tukw dəv, ən tə yanən kə sart.

²⁰ Kwam dəgau, dzoghər ba khwayana ən sarta fəgh bi, awana fitsa ngiya bi.

²¹ Yən tə yanən kə sarta, da nəg dlad char, khulfe kwal taḅa tsud manaman. Gwil farsa vərđ lard, tangw da tina kə sart. Aghbud da gwidən man khulf sar kə yanən bi.

²² “Da tsa khətsana bud ad khənakhən bi, tsa na ud dæg sige da təma də safa bi. Ai wirva li dzəran na kə udakh Yazhigəl, da khətsa khətsa Yazhigəl ad khənakhən.

²³ Ən tə yanən kə sart, da ka nəv itar tsəkur, ‘Vaza, auna Kristu ən van’ awana, ‘A niya ən vin’ ya khayamanəf bi.

²⁴ Wirva Kristu filfilakh zə tlayang filfilakh da sakhgawal itar. Da manakh zik zikan na kə jakvakh, zə zik zikan na kə dæg ndawakakh itar kə valdu udakh. Da tsa təkhi kə manawan, da valdu vala itar zəva liye a dzərtəkhai Yazhigəl.

²⁵ Tsənam tsəna, a kwara kur khai ka, kəda saks kə sart.

²⁶ “Wirva yan, da ka kwara kur khe itar kwarne, ‘Ani ən təghal,’ a dūwam dəgal da vinen. Awana, ‘Aunin ən khudən kə gud bəghan,’ ya famadəghəro bi.

²⁷ Ndəkve ən tsuwada wud ad gharazhigəl, səgo ən mbərt kə kəs da tə vakghər, da dzoghər ndək yan səgdaghara ka Zər Ud.

²⁸ Daga vake də əmtsa digitakh, ən vin ən dzakhava gumbakh.

²⁹ “Ən dəvən dəv, ən tə khəl kə khəna dladakhən,

“ ‘Ka da nəga fatsi kə gurtl.

Təl tsuguna naba da khədəf bi.

Kwadladlakh tsuguna ka da bəloḅalən Səgadagh ən gharazhigəl.

Da gədiya gədyud ad ndzədəkhe Ən fəf gharazhigəl.’ ”

³⁰ “Da mədlo ən tə yanən kə sart jakva Zər Ud ən tə fef gharazhigəl. Daga mbərt udakhe ən lard tsugun, da tuwa itar wirva ruwa udakh. Da nəgha nəgha itar Zər Ud ən səgadagh ən ghwik, də ndzədə zə ndanga char.

³¹ Da bəlonədagh bəla ad zarḅəlakh sar, kə fəg dəro dakh ən tuwa char. Da dzakha dzakha itar ad dzəran na kə udakh sar, ən tə kalam lard daghan. Tsiyif ən tə yan kə kalam lard, da tə yan.

Däge ən tsaga kiyama ufa ghədiv

³² “Tsagam tsaga digit ən vak ufa ghədiv. Da farsin didu tlim kə dādo wilwa tlim, ən tsatsəg kur kwarne a khərzəga vi.

³³ Ndək yan tsugun, da nəgha tsəkur dəgakhana daghan. Da tsa tsəg kur kwarne, a khərzəgan, ən tə ghay gud.

³⁴ Ən təkha kura təkha kə, udakh kwargən, da ruga ba itar bi, khekwa dzoghər dəgakhana daghan.

³⁵ Gharazhigəl zə khaya da nige tar. Ai lave ən səgawal ən ghayara na bai kwal da regha bi.”

*Na ude tsa khəna zə sart bi
(Markus 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)*

³⁶ “Ai na ude tsa khəna zə sarte da dzoghər dəgakhən na bi. Itsa zarḅəlakhə ən gharazhigəl, itsa Zəren, uk Dad kitakul ən tsan.

³⁷ Ndækve tsa manavin ən sarta Nuhu, da dzoghər ndæk yan, ən tə sarte da səgdagh ka Zər Ud.

³⁸ Ən khəna khen kəda saks kə ərkhagw, ən zuwazu, zə khəbakhəb udakh. Ən səbado səbud nus, ən səbdu səbud dəghaw dəgal, da tə sarte a dagh Nuhu daks da gakhunda peryu.

³⁹ Ən tsa ba itar dəge da dzoghər dzəg bi, ba sa kə ərkhagwa ndətru daghan. Da nəga ndæk yan səgdaghara ka Zər Ud.

⁴⁰ Ən tə yanən kə sart, ud mits da man tlər ən gukh, da ɔabud kitakula, ɔuwars ud kitakul.

⁴¹ Nughwasa mits da pəkha itar ən tə vər, da ɔabud kitakula, ɔuwars ud kitakul.

⁴² “Wirva yana, ɔikamfəkhe ɔik, da tsa ba kur sarte da səgdagh Dadzikan nura bi.

⁴³ Ya dəgi, katlamga katla din. Da tsa tsatsəg dadak məgh ad sarte da saks gəl da fəta sar kəvid, tsa na ba da khən khar bi. Tsuguna, tsa da khayanəf ba daks kə gəl da fəta sar bi.

⁴⁴ Wirva yan, barari tsə ghərur tsəgun, kə gidə dem. Wirva da səgdagh ka Zər Ud ən tə sarte kwal kurga tsəkur.

Zər tləre njiv zai kwal njiv

⁴⁵ “War zər man tləre njiv, zə khidanyan tsəgun, ai bəga dad məgh sar, kə nəgharu kə yakhaya kə zar man tlər sar, kə batra dəg zuwa tar tsin ən tə kalkala sart, kwal mbitsana tsini?”

⁴⁶ Da dadak bark yan kə zər məghe da sa dad məgh sar, ka tlərgħər ən man tləre tsa barud.

⁴⁷ Ən təkha kura təkha kə, dad məgh na, da barəmbəg kə zər tləren ad daghan dəgakh sar kə nəgharu nəgha tsin.

⁴⁸ Da ka dəg charan ba zər tləren bi, ka niya kə ghərsar, ‘Dad məghara da zulu zula kə saks.’

⁴⁹ Ka farsa mbatltər mbatla tsin kə liye ən mane tar tlər dagh. Ka zuwazu zə khəbakhəba tsin zə li khaɔ digit.

⁵⁰ Ka da saks dad məgh sar kə zər tləren, ən tə khəne kwal kurga tsin, zə sarte kwal tsa tsin.

⁵¹ Ka da ngadla ngadla dad məgh sarna də kiɔ. Dəge da dzoghər də liye valdu ghər tar da ndæk yan kə ghər sar. Ən tə vake da tuda udakh də kərd tlid.

25

Jakv ən təghər kə dugh mbəlakh kəldək

¹ “Ən tə sarte da səgdagh ka Zər Ud, tləksa gharazhigəl da kura də dugh mbəlakh kəldəkud. Li zəbarəf karakazaz tar kə dəgal da gam zil ghaul.

² Dliɔ ən təb tara dlagakh, dliɔ tsuguna li khidən.

³ Dlagakhena a ɔarəf ad karakazaz tar, a ɔəf ba itar wal bi.

⁴ Li khidənakhena a ɔarəf ad wal ən khatakəwakh tar zə karakazaz tar.

⁵ Zil ghaulena a sa ba dura bi, daghan tara a mbatəra khar, ka kad tərkhə khar.

⁶ “Ən təb vid char, ka tsəna tsəna tsud ɔakha kwarne, ‘Auna zil ghaul, ausəgam səgawal da gamagam.’

⁷ “Ka tsayif dugh mbəlakhen daghan. Ka ɔikanəf itar ad karakazazkh tar.

⁸ Ka nəv dlagakhana kə li khidən, ‘Chidə makəndu chidə walur, wirva karakazazənda da əmts.’

⁹ “Ka nəv itar, ‘Au, da tlakiyamal ba tsəkənda zə kur bi. Damdəgal da vak li sakwdu wal, kə sukwaru sukwa tsəkur kə ghərur.’

¹⁰ “Madəv dlagakhən ən tə ɔul dəgal da sukw walən, ka soghər zil ghaul. Dugh mbəlakhe a ɔikfekhaya, ka dara zə zil ghaul da vak khwadga səb. Ka khəɔarduwud gud.

¹¹ “Kə khala ka sasəg kə dlagakhən. ‘Dadzikan, Dadzikan, ngura kənda ngura gud,’ nəv itar.

¹² “Ka ngawa tərkhəi zil ghaul kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, ən tsakura ba ka bi.’

¹³ “Wirva yan, dem nikur, wirvən tsa ba kur ad khəna awana sarte da səgdagh ka Zər Ud bi.

Tsagdutsag ən təghər kə khuta lanji (Luk 19:11-27)

¹⁴ “Tsugun, da kura tləksa gharazhigəlud də ude da dəgal da tlərna vak. Ka ɔakhgan ad zar tlər sar, ka batrəm ad ləmanakh sar ən dəv tar, kə nəgharu nəgha tsitar.

¹⁵ Ka baran ak itsawar ad kalkal ndzəɔa sar. Ak yan fanga, baran ad talenti dliɔ. Ak tlərna baran ad talenti mits. Ak tlərna tsuguna, baran ad talenti kitakul. Ka dəgala sar tsin.

16 Dadake tsa chauga talenti dliḃna, ən təvin təvin, ka dəgal tsin da mbəda däv də kwaḃ sar. Ka mbəladu ad tlərna talenti dliḃ ən təghər.

17 Ndək yan ak dadake tsa chauga talenti mits. Ka mbəladu ad tlərna talenti mits ən təghər.

18 Ai dadake tsa chauga talenti kitakulən, ka dəgala tsin, təfgan ad fika, bəghanan ad kwaḃ dadməgh saren.

19 “Ən təkhal kə zulu zula tsin, ka sasəg kə dadməgh taren, kə kwarara dəge a manga itar də kwaḃakhen.

20 Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti dliḃna da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, talenti dliḃ a baka khə, auna kwaḃe tsa baka khə. A mbəladu ka ad yu talenti dliḃ ən təghər tsugun.’

21 “Ka nəv dadməgh sar tsin, ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta lanjikh. A manga kha də jir ən təghər kə digit khədikən. Da bəg kha bəga ka kə dadak nəgharu kə digitakh zikən. Ausəg da khwadga zə kə.’

22 “Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti mits da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, talenti mits a baka khə. Auna kwaḃe tsa baka khə. A mbəladu ka ad yu talenti mits ən təghər tsugun.’

23 “Ka nəv dadməgh sar tsin, ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta lanjikh. A manga kha də jir ən təghər kə digit khədikən. Da bəg kha bəga ka kə dadak nəgharu kə digitakh zikən. Ausəg da khwadga zə kə.’

24 “Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti kitakul da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, tsa tsəka kwarne bəza manva zə khə. Ən tsəg khikh ən vake kwal tukhga tsəkh, zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəkha ad khulf.

25 Wirva yana, a gədzəf kə, a dala ka bəghana ka ad kwaḃagh ən khay. Auna dəge dəgagh.’

26 “Ka ngawar khai dadməgh saren kwarne, ‘Kha ngudī zər tlər, mandəlgh tsəgun. Tsa tsəkha kwarne ən tsəg khi kən vake kwal tukhga tsəka? Zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəka khulfa?’

27 Afke tsa bake kha də kwaḃar ən bank, vake ən didud kwaḃ. Da tsa soghər ka, tsa ka chauga ka də yu ən təghər.

28 Wirva yan, ka gwiyaḃvəkke da vak udakhe ən vin, ka niya tsitar, chawamarval chaw ad talenti kitakulen, ka bara kur kə dadake də talenti kəldək.

29 Itsawar ai nəg də digit, da banarghər bəgud, ka da ngərsh digit ən vak sar. Ude naba din tsugun bi, ngwada khədike dinin, da pərdarval pərdud.

30 Ai ina kə ngudī zər tlərən, tləvam dagh tləva da nikyen na kə gurtl. Vake ən tuwud də kərd tliḃ.’ ”

Dəg mbasa kə taka lav

31 “Sarte da səgdagh Zər Ud ən ndanga sar, zə zarḃəlakh Yazighəle ən gharazhigəl. Ka da nndzəgan ən tə vəja man tləksa sar.

32 Daghan mbərt udakh ən lard da dzakhavən təvuk sar. Ka da taka taka ad udakh, ngwade ən taka dadak zighwa ad tuwaghakh zə waghakh.

33 Ka da bəga bəga ad tuwaghakh ən tə dəva kaf sar, ka waghakh tsuguna ən tə dəva tleḃ sar.”

34 “Ka dəge da kwaratəra shik ak li ən tə dəva kaf sar, ‘Ausəgam kur li ba kur ghər Dadar ad bark, wuramuwur ad tləkse a dika kur nud gwil sarta vərd lard.

35 Ən sarte tsən ndzika waya, ka ba ka kur dəg zu. Ndzikəf kə ndəl, ka ba ka kur yu khəḃ. Ən sarte tsa ghwulab kə, chaw ke kur da fətur,

36 Na ka də dəg nguda bi, ba ka kur dəg ngud. Tsən yanga ba ka bi, ka nəghakdi kur. Tsən gud sal kə, sa kur da nəghakdi nəgh.’

37 “Ka da ngawara ngawa li kanadi kwarne, ‘Dadzikan, tsa nəgha kha yawa kənda ən ḃis way, ka bakha kənda dəg zuwi? Yawa nəgha kha kənda kədkhe ndəl, ka bakha kənda yu khəḃi?’

38 Yawa a nəgha kha kənda ghwulab, ka chaw khe kənda da fətəndi? Yawa nəgha kha kənda kwal dəg ngud, tsuguna bakha kənd ad dəg ngudī?

39 A nəgha kha yawa kənda kwal yanga, awana ən gud sal, ka dal kənda da nəghakh di nəghi?

40 “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, itsauda a manar khai kur kə sukwtakharan liye

khətsala ndanga tar char, a manake tsəka kur.’

41 “Ka da niya kə li ən tə dəva tleḅ sar, ‘Tsiyam tsiyin vakar, kur liye tlap kurkhai Yazhigəl. Damaks da kare kwal da əmtsə kə ngəd. Ai dīkarna ghud kə Shadān zə zarḅəlakh sar.

42 Sarte tsa ndzika way, a ba ka ba kur dæg zuwa bi. Ən sarte tsa ndzika ndəl, a ba ka ba kur yu khəḅa bi.

43 Ən sarte tsa ghulab kə, a chaw kai ba kur da fətakhur bi. Na ka də dæg nguḁa bi, a ba ka ba kur dæg nguḁa bi. Sarte kwal tsa yanga tsək, tsuguna tsən ən gud sal kə, a nəghakdi ba kur bi.’ ”

44 “Ka da ngawara ngawa itar kwarne, ‘Dadzikan, tsa nəgha kha yawa kəndən ndzikhə waya zə ndəli? Tsa nəgha kha yawa kənda man ghulaba ghulabi? Tsuguna yawa nəgha kha kənda kwal yanga, zən sarte tsən gud sal khə, kwal mələkhu tsəkəndi?’

45 “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, itsauḁa dəge kwal manar khai tsəkur kə sukwətakharan liye a khətsala ndanga tar char, ka kwal mələku tsəkur.’

46 “Ka da bəg tər bəgud da dlade kə ngəd, li kanadi tsuguna da daks da safa kə ngəḁe tar.”

26

A shakhavəkke malanakh kə da kəd Yasu (Markus 14:1-2; Luk 22:1-2; Yukhan 11:45-53)

1 Udzala kə Yasu ən kwaratəra lavakhan na daghan, ka niya kə furakh sar.

2 “Tsa tsəkur kwarne khwadga dītsadīts təgha khəna mits, da bədu bəgud ad Zər Ud kə khərtakhərt.”

3 Təkən zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə udakh, dzafkhai itar ən fəta zikan na kə zil kəs, ai dākhud də Kayaf.

4 Ka ngakhanəf itar dule da vida itar Yasu bəghanyan, kəḁa itar.

5 Ka nəv itar, “Yin tə sarta khwadga dītsadītsa bi, ki khai kə da tsiya kə məkən kə udakh, kə tsiya ngəji.”

A dīyaro wud wal bətbətan da ghər kə Yasu ən Betani (Markus 14:3-9; Luk 7:37-38; Yukhan 12:1-8)

6 Ən sarte tsən Betani Yasu, ən fəta Siman ai tsa ndzikən fəch.

7 Madəv Yasu ən zu kaf, ka sasəg kə nusen da vak sar, də wal bətbətan, ai də kwaḅ char righan ən khatakəw. Ka dīyaro ən tə ghər.

8 Nəgha kə furakh sar ndəkyan, a bazatərdu ad rəv. Ka nəv itar, “A bazdu kə udud ad ina ni?”

9 “Azəgha tsa sukwdu ud ad walən tə kwaḅ zikən, ka batrud ad kwaḅ sar kə talagakh.”

10 Tsa kə Yasu ad dəge ən kwara itar, ka ndidatərwal kwarne, “Uḁa lava tsəkur ən njəgharu kə nusni? Ai dəge a manakai yina dæg khwaran.

11 Itsera kə khəna dagha kur zə talagakh, ai ka, da dagh ba kiyam zə kur itsera kə khəna bi.

12 Wal na dīyakdaghin, a manga kə dika ka vəgh, kə khəḁa ka khəḁ.

13 Ən təkha kura təkha kə, itsa da kwardu ən varud lav zəḁa kə tsəna nən, ən lard daghan, dəgən na manga nusna da kwardu kwarud ki da dzama da dzam.”

A khayənəf Yakhud ad sukwdu Yasu (Markus 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Fang ən təb kə kəlatəm mits, ai dākha sar Yakhud Iskariyoti, dal da vak zik zikan na kə zil kəsakh

15 ka niya tsitar, “Uḁa da ba ka kur, da sukwakurdu ka də Yasuwi?” Ka kədlana itar ad kwaḅ dawan kulkhəkərd, ka bara itar.

16 Tsiyif ən tə yanən kə sarta, ka farsa Yakhud ad tsakwad dule da batərduwin ad Yasu.

A zu Yasu ad kaf khwadga dītsadīts zə furakh sar

(Markus 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Yukhan 13:21-30)

17 Fitsa chak kə zu brudiye kwar yisti, ka sa furakh Yasu da vak Yasu, ndidərwar itar kwarne, “Ən varən nakha da dīkakhana kənda vak zu kaf dītsadītsi?”

18 Ka niya tsitar, “Dam dəgal da vak udanen ən dləmdla kəs, kwararkhai kur kwarne, ‘A khərzəga sartar, da zuwun fəta ka kaf khwadga dītsadītsa zə furakhar.’ ”

19 Ka manga furakhen ndəkve kwara tərkhai Yasu, ka dīkanəf itar ad kaf dītsaditsen.

20 Bəlga kə khakhugw, ka ndzəga Yasu zə furakh sar kəlatəm mits kə zu kaf.

21 Madəv itar ən zu kaf, ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha kura təkha kə, kitakul ən kur, da sukwdu sukw.”

22 Ka bazala rəv tsitar char. Ka farsa itar ad ndidarwar ndida də fang fang kwarne, “Ka nagh Dadzikana?”

23 Ka ngawga Yasu kwarne, “Ude ən zuwa kənda kaf ən kwat kitakul zin, in da sukwdu.

24 Da əmtsa ndəkve a kwarga kadkad Zər Ud. Ai ya dāngwa kə ude da sukwdu Zər Ud. Adara tsa kə yanen kuda, tsa yiga bud bi.”

25 Ka nəv Yakhud dadake da sukwdu sukw, “Maləma, ka nagma?”

Ka ngawarkhai Yasu, “An, audzala khən kwarga kwar.”

26 Madəv itar ən zu kaf, ka bəf Yasu ad brudi, udzala tsin ən kwarara us kə Yazhigəl, ka kwachanan. Batran kə furakh sar, niya tsitar, “Vəgharen, chawam chaw, zuwam zu.”

27 Ka bəf ad kwate də yu inabi, udzala tsin kwarara us kə Yazhighəl, ka batran, niya tsitar, “Khəbām khəb daghan nura.

28 Ina vizhare a righanəf ad wilwa lanji Yazhigəl. Ai da diduwud wirva udakh zikən. Wirva ki bisa da khaipakh.

29 Ən kwara kura kwara kə, aghba ka da khəb yu inabi bi, akwa sarte da khəba ka wilwa yu inabi zə kur ən tləksa Dadar.”

30 Ka bəlga Yasu zə furakh sar ad ndus. Khalak yana, ka sawal itar, ka dal itar da tə ghuḅe də ufakh Oliv.

A kwarga Yasu ad dule da mana Bitrus ad tsugu sar

(Markus 14:27-31; Luk 22:31-34; Yukhan 13:36-38)

31 Ka nəv Yasu tsitar, “Ən khud vid khan, daghanura da khwaya kur dəgal, da dukda duwa kur. Ngwade vindzan kwarne,

“ ‘Da kədgā kəda kad dadak zighw,

Gida tuwagha da kwaza itar.’

32 Ai ən tə khal kə tsiyakəf tsiya tsud ən ngitl, kən da dala təghər tsəkur da khaya Galili.”

33 Ka ngawar khai Bitrus, “Itsa kwazga itar daghan, ən təghər kə dəge da dzoghər də khə, na ka da khwaya dəgala, duwakhs ka lingling bi.”

34 Ka nəv Yasu kə Bitrus, “Ən təkha kha təkha kə, ən khud vid khan, kəda wuga kə ghwachik, da bəg tsugu tsakatsəg kha sig khəkərd.”

35 Ka nəv Bitrus tsin, “Itsa da əmtsa kə, na ka da bəg tsugu tsakhatsəg bi.”

A kwarakhga ndəkyan chaləm furakh sar daghan.

A manga Yasu ad dəgau ən Getsemani (Markus 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Ka dal Yasu dagha zə furakh sar da tə vaken ai dakhdu Getsemani. Ka niya tsitar, “Ndzamga ndzəg ən van, dəgal da dəgau ən tə vin.”

37 Ka dala zə Bitrus zə zar ya Zabadi na mits. Ka dzoghər bazala rəv zə dzamghər tsin.

38 Ka niya tsitar, “Rəvara righan da baza rəv, ai da təgh kə kədkai. Gidam gida ən van, ndzamga ndzəg, ən gwitagwita zə kə.”

39 Dal tsin da təvuk khəfikən, ka khəmbəgan də khud khud, ka dəgau tsin, ni, “Dadara, da təkhin kə manawan, bəghər bə ad ina kə dləd. Tsakhəminna, dəge ən naka ba da manud bi, khəkwa dəge ən nakha da manud.”

40 Guyoghər tsin da vak furakh sar, ka tlatərgħər ən khən khar. Ka niya kə Bitrus, “Atsuk təgh bakh kur khəkərd daghur kə manga dəm zə ka, kə dəg aw kitakul biya?”

41 Dem nikur zə dəgau, ki khək da bəla tsəkur da dləgd. A khayənəf sədikw, ma vəgha ləbukw.”

42 Ka gwidən dəgal tsin da dəgau kə dəg mits, ni, “Dadara, da ka ən manawa ba bəghərə inen kə tləd bi, ba ka khəba khəba kə. Manud dəge ən nakh.”

43 Gwiyoghər tsin saks da vak furakh sar, ka tlatərgħər ən khən khar, wirva khar ən di tsitar char.

44 Ka gwidən duwatərs Yasu, dala kə dəg khəkərd da dəgau, ən gwayars kə lav kitakul.

45 Ka gwidən guyoghər da vak furakh sar, ka niya tsitar, “Dlakh kur ən khən khar zə fətava? Vazam vaz, a sagh sarte da bədu wud Zər Ud, da dəv kə li khaipakh.

⁴⁶ Tsiyam tsi, ndziyam dɛgal. Auna khɛrɛzɛga dadake da sukwdu sukwa saks da van.”

A viyava Yasu

(Markus 14:43-50; Luk 22:47-53; Yukhan 18:3-12)

⁴⁷ Madɛv Yasu dlɛn kwar lav, tɛkɛn Yakhud ai kitakul ɛn tɛb kɛ kɛlatɛm mits, a sagh dɛ dzakhava udakh zikɛn. Khwatan katsakarakh zɛ yaghwatakh ɛn dɛvakh tar kɛ udakhen. Zikzikan na kɛ zil kɛsakh, zɛ malanakhe ɛn tɛghɛr kɛ udakh kɛ bɛlatɛrɛf.

⁴⁸ Yakhud dadak sukwdu sukwena, audzala kɛbitstɛr khai kɛbitsa kɛ dzakhava udakhen kwarne, “Dadake da bruwa ka, in udanen, viyam vi.”

⁴⁹ Ka sagh Yakhud ger da vak Yasu, niya tsin, “Malɛm, ndzɛga ndzɛg gabɛr ɛn tɛghɛr tsɛkha.” Ka duts khɛpangwang sar tsin.

⁵⁰ Ka nɛv Yasu tsin, “Tsaghwa mana dɛge a bɛkhdɛghɛr.”

Ka zɛghvoghɛr udakhen, ka viga itar Yasu. Ka khutana itar char.

⁵¹ Ka fang ɛn tɛb kɛ liye dagh zɛ Yasu, ndɛdadal ad katsakar sar. Ka tsaɛgan ad vɛb zikan na kɛ zil kɛs, ka ɛntlarɛdu ad tlim.

⁵² Ka nɛv Yasu tsin, “Bɛmbɛg ad katsakaragh da kumbɛgh sar.” Daga liye udzɛva dɛ katsakar, da ɛmtsɛn tukw katsakar itar.

⁵³ “Da khɛn kurana tɛgh bakh ka kɛ tatlaga Dadar kɛ mɛlaku mɛla? ɛn dɛvɛn dɛva ka bɛlokandagh ad zar bɛlakh sar mal kɛ dɛb ɛnkwakh ɛnkwakh sig kɛlatɛm mits (6,000 x 12) kɛ tlujiyakha?”

⁵⁴ Ai da ka takadga ka kɛ mɛlaku mɛl, da righa ndarud vindzan na kɛ lav Yazhigɛle tsa kwargin kwarne, barari tsin dzoghɛr dzɛg ndɛkyani?”

⁵⁵ Ka nɛv Yasu kɛ dzakhava udakhe a sa da viya vi, “A sawala dɛ katsakar zɛ yaghwatakh kur kɛ da vika viya ngwada sɛnkara? Itsera kɛ khɛna kɛn ndzɛgan ɛn tsagdutsag ɛn Fɛta Yazhigɛl, a vikai ba kur bi.

⁵⁶ Ai daghan dɛgakhana dzoghɛra, a manga kɛ righada dɛge vindzga tlayangakh Yazhigɛl ɛn kadkadud.” Ka khwayala furakh sar daghan, duwars itar.

Yasu ɛn tɛvuk kɛ Kayaf zɛ li taka lav (Markus 14:53-65; Luk 22:54,55,63-71; Yukhan 18:13,14,19-24)

⁵⁷ Liye tsa viga Yasu, ka bɛl itar da fɛta Kayaf, zikan na kɛ zil kɛs. Li tsagdu ndzikha ndzikh zɛ malanakh ɛn tɛghɛr kɛ udakh audzala itar ɛn dzafkhai dzɛg ɛn vin.

⁵⁸ Bitrus tsuguna an gatatɛrsk kɛ bit, tangw da tɛ gɛlvakh zikan na kɛ zil kɛs. Da tsina, ndzɛgan zɛ li uf udakh kɛ vaz dule da mbasda dɛge da dzoghɛr dzɛg.

⁵⁹ Zik zikan na kɛ zil kɛsakh zɛ daghan li taka lav, ɛn gat udakhe da ɛntlarva lav fila fila itar ɛn tɛghɛr kɛ Yasu, kɛ nɛghda kɛda kɛda tsitar.

⁶⁰ Itsa kitakula a mbɛladu ba itar bi, tsakhɛnmina zikɛn udakhe a sarawal kɛ ngatlarva fil. Kɛ dɛg mbasa ka sawala ud mits,

⁶¹ Ka nɛv itar, “Nɛv udanɛn, ‘Tɛkha ka kɛ khɛtana Fɛta Yazhigɛl, ndɛrga kɛn khɛna khɛkɛrd.’ ”

⁶² Ka tsiyif zikan na kɛ zil kɛs, ka niya kɛ Yasu, “Na kha dɛ dɛge tɛkha kha kɛ kwargan ɛn tɛghɛr kɛ lave ɛn kwarud ɛn tɛghɛr tsɛkha?”

⁶³ A mbɛda ba Yasu ad khay bi.

Ka nɛv zikan na kɛ zil kɛs tsin tsɛgun, “A takadkhe ka, a dzakhɛf ka dɛ Yazhigɛl dadak saf, kwara kɛnda kwar, da kha Kristu, Zɛr Yazhigɛl.”

⁶⁴ Ka nɛv Yasu tsin, “An kalkal ndɛkve kwargakh.” Ai ɛn kwara kura kwara kɛ, tsiyif tɛkhɛn, da nɛgha nɛgha kur Zɛr Ud ɛn ndzɛgan ɛn tɛ dɛva kaf Dadak Ndangan daghan, tsuguna ɛn sɛgdagh ɛn ghwik ɛn gharazhigɛl.

⁶⁵ Ka kwakhdu zikan na kɛ zil kɛs ad katlang sar, ka ni, “A nenenan ad Yazhigɛl, wirva yan, uda dla lava tsɛkiyam ɛn gat tlɛrna shidakhi? Tɛkhina a tsɛna tsɛkur ad nena Yazhigɛle a mangin.

⁶⁶ Uda dɛyaghɛruri?”

Ka ngawa tsitar kwarne, “Khwaran sara kɛdgud.”

⁶⁷ Ka tafarve tar ad shaghwvai ɛn tɛ vakdi, ka kɛdɛf itar. Chalɛmakh tsuguna dɛyarwar itar mekhwpeng.

⁶⁸ ɛn kwar kwarne, “Kwara kɛnda kwar, kha Kristu, dadake barghɛr Yazhigɛl ad dɛv, war kɛ kɛdkhɛfi?”

*A bəga Bitrus ad tsugu tsa Yasu
(Markus 14:66-72; Luk 22:56-62; Yukhan
18:15-18,25-27)*

⁶⁹ Ən tə sarta yayena, ən ndzəgan Bitrus ən tə gəlvagh məghen, ka sasəg kə dugh kudig məghen da vak sar, ka ni, “Fang ghəragha ən təb kə liye zə Yasu ud Galili nə”

⁷⁰ Ka bəgan ad tsugu tsa Yasu ən təvuk tar daghan. Ka ni, “Ən tsa ba ka dəge ən kwara kha lavən təghər bi.”

⁷¹ Ka dala Bitrus da tə ghay rang, ka nəgha nəgh kə tlərna dugh kudig, ka niya kə udakhe ən ghitsən vin, “Ina kə uda, dagh itar zə Yasu ud ya Nazarat.”

⁷² Ka gwidən bəg tsugu tsin, zəva wada tsin kwarne, “Ən tsa ba va ka də udan na bi.”

⁷³ Zula khədikən, ka sasəg kə li ən ghitsən vinen da vak Bitrus. Ka nəv itar tsin, “Kadkadiya ghəragha fang khən təb tar, wirva ghaye ən kwara kha, in kə mətlakhai.”

⁷⁴ Ka farsa Bitrus ad tlap ghərsar, zəva wada tsin kwarne, “Ən tsa ba ka də udan na bi.”

Təvin təvin ka wuga kə ghwachik.

⁷⁵ Ka dzamana Bitrus ad lav ai tsa kwararkhe Yasu kwarne, “Kəda wuga kə ghwachik, da bəg tsugu tsatsəgarakh sig khəkərd.” Ka dal da mel, ka tuwa tsin char.

27

*A bəvala Yasu da təvuk Bilatus Gwumn kə takara lav
(Markus 15:1; Luk 23:1-2; Yukhan
18:28-32)*

¹ Pərta kədl, daghan zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakhe ən təghər kə dlam, ka dayakavu itar dzanak kə kəf Yasu.

² Ka ngwudana itar, bo itar ən təvuk, bala itar da vak Bilatus Gwumn.

*A kədgə Yakhud ad ghər sar ən tə dəva də khərt ghər sar
(Furakh 1:18-19)*

³ Vazga kə Yakhud dadake sukwdu Yasu kwarne a təkavarna lav əmtsa kə Yasu, ka bazala rəv tsin də dəge a mangin. Ka sa da vak zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakhe ən təghər kə dlam, guyatərnəf ad kwaḅ dawan kulkhəkərdən.

⁴ Ni, “A manga ka khaip, kə sukwdu dadake kwal də ghaz.” Ka nəv itar, “Uda dangwundi? Ya dangwa yan.”

⁵ Ka diyars ad kwaḅ dawanen ən Fəta Yazhigəl, sawala, dakavala, ka khərtgan ad ghərsar.

⁶ Ka khutsanəf zikzikan na kə zil kəsakhen ad kwaḅen. Ka nəv itar, “Kalkal ba diğa kwaḅ na tsud, ən vake didud kwaḅ Fəta Yazhigəl bi. Wirva kwaḅ vizhinen.”

⁷ Ka dayakavu itar dzanak, ka sugwa itar vak dadake ndar dəg ndər də kwaḅen. Ki da nəga tsin kə gidengitl kəstəlakh.

⁸ Wirva yan, sakhkana ən dakha kə yanud ad vaken də Vak Vizh.

⁹ Wirva yan, a righif lave tsa kwarga Rimi tlayang. Kwarne, “Ka bəf itar kwaḅ dawan kulkhəkərdən, gane tsa kurga udakh ya Izrail kə pəlapəl ən təghər tsin.

¹⁰ Sukgwa itar vak dadak ndar dəg ndər də kwaḅen, ndəkve tsa kwarakhai Yazhigəl Dadzikan.”

*A ndidakharwal Bilatus kə Yasu
(Markus 15:2-5; Luk 23:3-5; Yukhan
18:33-38)*

¹¹ Madəv Yasu ən ghitsən təvuk kə Bilatus Gwumn, ka ndidarwar Gwumn kwarne, “Kha nagh shik ya Yakhudakha?” Ka nəv Yasu tsin, “An, kalkal a kwargakh.”

¹² Ai kwarakhga kə zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakhe ən təghər kə dlam, ad lav ghaze a əntlarva itar, a mbəda ba də ghay bi.

¹³ Ka nəv Bilatus tsin, “A tsəna bakha daghan lavakhan na ngatlahvuda?”

¹⁴ A mbəda ba Yasu ad itsauda bi. Itsən təghər kə kitakul kə lavakhe a əntlarva itar bi. A ndawanəf ad Gwumn char.

*A əntlavarnəf lav əmtsa kə Yasu
(Markus 15:6-15; Luk 23:13-25; Yukhan
18:39; 19:16)*

¹⁵ Ən te itsera kə sarta khwadga fudkəs ditsa dits, a kuyala Gwumn ən bəlars dadak khaip kitakul səgawal ən gud sal. Ai naghga dlamakh ad bəlars bəl.

¹⁶ Ən tə yanən kə sart, nəg udanen ai tsaghud, a dəmal ən gud sal, dakha sara Barabas.

¹⁷ Dzafkhai kə udakha, ka ndidatərwar Bilatus kwarne, “War na kur bəlakurnars

bəla tsəki? Yasu Barabase, nagma Yasu ai ən dakhud də Kristu khi?"

¹⁸ A ndidga Bilatus ad ndida na ndəkyan, wirva tsatsin kwarne, a bədu itar ad Yasu ən dəv sar kə wirva shilga.

¹⁹ Uk yan fang bi, madəv Bilatus ən ndzəgan ən tə vij taka lav, ka bəlanəf nus sar ad ud də lava kə kwararkhai kwara kwarne, "Duwars duwa kwar lav ən təghər kə dadake kwal khaipən. Wirva a mbaka dlad char, ən təghər kina kə ud khan ən suwan."

²⁰ Təkən zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə dlam, shakhanəf itar udakh kə kwar kwarne, duwars duwud Barabas, ka kədgud Yasu.

²¹ Ka gwidən ndidatərwal Bilatus kə dzakhava udakh. "Warek ən təb tar ən nakur bəlakurnars bəla tsəki?"

Nəv itara, "Barabas."

²² Ka ndidatərwal Bilatus kwarne, "Ai ufa da mana ka də Yasu ai dakhud də Kristuwi?"

Nəv itar daghana, "Khərtəga khərtud."

²³ Ka ndidatərwar Bilatus kwarne, "Wirva ufi? Ufa dəg bəzane a mangini?" Ka səga dīchaw kə udakh kwarne, "khərtəga khərtud."

²⁴ Vazga kə Bilatus aghba dəge təkhn kə mangan bi, tsugun a katlgan kwarne udakha ən tsikwva kə tsiya gadl. Ka ənəkəf ad yu, pargan ad dəvakhsar ən tə vuk dzakhava udakh. Ka ni, "Na vizh ina kə ud ən kwindara bi. Ya dangur yan."

²⁵ Ka ngauga udakhen daghan kwarne, "Nalnəg vizh sar ən kwindənda zə kwində zarakhənd."

²⁶ Ka bəlatərnars ad Barabas. Ən təkhal kə ba udakh tsin kə wadzaru kiḡ kə Yasu, ka bədu kə khərtga khərt.

A tsafanəf Tlujiyakh ad Yasu (Markus 15:16-20; Yukhan 19:2-3)

²⁷ Ka bəlbə kə tlujiyakh Gwumna Bilatus ad Yasu da tə gəlvagh Gwumn, daghan tlujiyakhe ən dakwalen tsuguna a tsarghər itar.

²⁸ Sakhardo itar kadlang, ka talarəm itar shalaraz, khulf katlang shikakh.

²⁹ Mbusaga itar dzakw man tləks də tak, barəm itar ən ghər. Ka ba itar da khuta gulv man tləks ən dəva kaf sar. Khala kə yana ka kalaga itar juguv ən tə vuk sar, ka

tsafatsafa tsitar, ka nəv itar, "Dəg safagh da tə uragh, Shik ya Yakhudakh."

³⁰ Tafarava itar shaghwvai da tə vəgh. Ka chawarvar itar yaghwat man tləksen, dlaghar khai itar kəda din ən ghər tsəgun.

³¹ Udzal tsitar ən tsafatsafa, ka sakhardu itar gabag man tləkse tsa talarəm itar. Ka talarəm itar katlangakh sar. Ka bəlando itar ən təvuk, ka bəla itar kə wirva khərta khərt.

A khərtava Yasu (Markus 15:21-32; Luk 23:26-43; Yukhan 19:17-27)

³² Madəv itar ən təghər kə dəga, ka gamga itar zə ud ya Sayirin, dakhə sara Siman. Ka barghər itar də ndzəf ad zəb ufa khərte da khərtud Yasu.

³³ Sara da vake ən dakhud də Golgot (dəge ən tukuwina in, vak tlatl ghər).

³⁴ Ən vin a bara itar yu inabi laḡan də dəg dəkhdəkhan. Tapana tsina, ka kalwal kə khəbakhəḡ.

³⁵ Ən təkhal kə khərtəga khərta tsitar ən tə ufa khərt, ka man tsats tsitar ki da taka gabagakh sar.

³⁶ Ən təkhal kə yana, ka ndzakhga itar ən tə vin kə ufauf.

³⁷ Ka tsakhga itar ad ghaza sare ən kwara itar, ən tə vakghər sar kwarne, "INA YASU, SHIK YA YAKHUDAKH."

³⁸ Khərtga itar tsugun ad sənkarakh mits ən təvəgh kə Yasu. Fanga ən tə dəva kaf tsin, yan tsuguna ən tə dəva dleḡ sar.

³⁹ Udakhe ən dəgal, ka tsafatsafa itar ad Yasu, ka kadaghər itar.

⁴⁰ Ka nəv itar, "Khai ən kwarne təkakha kə khətana Fəta Yazhigəl, ka gwidən ndərgakhən tə khəna khəkərd. Ai kata də ghəragh. Da Zər Yazhigəl khə, sodagh səg ən tə ufa khərtan."

⁴¹ Ndəkyan tsugun kə zikzikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikhə ndzikh Mus, zə malanakh ən təghər kə dlam, ka tsafatsafa tsitar kwarne,

⁴² "A katgan ad yakhai, in tsuguna a piyarwal kat ghər sar. Shik ya Izrail bakhini? Sodagh səgin ən tə ufa khərtana təkhn, ka fadəghəro kənda din.

⁴³ A bo də ghər ən tə Yazhigəl. Ai katga kata Yazhigəlen təkhn, dən wayawayin. Wirva Zər Yazhigəl ka ni."

⁴⁴ Ndəkyaan sənkarakh ai khərt tərkhai ud dagh, ghərtar tsuguna kwarar khai itar lav bəzan.

Əmtsa Yasu
(*Markus 15:33-41; Luk 23:44-49; Yukhan 19:28-30*)

⁴⁵ Ən tə fatsi təghər, ka khədaru ngurtl ad khaya kəsen daghan, tangw da tə karfi khəkərda khakhug.

⁴⁶ Ən tə kalkala karfi khəkərda khahughen, ka tləkha tsin char kwarne, “Elo, Elo, lama sabaktani?” Dəge ən tukuwina in, “Yazhigəla, Yazhigəla, a dukəda ndar kha ndikini?”

⁴⁷ Chaləm udakhe ən ghitsən təvin, tsəna tsitar ad inen, ka nəv itar, “Ina kə uda, ən dakh Ili Tlayang.”

⁴⁸ Ən dəvən dəva, ka khwayala fang ən təb tar, bədəghər ad zər ndəma ndəm, lübanan ən yu Inabi kwarekrekan. Sibau ən tə yaghwat, ka talaro kə Yasu kə dutsaduts.

⁴⁹ Ka nəv chaləmakh, “A duwaman ndan, nəgha nəgha kiyam ndan patak da səgadh Ili da katakat.”

⁵⁰ Ka gwidən Yasu ən tləkha char, ka di safa tsin, bawala safa sar.

⁵¹ Ən tə yanen kə sart, ləgwit ghay gud ai ən Fəta Yazhigəla tidəm mits, tsif ən tə vak ghər kakh da tə khay. Khay tsuguna a gidikəfkhai, tidakhəm kurakh.

⁵² Ka chaḡga ngitlakha ngwarəf itar. Zikən udakh ya Yazhigəle tsa rugana, a tsayatərəfud də saf.

⁵³ Sakhawal itar ən ngitlakh tar. Ən khal kə tsif tsiya kə Yasu ən ngitl, ka dal itar da Wurshalim, chuwaḡadan kə dləmda kəs. A mədlawa itar kə udakh zikən.

⁵⁴ Nəgha kə zikan kə tluji zə chaləm tlujiyakhe ən uf Yasu ad mbəda pəgdəm zə daghan dəgakhe dzoghər, a gadzəf itar char. Ka nəv itar. “Zər Yazhigəl ina kadı kadı.”

⁵⁵ Nəg chaləm nughwaskh zikən tsugun ən vinen, ən vaza vaza kə bit. Liye tsa gatars kə Yasu gwil səgawal ən Galili, ən nəgharu nəgha itar.

⁵⁶ Ən təb tara nəg Maryam ən kəs ya Magdal, zə Maryam bab Yakub zə Yusuvu, zə nus Zabadi.

Dule a khəfud Yasu
(*Markus 15:42-47; Luk 23:50-56; Yukhan 19:38-42*)

⁵⁷ Bəlga kə khakhug, ka sa ud ya Armati, dadak tluwadal, dakh sara Yusuvu. In tsuguna fura Yasu.

⁵⁸ Ka da da vak Bilatus shik da takad tluvəgha Yasu. Ka kwara tərkhai Bilatus ad bara tluvəgha Yasu tsud kə Yusuvu.

⁵⁹ Ka bəf Yusuvu ad tluvəgha Yasu, mbusanəm ən wilwa lapin.

⁶⁰ Ka khənanan Yusuvu ən gitl sare tsa khuradalin ən khurzəzə. Ka tləgaru ad kur zikan, ka təkaval.

⁶¹ Maryam ən kəs ya Magdal, zə tlərne ai dakhdud də Maryam ən ndzəgan itar ən vin, ən vaza ger da tə ngitlen.

A bava udakh kə ufnigtila Yasu

⁶² Təkədlə sar kə fitsa fətav, ka dala zikzikan na kə zil kəsakh zə Farisakh da vak Bilatus.

⁶³ Nəv itar, “Dəg safagh da tə uragh, a dzamana kənda ad sarte tsa dla dadak valdu udakh na də saf, kwarne, ‘Fitsa khəkərda da tsiya ka də saf.’

⁶⁴ Wirva yan, babəg ad udakh kə uf ngitlen char tangw da tə khəna khəkərd. Ki khək dəgal kə furakh sar da gəl tluvəgh sar, kwarar khai itar kə udakh tsugun kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl.’ Ya valdu udakhe kə dəg mbas, da malamala də dəg chak kə bəz.”

⁶⁵ Ka nəv Bilatus tsitar, “Khutsaməf tlujiyakh, dam da ufaufa ad ngitlen, khalavuwə təkbur.”

⁶⁶ Ka dəgala itar kə gadlara gəma gəma kə itsawar ad ngitlen, ən tə dəva də tsakhga jakva ndzəda shik ən tə kur ghay ngitlen. Tsuguna ka ba itar tlujiyakh kə ufauf.

28

Tsiya Yasu ən ngitl
(*Markus 16:1-8; Luk 24:1-12; Yukhan 20:1-10*)

¹ Ən təkhal kə fətav, təkətlapərt fitsa tugwa chak kə kasuk, Maryam ən kəs ya Magdal zə tlərne ai dakhdud də Maryam, dala itar da nəgha ngitl.

² Kəda dəgal tsitar, a mangud mbəda pəgdəm, wirva zərbəla Dadzikan a sodagh ən gharazhigəl, tləgarwar ad kur ən tukw ngitlen, ka ndzo ən təf.

³ Da nəgha tsəkha ən wuda tsuwadad, katlangan vəgha sar tsuguna til ndək chachad.

⁴ Nəgha kə li ufa ngitlen, a gədzəf itar char, ka təga vəgh tsitar. Mbadakhga itar da khay ngwada əmtsa udakh.

⁵ Ai ka nəv zərbəla Yazhigəlen kə nughwasakhen, “Gədzam bi, tsatsəka Yasu ən gata kur, ai tsa khərtavan.

⁶ Aghbən vana bi, a tsif ndək vai tsa kwargin. Ausəgam nəghama nəgha vakai tsa khənganin.

⁷ Damdəgal kujad kujad, kwarama tərkhai kwar kə furakh sar kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl. Kəvena ən təvukur in da dal tsukur da Galili. Da nəghən vin kur.’ Tsənam tsən, niya audzal kən kwarakur khai kwar.”

⁸ Ka duwars itar ad vak ngitl kujad kujad, də gədzə zə khwadga char. Khwayala itar da kwarara kwara kə furakh sar.

⁹ Dzəgwədlam ka tlatərhər Yasu kə nughwasakhen, ka niya tsitar, “Gabər ən təghər kə tsəkur.” Ka zəghvoghər itar da vak sar, khwtana itar ən tə sigakh sar, ka dabanəf itar.

¹⁰ Ka nəv Yasu tsitar, “Gədzam bi. Dam da kwarara kə zar babakhar dəg itar da Galili, ən vin da nəghaka itar.”

Dəge a kwaradala li uf ngitl Yasu

¹¹ Madv nughwasakhen ən təghər dəga tar, chaləm kə li uf ngitlen dāgh itar daks da dləmdla kəs, ka tugwarkhai itar ak zikzikan na kə zil kəsakh ad dāga dəgakhe a dzoghər.

¹² Dzəfkhai zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə udakh dāya kavu itar lavakh ən təb tar kwarne, batəra bəg itar kwaḅ kə tlujiyakhna zikən.

¹³ Nəv itar kə tlujiyakhen, “Dəge da kwara kur, ‘Furakh sar kə sa kəvid kə gəlalgəl, madv kənd ən khar.’

¹⁴ Da dāgh lavana da tlim kə Gumn, da kwarara lava kənd kwarne na ghazur bi, wirva yan na dəge da gəma kuran bi.”

¹⁵ Ka chauga tlujiyakh ad kwaḅən, manga itar ndəkve tsa kwara tərkhai yud. Ina kə lava sakhkana, dla Yahudakh ən kwarakha kavu kwar ən təb tar.

Tləre a batəra Yasu kə furakh sar (Markus 16:14-18; Luk 24:36-49; Yukhan 20:19-23; Furakh 1:6-8)

¹⁶ Ka dəgala kə furakhan na kəlatəm kitakw da Galili, do itar da ghuḅe tsa kwara tərkhai Yasu.

¹⁷ Nəgha tsitara, ka dabanəf itar, ai yakhaye ən təb tar a khayənəf ba itar kwarne patak in bi.

¹⁸ Ka sa Yasu khərzha ditar, ka ni, “Daga ndzəde ən gharazhigəl zen lard, a baka tsəkud.

¹⁹ Wirva yan, dam da nandal udakh ən lard dāghan kə nəga kə furakhar. Paratəra para kur ən dākha Dada, zə Zəra, zə Səḏikw Yazhigəl.

²⁰ Ka tsəgatərdu tsaga kur, kə tsənaru kə dāga dəgakhai a kwarakur khai kə. Da dāgha ka zə kur tsika fatsi, tangw da tə mbasa lard.”

Mak

A tlækhdu Yukhan dadak para ud ad lav Yazhigəl

¹ Auna ðule a farsud kwar lav zəðan ən tēghər kə Yasu Kristu, Zər Yazhigəl.

² A farsud ndəkve a vindzgud ən kadkad Ishay tlayang kwarne,

“Da bəla bəla ka də zər bəlar, sadaghin ən tēvuk tsəkh,
dadake da ðika ðul wirvakh.”

³ “Udanen ən kwar lav də ndzəð ən tēghal kwarne,

“Dikamarna ðul kə Dad Zikan,
nandal kur ðul sar ger.”

⁴ Ka mēdlawala Yukhan dadak para ud ən tēghal, ən kwardu lav kwarne pəla udakh ad ghər, paratəralud, bisatərna Yazhigəl tsugun ad khaipakh tar.

⁵ Daghan udakhe ən əntla khaya ya Yakhudi zə udakh ya Wurshalim a dalar da vak sar, ən kwarakh khaipakh tar itar. In tsuguna ka paratəral ən zagh ya Urdu.

⁶ A taləm Yukhan ad gabage a manava də guj dləgwam, ngudan sambal ən tē khukw tsin, dəg zuwa sar tsuguna, tsəvakwa zə yu mame ən tēghal.

⁷ A kwara tərkhai ad lav Yazhigəl kwarne, “Nəg dadake da səgadagh ən tē tēlg tsək, ai malke kə ndang. Ai kwal təkha tsəka kə bukkan kə vəda zaw kimbak sar bi.

⁸ A para kurar ka də yu, in tsuguna da para kura də Səðikw Yazhigəl.”

Para Yasu zə kura kur

⁹ Ən tē yanen kə sarta ka tsiyif Yasu səgadagh ən kəs Nazarat ai ən khaya Galili, ka parandal Yukhan ən zagh Urdu.

¹⁰ Madəv Yasu ən səgawal da tēghay gərdz, ka nəghan ad gharazhigəl a ngurəf, ka sodagh Səðikw da tēghər tsin ndək takalamasar.

¹¹ Ka tsənud kwind ən gharazhigəl kwarne, “Kha Zərar, ən way kha waya kə. Ən tsən zəda ka char.”

¹² Ən təvin təvina, ka bala Səðikw da tēghal.

¹³ Ən tēghalena khəna kul ufad kə Shatan uk ən kura kur. Ən gida zə dəg tēghalakh

itar ən vin. Ka nəgharu Zar bəlakh Yazhigəl ən vin.

A farsa Yasu ad tlərsar ən Galili

¹⁴ Ən təkhal kə ngudana Yukhan tsud ən gud sal, ka tsiyif Yasu, dal da Galili, ən kwardu lav Yazhigəl ai zəðanyan.

¹⁵ Ən kwar kwarne “A sagh sart, tləksa Yazhigəla a ghərzgan. Pəlam pəla ghər, tsuguna fadəghəro kuram ən tē lav zəðan nən.”

A ðakhga Yasu ad furakh sar kə dəg chak

¹⁶ Madəv Yasu ən dəgal ən tē kalam zagh Galili, ka nəghan ad Siman zə saghər sar Ndros, ən ði sik vay kilf itar da dəlv, wirva li vay kilf itar.

¹⁷ Ka nəv Yasu, “Ausəgam, gatamaks gat, da nakura kə li da ðakhado udakh ka da vak Yazhigəl.

¹⁸ Ən dəvən dəva, ka ðuwars itar sika vay kilf tar, ka gatars itar.

¹⁹ Daga tsin da tēvuk khəðikən, ka nəghan ad yakhaya kə zarbabakh mits tsugun, Yakub zə Yukhan zar Zabadi ən peryu. Ən ðika sik vay kilf itar.

²⁰ Ən dəvən dəva ka ðakh tərkhai, ka ðuwars itar ad dad tar Zabadi ən peryu, zə zar tlər sar, gatars itar.

A mbanu Yasu ad dadake də səðikw bəzan

²¹ Ka dagh Yasu zə furakh sar da Kafarnakhum. Sa kə fitsa ngiya ya Yakhudakh, dagh Yasu da gud dzakhava Yakhudakh. Ka farsa tsagatərdu tsag.

²² A ndawatərəf tsagdu tsaga sar kə udakh, wirva a tsagatəru ad lava ndək ude də ndzəð, ndək liye ən tsagdu ndzikh a ndzikh bi.

²³ A zulava bi, ka sasəg kə udanen ai nguyanəf səðikw bəzan da vak dzakhava Yakhudakh. Ka tləkha tsin kwarne,

²⁴ “Uða ðangwa tsəkha də kənda, Yasu ud ya Nazarati? A sa da khədz kənd khəzda nagh kha? Tsakha tsəka, kha Chuwadafan ai bəlandagh Yazhigəl.

²⁵ Ka tavarghər Yasu ad di kə səðikw bəzan kwarne, “Tərid nəkh, sawal səg ən vəgh kə udan.”

²⁶ Ka gəðikanəf səðikw bəzan na də yanen kə ud. Ka khula, sawal ən vəgh tsin.

²⁷ Daghan udakhe ən vin, a ndawatərəf char. Ən ndidakava tsitar kwarne, “Uðe

neni? Wilwa tsagdu tsaga nagma? Udan na ən tsagdu tsaga də ndzəf. Zə batərgħər bəg tsin kə sədikw bəzanakh, kə tsənaru kə lav sar.

²⁸ Ən dävən dəva ka kwazga lavən təghər tsin, ən khaya Galili daghan.

A mbakhatəru Yasu ak udakh zikən

²⁹ Uk sawal səg tsitar ən gud dzakhava Yakhudakha, ka dagh Yasu zə Yakub zə Yukhan ger da fəta zai Siman zə Ndros.

³⁰ Bab nus Simana, ən khəngan ən tuk magwəlaḅ. Kujad kujada ka kwarar khai itar kə Yasu ad lav ən təghər tsin.

³¹ Ka dagh da vak sar, ka khutanan ən tə däv kə məlaru kə tsiya tsi. Təvin təvina, ka mbu ən tuk magwəlaḅ, ka tatər khai ad dəgway.

³² Kə khagw fitsa yanən, bəldagh kə fatsi. Ka zabardəghər udakh ad daghan liye kwal yang, zə liye ngwiyanəf sədikw bəzan.

³³ Ka dzafkhai udakhe ən khud kəs daghan ən təghay rang.

³⁴ Ka mbakhatəru Yasu kə udakh zikən, liye də kuzakh sikh sikh sikh. Ka dzətərdal kə wurduwakh zikən. Ai a bəlatərna ba də kwal lava kə wurduwakhən bi. Wirva tsa tsitar khulfira kə ud Yasu.

A kwardu Yasu ad lav Yazhigəl ən Galili

³⁵ Pərta kəda, ən sarta warkhamen, ka tsiyif Yasu, dūwars ad məgh, ka dala da vake kwal nəg kə itsawar, ka dəgau.

³⁶ Simana, zə liye ən dəga itar dagh, a dalar da gat Yasu.

³⁷ Tlargħər tsitara, “Udakh daghana ən gatka gata” Nəv itar tsin.

³⁸ Ka ngawa tərkhai Yasu, “Dziyamal da tlərna gədzar kəsakhe khəf, ki da kwardu lav Yazhigəl tsəkən vin. A sodagh kə wirva yan kə.

³⁹ Ka gwayafkhai ən khud kə Galili daghan, ən kwardu lav Yazhigəl ən gud dzakhava Yakhudakh, zə dzatərdu wurduwakh ən vəgh kə udakh.

A mbanu Yasu ad ude də kuza fəch

⁴⁰ Ka sasəg kə ude də kuza fəch da vak Yasu, kəlgan ad juguv kə takada takad, “Da khayanəf khə, təkha kha kə ghuḅkay tsərdlak.”

⁴¹ Ka kwid nəv rəv kə Yasu. Talala də däv sara ka gəman ad udanen. Ka ni, “A khayanəf kə, ghuḅfəkhay ghuḅa tsərdlak”

⁴² Ən dävən dəva ka ghuḅfəkhay tsərdlak ən tukw fəchen.

⁴³ Ka təkarna Yasu ad lava char, daksa niya tsin.

⁴⁴ “Kwarara ba ak itsawar ad dəge dzoghər bi. Dəg dəgal, mədlara mədla ghəragh kə zil kəs. Ka bədu kha dəg tsufe kwarga ndzikha ndzikh Mus, wirva ghuḅa a ghuḅkhayud. Ki tsatsəg kə itsawar kwarne a ghuḅkhayud.

⁴⁵ Ai udanen tsuguna, uk dəgal ən kwardu kwara tsin ad dəge a manar khai Yasu. A bəghana ba də itsauda bi. Wirva yana, ka aghba Yasu təkha kə dagh da khud kəs ən di kə ud bi. Khalak yana ka gidkavən vakakhe kwal nəg kə ud. Dakhkana ka dla udakh ən saghgawala da vak sar itsa dəvar.

2

A mbanu Yasu zə bisara khaip kə dadak mətəsa tlepel vəgh

¹ Khal kə khəna khəfikəna, ka gwidən dagh Yasu da Kafarnakhum. Ka tsəna udakh kwarne a sagh da məgh.

² Ka dzafkhai udakh dingərik, kwal dla kə vake a təmgan, itsən tə ghay rang. Ka kwaratəra lav Yazhigəl tsin.

³ Ka bərdəghər chaləm udakh ufad, ad dadak mətəsa tlepel vəgh.

⁴ Fatsiye piyatərwal daks din da vak Yasu, wirva dzakhava udakh. Ka pəsdu itar ghər gud kalkal də vake din Yasu. Pəsdu tsitara, ka taldagh itar ad dadak mətəsa tlepel vəghən ən khəngan ən tə khindz, da təvuk Yasu.

⁵ Nəgha kə Yasu ad fadəghərofəga tar, ka niya kə dadak mətəsa tlepel vəghən, “Zərara, a bisakhanud khaipakgh.”

⁶ Nəg li tsagdu ndzikha ndzikh Mus ən ndzəgan ən təvin, ən dəyakava ghər itar ən revakhud tar.

⁷ “Uda lava kə udan nən kwar yan kə lava ndəkya ni? Ən nena Yazhigəl. Warek təkha kə bisana khaipak da na Yazhigəl kitakul biyi?”

⁸ Təvin təvina tsa kə Yasu ad dəge ən dəya itar ən rəvakhud tar. Ka niya tsitar, “Uda

lava tsukur ən dayakava ina kə dəgitakh ən rəvakhuduri?

⁹ Ira kujadan kə manara? ‘Kə kwar kwarne, a bisakhanud khaipakhaghe,’ Awana, ‘Tsiyif tsiya, 6a də khindzagma kwa dəga khi?’

¹⁰ Ai ən na ka tsatsəg tsukur kwarne, Zər Uda nəg də ndzəda bisara khaipakh kə udakh ən lardən.” Ka niya kə dadak mətša tlepel vəghen,

¹¹ “A kwarakhai kə, tsiyif tsi, 6a də khindzagh dəg daks da məgh.”

¹² Ka tsiyif, 6əf ad khindza sar ka dəgal, daga udakh tsuguna ən vazavaz. Ina kə dəgita a ndawatəf kə udakh daghan, ka mbad Yazhigəl itar, ən kwar kwarne, “A tapa bakənda nəgha dəgit ndək ina bi.”

A dakhga Yasu ad Lawi

¹³ Ka gwidən Yasu dəgal da tukw ghay dəlv. Ən sakha saks udakh zikən da vak sar, in tsuguna ən tsagatərdu tsag.

¹⁴ Madəvin ən dəg, ka nəgha nəgha tsin ad Lawi zər Half ən ndzəgan ən gud chaw khadam. Nəv Yasu tsin, “Tsiyif tsiya, gataks gat.” Ka tsiyif Lawiya, gatars.

¹⁵ Madəv Yasu zə furakh sar ən zu kaf ən fəta Lawi. Nəg chaləm udakhe ghər tar tsuguna li man khaip ndək li chaw khadam, ən zu kaf itar dagh. Wirvən gatars gata khutsa khutsa udakh.

¹⁶ Nəgha kə yakhaya kə Farisakh li tsagdu ndzikh ndzikh Mus, ad Yasu ən zu kaf zə li khaipakh, zə li chaw khadam liye ghərtara li khaip. Ka ndidarwal itar kə furakh sar kwarne, “Uda lava tsin ən zu kaf zə li chaw khadam zə liye ghərtara li khaipi?”

¹⁷ Tsəna tsin ad yan, ka nəv Yasu tsitar, “Liye yanga bən gat dadak ngura bi, akwa liye kwal yang. A so da dagh li kanadi baka bi, ai li khaipakh.”

A manavar khai ndida kə Yasu, ən təghər kə zəb ndəl

¹⁸ Furakh Yukhan zə dəg Farisakh ən zəb ndəl itar. Ka sa chaləm udakha, ka ndidarwal itar kə Yasu, “A sa ndar furakh Yukhan zə dəg Farisakh ən zəb ndəl itara, ai furakhagha naba itar biyi?”

¹⁹ Ka nggauga Yasu kwarne, “Da mana ndar tsaghwakh zil ghaul ad ndəl, dla itar

dagha zə zil ghaul? Ən manawa bi. Fatsiye dla zil ghaul dagha zitar, na itar da zəb ndəl bi.

²⁰ Da saks sarte da 6atərvalud zil ghaul ən vak tar, ən tə yanən kə sart da zəba itar ndəl.

²¹ “Na ude ən ndzəgharu wilwa kachakach kə mughura gabag bi. Da mangud ndəkyan, ka da mədükwa wilwan səgawal ən tə mughuran, ka da kukhwa mal kə ai tsa chak.

²² Tsuguna na ude ən dī wilwa yu inabi da mughuran kə mbəl vighakh bi. Da mangud ndəkyaana, ka da chəb chəba yu inabi ad mughur mbəl vighakhen, yu inabi zə mbəl vighakhena, bərdagha tara da bəghud əmb. Ən manawa bi, khakwa wilwa yu inabi ən dīyud ən wilwa mbəl vighakh.”

A manavarkhai ndida kə Dad Zikan Yasu, ən təghər kə fitsa nggi

²³ Fitsa tlərn kə kasukw nggi, madəv Yasu zə furakh sar ən dəgal diwa gukh ləkam. Madəv itar ən dəgal, ka farsa furakh sar ad kwakhu ghər ləkam.

²⁴ Nəgha kə Farisakh ndək yan, ka ndidarwar itar kwarne, “Uda lava tsitar ən man dəge kwal kalkal fitsa nggiyi?”

²⁵ Ka nggawa tərkhai kwarne, “A tugwa bakh kur dəge a manga Doda? Ndzikənəf kə way zə liye ən dəga itar dagh, tsuguna ən nagma itar digita?”

²⁶ Ən kwarga Abiyat zikan na kə zil kəs. Dagh Dod da fəta Yazhigəl, ka zu ad brudiye a bandalud, ai kalkal ba zuwa zuwa kə itsawar bi. Uk zil kəsakh kalti ən zuwan. Ka baran kə tsaghwakh sar kə zuwa zuwa tsitar.

²⁷ Ka niya tsitar, a barkhai kə udud ad fitsa nggi, a vərđava ba ud wirva kə fitsa nggiya bi.

²⁸ Wirva yan, Zər Ud, in Dad Zikan, in Dad Zikan fitsa nggiya tsugun.

3

A mbandu Yasu ad ud fitsa nggi

¹ Fitsa tlərn tsuguna, a da Yasu da gud dzakhava Yakhudakh. Ka nəg udanen dadak mətša dəv ən vinen.

² Ən təb kə udakhe ən vin, nəg liye ən gat dule da vide tar Yasu də ghaz. Ka vaza

vaza tsitar dem, tsaghe da mbambəgin ad udanen fitsa nggi.

³ Nəv Yasu kə dadak mətša dəven, “Tsiyif tsi, ausəg, ghitsga ghits ən van.”

⁴ Ka ndidatərwal Yasu kwarne, “Ira dəge khwara kə mana mana fitsa nggiyi? Man dəg khwarane, awana dəg bəzan khi? Kat safa fitsa nggiye, awana kədga də kəda khi?”

⁵ Ka vazakh tərkhai də bazarəv, wirva bəngbəng rəve din itar. Ka niya kə udanən, “Taladal dəvagh.” Ka taladal, təvin təvina ka mbu dəv sar ndid.

⁶ Nəgha kə Fərisakh ndəkyan, ka dəgal tsitar da dembar lava zə liye tləkhara ləg kə Khiridus, ad dule da kəd da itar Yasu.

A gatars dzakhava udakh kə Yasu

⁷ Ka sawal Yasu zə furakh sar ən təb kə udakh, dəgal da tə ghay dəlv, zikən udakhe ən khaya Galili a gatars.

⁸ Tsəna kə udakh ad lav ən təghər kə dəgakhe ən manin daghan. Zikən udakhe ən əntla khaya ya Yakhudi, Wursalim, zə əntla khaya ya Edom, zə li khədzəva gadzak zagh Urdu, zə udakh ya Taya zə Sidon, a sawal da vak sar.

⁹ Wirva zika udakha, ka kwarar khai Yasu kə furakh sar, kə dīkarna khədikan na kə peryu, ki khək tləgars kə udakh.

¹⁰ Wirva a mbakhatəru kə udakh zikən. In kə mangan kə liye tukw kuzakh ən tlagəva daks da gəmagəm.

¹¹ Itsən nəghən vara sədikw bəzan ad Yasu, ka mbada itar ən təvuk sar, zə tuwa tsitar kwarne, “Kha Zər Yazhigəl.”

¹² Ka təkhatərnən chara, kwarara bai tar kə udakh ad lavən təghər tsin bi.

A dzərga Yasu ad furakh kəlatəm mits

¹³ A do Yasu da tə kalam ghuḅ, ka dakh tərkhai kə liye ən naghin, ka sagh itar da vak sar.

¹⁴ A dzərgan ad ud kəlatəm mits, ki nəga kə dzəran na kə furakh sar. Kə gida tsitar dagh, kə balatra bal dəgal da kwardu lav Yazhigəl.

¹⁵ Mbəladu itar ndzəda dzado wurduwakh.

¹⁶ Yakhana udakh kəlatəm mitse a dzərgin. Siman (ai barvin dakh Bitrus).

¹⁷ Yakub zər Zabadi zə saghər sar Yukhan (ai batərvin dakh Buwarnajis, in kwarne “Zar ya fit”).

¹⁸ Chaləmakh tsuguna itar, Ndros, Filibus, Bartalamaus, Mat, Tom, Yakub zər Half, Taddiyus, Siman ude nagh ba gwiya kə khaya sar da təlg bi.

¹⁹ Zə Yakhuz Iskariyoti, dadake a bədu Yasu.

Yasu zə Ba'alzabul

²⁰ Ən təkhal kə yana, ka dagh Yasu da tlərna məgh. Ka sa dzakhava udakh zikən da vak sar. Wirva yan, in zə furakh sar, a mbəlatəru ba dūl zu kaf bi.

²¹ Tsəna kə yakhtar ad in, ka dəgal tsitar da badoḅ. Da itar ən kurana, ba kədəf ghər tsin.

²² Yakhaya kə li tsagdu ndzikha ndzikh Mus liye sodagh ən Wurshalim, ən kwar kwarne, “Ba'alzabul shik ya wurduwakh ən man tləks din. In tsugun kə bara ndzəda lakwdu wurduwakh ən vəgh kə udakh.”

²³ Ka dakh tərkhai Yasu da vak sar, ka farsa kwaratəra lava tsin də jakəva lavakh. “Da lakwa ndar Shatan ad Shatani?”

²⁴ Da təkaghəra tləks mits. Təkhakh yan kə tləks kə ghitsgana?

²⁵ Da təkaghəra udakhe ən məgh mits. Da təkha yan kə məgh kə ghitsgan?

²⁶ Da ka ən man tlughuma Shatan də ghər sar, a təkana ba də ghəra sar kina biya? Da təkha kə ghitsgan də ndzəda? A sagh ba mbasa sar kina biya?

²⁷ Nəg ude təkha kə dagh da fəta ude də ndzəda kə khuts kadlang sara? Khekwa ndzadana bakhin ndan kəda khuts katlang sar tsin ən fəta sara?

²⁸ Ən təkha kura təkha kə, təkud kə bisatərna daghan khaipakh tar kə udakh, zə daga tsafa tsafe a manarkhai itar kə Yazhigəl.

²⁹ Ai daka tsafanəfin ad Sədikw Yazhigəl, na bud da bisara bisa kə ngəda bi.”

³⁰ Dəge kə ba da kwar yana, wirva a kwarga itar kwarne, “Nəg də sədikw bəzan ən vəgh sar.”

Zarbabakh Yasu zə bab sar

³¹ Ka sagh zarbabakh Yasu zə bab sar da vak Yasu. Ghitsge tar ən mel, ka bəlanəf itar ad ud daks da dakhatra Yasu.

³² Næg dzakhava udakh a tsarghëran, ka kwararkhai itar kwarne, “Babagha zë zarbabakhagh ën mel itar, ën na nëgha kha nëgha itar.”

³³ Ka ndidatërwal Yasu kwarne, “War babara zë zarbabakhari?”

³⁴ Ka vazatërwala kë liye ën ndzëgan, liye tsarghëran, ka ni, “Auna babara zë zarbabakhar.

³⁵ Daga ude ën man dëge ën nagh Yazhigël, in zërbabara, dughwbabara, zë babar.”

4

Jakva lava dë tukh

¹ Fitsa tlërna, ka dala Yasu da tëghay dël, ka gwidën farsa tsagatërdü tsaga tsin kë udakh. Dzakhava udakhe a tsarghërana zikën itar char. Wirva yana, ba da tsin da peryuwa ndzëgan ëmb. Dzakhava udakh daghan tsuguna ën ghitsën tëghay gërdz.

² A tsagatërdü ad dëgitakh zikën dë jakva lavakh. Ka niya tsitar,

³ “Bambëg tlim, tsënam tsën, dadak wusa a dala da tukhën gukh sar.

⁴ Madëvin ën kwazdu khulfa, yakhaya balal da të dül, ka sa dikakha vadü itar.

⁵ Yakhaya tsuguna balala da të vake dë jajërkh, vake kwal dë khay char. Ka fëtsawal itar kujad kujad, wirva vakena na khay chara bi.

⁶ Tëvga kë fatsiya, ka bayandal ad khiyakhen, ka ghulala itar. Wirva tlëla tara, a dagh ba da khay chara bi.

⁷ Yakhaya kë khulf tsuguna, baldagh itar da tak. Ka dakala takena, bidzatërwëf. Ka yiga ba itar zër bi.

⁸ Yakhaya kë khulf tsuguna, balala itar da të dël. Fëtsawala tsitara, ka dakala itar, yiga itar zër ndëkchi. Yakhaya yige tar zër kulkhëkërd kulkhëkërd. Yakhaya tsuguna kulunkwakh kulunkwakh. Yakhaya tsuguna dërmëk dërmëk.”

⁹ A mbasana Yasu ad kwar lav sar dë kwarne, “Daga ude dë tlëm tsën lava, tsënin.”

¹⁰ Madëv Yasu ën ndzëgan tukudä tukudä, furakh sar na këlätëm mits, zë liye a tsarghëran, ka ndidarwal itar ad dëge ën tuku jakva lavakhen.

¹¹ Ka niya tsitar, “Kura a khayakurnëfud ad tsa bëghan na kë dëge tëghër kë tlëksa Yazhigël. Ak yakhaye kwal nëg ën kura, itsauda ën kwaratëran jakva lavud.

¹² Ki zëdä,

“ ‘Ën vaza vaza itara, ën nëgha ba itar bi, zën tsëna tsëna itara, ën diyarsëf bai tar bi
Ki khek katlga tsitar, pëlga itar ghër,
bisatërna Yazhigël ad khaipekhar tar.’ ”

¹³ Tsuguna ka nëv Yasu tsitar, “Ai da katlga ba kur ad dëge ën tuku inana kë jakva lava bi, ai da katla ndar kur ad dëge ën tuku tlërna jakva lavakhi?”

¹⁴ Auna dëge ën tuku jakva lavan. Khulfe a kwazdu dadak tukha, in lav Yazhigël.

¹⁵ Khulfakhe a balal da të dül, ën mëdla jakva udakhe a tsëna lav Yazhigël. Ba itar ën tsëna lavana, ën dëvën dëva, ka sagh Shatana khutsala dë lave ën rëvakhud tar.

¹⁶ Khulfe a balala da të jajërkh, ën mëdla jakva udakhe a tsëna lav Yazhigël, ka chauge tar kujad kujad, dë khwadëg tsugun.

¹⁷ Fatsiya a tsëga ba itar ad tlël bi, uk da zulu da të sart khëdikën itar. Da ka sagh dlädä awana mbakhël, kë wirva fadëghëro dë lav Yazhigël, ka gwiyal itar da tël g kujad kujad.

¹⁸ Khulfe a baldagh da tak, ën mëdla jakva udakhe a tsëna lav Yazhigël.

¹⁹ Ai wirva puta gidën larda, zë valdu ghër gat tluwandala, zë nagh dëgakh lard sikh sikh sikh, ka bidzanëf ad laven. Ka na dëge ën tukuwin bi.

²⁰ Khulfe balal ën të vak duëan, ën mëdla jakva udakhe a tsëna lav Yazhigël, chauge tar, mangga itar tlër din. Ka yige tar zër, kulkhëkërd kulkhëkërd. Yakhaya, kulunkwakh kulunkwakh. Yakhaya tsuguna, dërmëk dërmëk, ak khulfe a kwazduwud.

Jakva lava dë kara kazaz

²¹ Ka zuvuk Yasu dë kwarne, “Ën vëdza kara kazaz khud ka barsud ën kus kë gagaya? Awana ën kus kë pin khëngana? Nabakhud ën bëga bëg ën vak bëgan sara?”

²² Dëge bëghanud, da badala bud da të bal. Dëge kwargud bëghanyan, da bado bud da të bal.

²³ Ude dā tlim tsən lava, tsənin.”

²⁴ Ka kwara tərkhai tsugun kwarne, “Bamaru tlim kə dāge ən tsəna kur. Darame ən kuradakha dāgit kə udakh din, din da kura kha dud. Da gwidən kurakha dinud mal kə yan.

²⁵ Ude dina, da banargher bugud zikən. Ude kwal dina, ngwada khədəike dinin, da chawarval chawud.”

Jakva lava dā khulfe a fətsawal ən gukh

²⁶ Ka nəv Yasu tsugun, “Nggwade na tləksa gharazhigəl. Nggwada ude a kwazdu khulf ən gukh.

²⁷ Khana zə təkhum, ən fətsa khulfena ka dāk. In tsuguna ən tsa ba dā dūle ən fətsda khulfen zə daka bi.

²⁸ Khayen dā ghər sar ən bəgan ad khulfen da fətsa, zə daka, səkhadal ad ghər, ka yigan ad zər.

²⁹ Ba dāgwayen ən təkhalā tək, ka da zəb gidz kə da tsəga tsəg, wirva a tlala sarta tsəg khi.”

Jakva lava dā khulf Mastad

³⁰ Ka nəv Yasu tsugun, “Uda da kwara kiyami? Da kura dā uda kiyam ad tləksa Yazhigəli? Awana, ira kə jakva lave da kurada kiyam mana sari?

³¹ Nggwada khulf mastad, ai khədəikan ən daghan khulfakhe ən tukhud ən lard.

³² Dəmbiyanen, da tukhgud, ən daka mal kə dāgakhe ən wusud ən nggaḅ. Ən bakh gwal char, ai da təkha dīkakh kə ndzəgan ən kus kə sədikw sar.

³³ Də khulf ina kə jakva lavakh zikən, a kwara tərkhai Yasu ad lava Yazhigəl kə udakh. Kalkal dūle da katlda itar.

³⁴ Na dāge a kwara tərkhayin kwal dā jakva lava bi. Ən sarte da tukuda tukuda itar zə furakh sar, ən kwaratra kwara dāge ən tuku laven.

A ghitsana Yasu ad kalanggas yu

³⁵ Bəlga kə khagw fitsa yanen, ka nəv Yasu kə furakh sar, “Dziyamal da tə yan kə ghədzəva gadzak.”

³⁶ Duwars itar ad dzakhava udakh, ka dagh furakh sar da peryuwe ən ndzəgan Yasu əmb. Nəg tlərna peryuwakh tsugun zitar.

³⁷ Ka soghər zikan kə fud char ən yuwen, ən tləga tləga ghədkuta yuwa ad peryuwen. Ən daks yu da peryu, təmgā khədəikən kə righa righ.

³⁸ Ən khənkhar Yasu ən təlg kə peryu, ka bo ad ghər sar ən tə dāg bəl ghəre kurbət. Ka tsiyanəf furakh sar, ka ndidarwal itar kwarne, “Maləma, na dāngwa tsəkha itsa ndəkiyamu yuwa, əmtsəga kiyam biya?”

³⁹ Ka tsiyif ən khar, tavarghər ad di kə fudən. Ka niya kə ghədkuta yu, “Ghitsga ghits.” Ka ghitsga fudən. Ka dīw nəv vaken.

⁴⁰ Ka niya kə furakh sar, “Uda lava tsukur a gədzəf ndəkyaani? Sakhkana na kur dā fadəghərofəg biya?”

⁴¹ Ka gədzəf itar char. Ka ndidakava tsitar kwarne, “Khulf ira kə ud ineni? Zəva, fuda zə ghədkutayyuwa ən tsənaru tsən kə lav sari?”

5

A mbanu Yasu ad dadake dā sədikw bezan

¹ 13 A dala Yasu zə furakh sar, da tə ghədzəva gadzak dəlva khaya Garasinakh.

² Uk sawala səg kə Yasu ən peryuwa, ka sawala udanen ai ngwiyanəf sədikw bezan ən gide nggitl, kə gama zin.

³ Yanen kə uda ən gidən gide nggitl, na ude dla təkha kə nggwadanan, tsa də tsərvayu bi.

⁴ Wirva tsən nggwada nggwadud ən tə sigakh sar, zə dəvakh sar də tsərvayu. Ən nggadla nggadla də tsərvayu. Zə kəla dāg tuse ən tə kwinda siga sar. Na dadak ndzədə təkha kə payana bi.

⁵ Vida zə fatsi tsin ən gidən nggitl, zən tə ghuḅ. Ən khula, zə khara vəgha sar tsin də kurakh.

⁶ Nəgha tsin Yasu kə bit, ka tsiyif də khway, kəlgan ad juguv ən təvuk sar.

⁷ Ka khula tsin char, ni, ‘Yasu, Zər Yazhigəl Ndanggan, uda dāngwa tsəkha dā ki? A takadkhai ka dā dākha Yazhigəl, baka ba dā dlad bi.’

⁸ A kwargan ndəkyaan, wirva audzala Yasu ən kwarar khai kwara kwarne, “Kha sədikw bezan, ausəg səgawal ən udan.”

⁹ Ka ndidarwal Yasu kwarne, “War dākhaghi?” Ka nggawar khai kwarne, “Dakhara Ghamag, wirva zikən kənd.”

¹⁰ Ka gwidən təkhaival kə takad Yasu tsin char, khek lakwtərdu tsin səgawal ən əntla khayen.

¹¹ Nəg gida daguwakh ən zighw ən tə kalam ghuḅ.

¹² A takadga wurduwakh ad Yasu, kwarne, “Khaya kəndanəf khaya, daks da daguwakhin.”

¹³ Ka khayatərnəf, ka sawal sədikw bəzanakhen, ka dagh itar da daguwakh. Gida daguwakhena a ḅa itar dəb mits. Ka dadardagh itar dəgdagh diwa tsəḅan na kə ghay gərdz, ka ḅaldagh itar da yuwa, ruga itar.

¹⁴ Ka khwaya li zighw daguwakhen daks da khud kəsa, zə gədzar kəsakh, kwarar khai itar kə udakh ad dəge dzoghər. Ka sawala udakhen, dala itar da vaz dəge dzoghər.

¹⁵ Sa tsitar da vak Yasu, ka nəgha itar ad dadake tsa ghamag sədikw bəzanakh əmb, ən ndzəgan. Də gabag ən təvəgha sar, zən məkən sar khwaranyan. Ka gədzəf udakhen.

¹⁶ Liye tsa nəghan də diyakh tar ad dəge a dzoghər, uk kwara khatra kwara tsitar kə udakh, ad dəge a dzoghər də dadake tsa ghamag sədikw bəzanakh ən vəgh sar, zə daguwakhen.

¹⁷ Ka farsa udakhen ad takad Yasu, kə duwatərda khay tar tsin.

¹⁸ Madəv Yasu ən daks da peryuwen, ka takadga ude tsa ghamag sədikw bəzan ən vəgh sar ad Yasu, kə khayarnəf dəgal tsin dagh.

¹⁹ Ai ka khayarnəf ba Yasu bi. Ən dleva yan, ka niya tsin, “Dəg daks da məgh, da vak yakhur, kwara tərkhai kwara ad zik zikan na kə dəgakhe a mana khai Dad Zikan, zə kwidkwidərve mana khayin.”

²⁰ Wirva yan, ka təkaval sar, ka gwayava tsin ən Dikapolis, kəsakh kəldək, ən kwarakhdu dəge a manar khai Yasu. A ndawatərəf, kə daghan liye a tsənan.

A tsiyanəf Yasu ad dughw Yayirus ai tsa mətsgan, a mbanu tsugun ad nusen

²¹ Gwiyoghər kə Yasu saks da tə ghədzva gadzak dəlve tsa dinin, ən peryu. Ka

tsarghəra dzakhava udakh zikən. Madəvin tlaḅ ən tə kalam ghədzva gadzaka,

²² ka nəg udanen kitakul ən təb kə zikan ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, dakhasara Yayirus ka sa. Nəgha tsin Yasu, ka sagha kəlgan ad juguv ən təvuk sar.

²³ A takadga char, “Khədikan na kə dughwara ən yanga bi, da mətə. Tatl ausəg da bo dəvagh ən təf, kə mbandu mbəg tsəkh, khek əmtsəga tsin.”

²⁴ Ka dala zə Yasu.

Ka gatatərs dzakhava udakh zikən, ka ḅidzanəf itar.

²⁵ Ka nəg nusen ən vin, ai a zulavan ən kəl vizh vəg kəlatəm mits.

²⁶ A khəḅu a dlad char ən vak gat nggur, ən vak li bədu nggur. Kəḅgan ad khalavuwa dəge dinin. Dəmbianena, a mbu bi. Ən mbəra də mbəra kuzen.

²⁷ Ka tsəna nusen ad lavən təghər kə Yasu, ka sasəg tsin shuwakh ən təb kə udakh diwa ləg Yasu. Ka gəman ad gabag Yasu.

²⁸ Wirva a dəyandagh ən rəvakhud sar kwarne, “Da gəma ka itsa gabag sara, da mbəga kə.”

²⁹ Təvin təvina ghitsga kəl vizh sar. A tsənan ən vəgh sar kwarne a mbu.

³⁰ Təvin təvina ka tsəna Yasu ad səgawala kə ndzəd ən vəgh sar, a manggan ad tlər. Gwiyafkhaya ka ndidatərwal kə dzakhava udakhen kwarne, “War kə gəma gabagari?”

³¹ Ka nəv furakh sar, “Ən nəgha nəgha kha dzakhava udakh ən tlagva kə ḅidza kha ḅidza ndikina, ka ndid kwarne war kə gəmakan nikha?”

³² Ka ḅalakh di kə Yasu, kə vaz ude kə gəman.

³³ Fatsiye a audzal nus na tsa dəge a dzoghər dina, ka saks tsin da kəl juguv ən təvuk Yasu. Ən təga vəgh sar də gədz, ka kwar khai ad khalavuwa jir.

³⁴ Ka nəv Yasu tsin, “Dughwara, fadəghərofəga kə mbakhu. Dəg daks də lapi, a mbu khən tukw kuzagh.”

³⁵ Madəv Yasu dlən kwar lava, ka sagh yakhaya kə udakh ən fəta Yayirus, mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh. Nəv

itar tsin, “A mətsga dughwagh, ufa dla dæg njəgharu njəgha tsəkha kə maləmi?”

³⁶ A baru ba Yasu ad tlim kə lave a kwarga itar bi. Ka niya kə Yayirus, “Gədz biya, fadəghərofəg bakh.”

³⁷ A khayənəf ba Yasu ad gatars gata kə itsawar bi, uk Bitrus, zə Yakub zə zərbab sar Yukhan.

³⁸ Tsugwa tsitar ən fəta mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, ka nəgha nəgha kə Yasu ad yakhaya kə udakh ən tuwa, yakhaya tsuguna ən khul.

³⁹ Dagh da vak tar, ka ndidatərwal kwarne, “Ufa lava tsukur ən tuwa zə khula ndikini? A mətsga ba dughw na ndan bi, ən khənkhar.”

⁴⁰ Ka ghuḅasa ghuḅasa tsitar də nen. Ka lakwtəral kə udakh daghan dəgal da mel. Ka daks tsin zə dad dughwen, zə bab sar zə furakh sar na khəkərd, da vake din dughwen.

⁴¹ Khutana tsin dəva dughwen, ka niya tsin, “Talita kumi.” In kwarne, “Zər dughwa, ən kwara kha kwara ka, tsiyif tsi.”

⁴² Təvin təvin ka tsiyif zər dughwen, ka farsa dəga tsin ən təb tar. Dughwena, khi kəlatəm mits tsin. Ina kə digita a nala kə dæg ndawak tsitar.

⁴³ A ndədətərna Yasu ad tlim chara, kwarne, tsəna ba itsawar ad lavəna bi. Ka gwidən kwara təkhai kwarne, bara bəg itar dæg zuwa kə dughwen.

6

A dūdud Yasu ən Nazarat

¹ A dūda Yasu ad yanən kə vaka, a gwiya da kəs sar. Dala furakh sar zin.

² Sa kə fitsa nggi, ka farsan ad tsagdutsag ən gud dzakhava Yakhudakh. Daga liye a tsənan ad tsagdutsaga sar, a ndawatəraf. Ka ndida tsitar, “A mbələdu ən ma udan na ad dəgakhani? Khulf ira kə kwelemlem a barud ndikini? Vaza də khulf dæg dawakakhe ən manin.

³ Dadak tsakh məgh na ba ina biya? Maryam bakh Bab sara? Saghərah sar bakh Yakub, zə Yukhan, zə Yakhuda, zə Simana? Saghərah sar bakh dəghawakhan ən gidən vakmara? Ka chauga ba itar bi.

⁴ Ka nəv Yasu tsitar, “Na tlayangge kwal də ndanga bi, uk ən kəs sar, zən təb kə jib sar, zə li fəta sar.”

⁵ Wirva yan, a mangga ba də dæg ndawak ən vin bi, uk dəv a bakhwin ən tə chaləm liye kwal yang, a mbakhatru.

⁶ Kud fadəghərofəg tara, a nala kə dæg ndawak tsin.

Ka dakhgal tsin da tsagdu lav Yazhigəl ən gədzar kəsakh sikh sikh sikh.

A bəlandal Yasu ad furakh sar kəlatəm mits

⁷ Ka dakhgan ad furakh sar kəlatəm mits, kə bəlatra bəla də mits mits. Ka batran ad ndzəd ən təghər kə sədikw bəzanakh.

⁸ Ka təkhatərnən kwarne, a dūwam zəḅ itsa ufa kə dəgal uk gulv. A dūwam bə dæg zuwa, itsa jilad, zə kwaḅ ən mbəlur.

⁹ Taləm kur kimbak. Talam tala gabag, bamba tlərna gabag bi.

¹⁰ Itsera kə məgh ən dagh kur, ndzamga ndzəg ən vin, da tə sarte da dūwars kur kəsən.

¹¹ Daga vake kwal chaukur khai tsud, awana kwal tsənakuru tsud. Da da dūwars dūwa kur ad yanən kə vak, ka pangdu kur ad lagwat ən tə sigur. Ki nəga tsin kə shid ən təghər tsitar, kwarne da takatra lava Yazhigəl.

¹² Ka dala itar, ka kwardu lava tsitar kwarne, pəla udakh ad ghər.

¹³ A lakwadal itar ad wurduwakh ən vəgh kə udakh zikən, a masar khai itar wal kə liye kwal yanga zikən, ka mbakhatru itar.

Dule amtsəda Yukhan dadak para ud

¹⁴ A tsəna Khiridus shik ad dəge a dzoghər, wirva a kwazga dakhə Yasu itsa dəvar. Nəv chaləm kə udakha, Yukhan dadak para ud kə tsiyif ən nggitl. Yan kə manggan nəg də ndzəda manakh dæg ndawakakh.

¹⁵ Av yakhaya, udan na ‘Ili.’ Av chaləmakh tsuguna ‘Ina tlayang, ndək fang ən təb kə tlayangakhe tsa ndur.’

¹⁶ Tsəna kə Khiridus ad yan, ka ni, “Yukhane a əntlargər ka ghər a tsiyanəfud ən nggitl.”

¹⁷ Wirva Khiridus də ghərsar tsa ba də yakhaya kə udakh da vi Yukhan, kə nguda nguda tsud, bə mud ən gud sal. A mangan

ad ina kə wirva Khirudi nus zər dad sar Filibus, ai pərduwin kə nəga kə nus sar.

¹⁸ Wirvən tsən kwarakhara kwara Yukhan kə Khiridus, kwarne, “Kalkal ba pərđ nus zər dadagh tsəkha kə nəga kə nusagh bi.”

¹⁹ A bazardu lavan ad rəv kə Khirudi tsuguna a mbitsana bi. Wirva yan, ka tsən nagha də kəđga Yukhan. A gəmadu ba də đul bi.

²⁰ Wirvən gəđza gəđza Khiridus ad Yukhan, a khayanəf ba gəma gəma kə itsauda bi. Wirva tsatsin kwarne, Yukhana dadak kanadi zə chuwađada rəv. Itsəra kə sarte ən tsəna Khiridus ad kwar lava kə Yukhan, ka ndzikən ndziya char. Tsakhəminna, zəđa tsin tsən lav sar.

²¹ Kə dəg mbasa ka gəmadu Khirudi ad đul. Fitsa dzama khəna yiga sar kə Khiridus. Ka ɓalga Khiridus ad zik zikan na kə udakh sar, zə zik zikan na kə tlujiyakh sar, zə malanakh kəs ya Galili.

²² Sagh kə dughw Khirudi da vak khwadəg, tsugwa tsin, ən təvuk kə Khiridus zə ghulabakh sar, ka zəđatəru tsugwen. Ka nəv shik kə dughwen, “Takada də itsaudən nakhən vakar, da bakha bəg kə.”

²³ A wadar khai Khiridus kə dughw na kwarne, “Itsaudən takadgakha da bakha bəg kə, itsa təkənuđ əntla khaye ən mana ka tləkəsa sar mits.”

²⁴ Ka dala dughwena, ndidərwəl kə babsar, “Uđa da đawaki?” Ka niya tsin, “Ghər Yukhan dadak para ud.”

²⁵ Ka gwiyal kujad kujad da vak shik. Takadgan kwarne, “Ən naka baka bəg tsəkha ghər Yukhan dadak para ud ən tə play təkhin təkhin.”

²⁶ Tsəna kə shik ad yan, ka bazala rəv tsin char. Wirva wadə a zugin, zə zhiruwe da khəbin ən təvuk kə ghulabakh sar, nagh ba də kəla lanjji sar bi.

²⁷ Ka ɓəlanəf ad fang ən təb kə tlujiyakh sar, dəgin dəgal da ɓardəghər ghər Yukhan. Ka dala tlujiyena, əntlardəghər ad ghər Yukhan ən gud sal.

²⁸ Badəghər ad ghəren ən tə play. Baran kə dughwen, ka ɓara dughwen kə bab sar.

²⁹ Tsəna kə furakh Yukhan ad yana, ka sagh itara da zəb gədzumba vəgha sar, ka ba itar ən đungwe khurzəz.

A bara Yasu ad dəg zuwa kə udakh dəb dli6

³⁰ Dzəran na kə furakh kəlatəm mits ai tsa ɓəlatər ndalin, a sara da vak sar. Kwarar khai itar daghan dəgakhe manga itar, zə dəgakhe tsagardu itar kə udakh.

³¹ Wirva zikən udakh ən səgawalina ən daksin, itsa sarta zu kafa a gəmadu bai tar bi. Ka niya furakh sar, “Ausəgam, na dziyamal da tlərna vake kwal nəg kə itsawar, fətavkhai kiyam.”

³² Ka dagh itar da peryu, dala itar tukuđa tukuđa, da vake kwal nəg kə itsawar.

³³ Ən sarte tsən dəgal itar, zikən udakhe a nəghatəran, ka katlga itar kwarne itar ən dəgal. Ka khwaya kə udakh zikən ən khud kəs dəgal də sig diwa kalam zagħ, ka itar kə dala chak təghər kə Yasu zə furakh sar.

³⁴ Sawala kə Yasu ən peryuwen, ka nəghan ad dzakhava udakh char. Kwid nəv rəv tsin, wirva nggwada tuwaghakhe kwal nəg kə dadak zighw itar. Ka farsa tsagatra dəgitakh sikh sikh sikh tsin.

³⁵ Dəm kə fatsi da ɓəla, ka sagħ furakh sar, ka nəv itar tsin, “Vak na, na itsawar bi, tsuguna a dəm fatsi da ɓəl.”

³⁶ ɓəlatərs ɓəla kə udakhan na daks, da khud kəsakh zə gədzar kəsakhe khəf ən van, kə səku dəg zuwa tsitar kə ghətar.”

³⁷ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Bamatra bəg kur dəge da zuwa itar.”

Ka nəv itar tsin, “Ina da nagha də kwaɓ təl əntla vəg, kə dadak man baryam. Dəg kənda dəgal da kəđ kwaɓ pakyan ən təghər kə brudi, kə batra kə zuwa zuwa nikha?”

³⁸ Ka ndidərwəl, “Ngərwa đumba brudi din kuri? Dam da nəgha nəgh.”

Dala tsitar da nəgha nəgha, kwarar khai itar, kwarne, “Brudi dli6 zə kilf mits.”

³⁹ Ka ɓətra Yasu kə furakh sar, babəg itar udakh da ndzakhga ndzakha kə dakwala kə dakwal, ən tə dzuɓ.

⁴⁰ Ka ndzakhga itar kə dakwala kə dakwal. Yakhaya kə dakwala, dərmək, yakhaya tsuguna kuldləɓ.

⁴¹ Ka ɓəf Yasu ad đumba brudiyen dli6 zə kilfen mits. Kapanan ad ghəra, vazo da gharazhigəl, kwarar khai ad usus kə Yazhigəl. Ka kalanan ad đumba brudiyakhen, baran kə furakh sar, kə

takara kə udakh. Takatər khai ad kilfakhen mits na kə udakh daghan.

⁴² Itsawara a zu, a bagharal daghan.

⁴³ Ka dzakhanəf furakh sar ad tughub kəlatəm mits, kə kala brudiya zə kilfe təmgan.

⁴⁴ Zika ghwalvakhe zuzuwa dəb dli6.

A manga Yasu ad dæg ən təghər kə yu

⁴⁵ Ən dəvən dəv, ka kwarar khai Yasu kə furakh sar, daks da peryu kə dəgal tsitar da tə ghədzəva gadzak kalam Betsed. In tsuguna da bəlatərs kə udakh ndan.

⁴⁶ Ən tə khal kə bəlatərs bəla tsin daksa, ka do da tə kalam ghu6 kə dəgau.

⁴⁷ Bəlga kə khagwa, tsən təb kə dəlv peryu, in tsuguna tsa tukuđa tukuđ ən tə bədar.

⁴⁸ Ka nəghan ad furakh sar ən khə6 dlad wiya peryu, wirva zika fude ən gwiyaatra da təlg. Dəm kə kəs da ngura, ka dala da vak tar, ən dəgən təghər kə yu, vadge da dəgala fət.

⁴⁹ Nəgha tsitar ən dəgən təghər kə yuwa, ba ude a sawal ən tə fik nəv itar. Ka khula tsitar.

⁵⁰ Wirva daghan tara a nəgha tsitar, ka gədzəf itar char.

Kujad kujada ka kwaratər khai ad lava kwarne, “Khəna mana khəna rəvur, ka fəka. A duwam gədz.”

⁵¹ Ka dagh da peryu ən vak tar, ka ləbga fuden. A ndawatəraf char.

⁵² Wirva a katlga ba itar ad dəge ən tuku baghandala ud dəb dli6 na bi. Wirva dəkək rəva tar.

⁵³ Darghəra tsitar kə dəlv, ka tsugwa itar ən kalam khaya ya Janisarat. Ka ngudana itar ad peryuwen ən tə ghay gərdz.

⁵⁴ Sawala tsitar ən peryu, təvin təvina, ka katlga udakh ad Yasu.

⁵⁵ Ka khwaya udakhen daks da khud kəsakh daghan. Ən zaβado liye kwal yang itar ən tə pinakh tar, da daga vake da tsəne tar din Yasu.

⁵⁶ Itsa dal dəvarin, ən gədzar kəsakh, zə dləmdla kəsakh, awana məghakhe ən khud təghal, ən khana liye kwal yanga udakhen ən tə bala bal. Ən tatl Yasu itar kə khayatərnəf kə liye kwal yang, kə gəma

itsa ghai gabag sar. Daghan liye a gəmana a mbakharu.

7

Tsagdutsaga dzidzakh

¹ Farisakha zə yakhaya kə li tsagdu ndzikha ndzikh Mus, ai sarawal ən Wurshalim. Dzafkai itar ən vak Yasu.

² Ka nəgha itar ad yakhaya kə furakh Yasu, ən zu kaf itar kwal parga tsitar ad dəv ndəke tsagdu dzidzakh tar.

³ Wirva Farisakha zə Yakhudakh daghan, na itar zu kaf kwal parga tsitsar dəv ndəke tsagatərdu dzidzakh tar bi. Wirvən tsufada ndzikha ndzikh dzidzakh tar itar.

⁴ Da sa itar ən kasuk, na itar ən zu kaf bi, akwa pardu itar dəv ndəke tsagatərdu dzidzakh tar. Ən tsufa tsufa itar ad yakhaya kə ndzikha ndzikh tar ai wuru itar zikən. Ndək zai pardu kwat khə6 yu, shakakh, zə shugudakhe mangud də vərshakanvə, zə vak zu kafakh tar.

⁵ Wirva yan, ka ndidarwal Farisakhen zə li tsagdu ndzikha ndzikhən kə Yasu, “Uđa lava kə furakhagh kwal nəg ən gatars kə ndzikha ndzikh dzidzakhənd, kə zu kaf tsitar kwal par dəv ndəkve tsagdu dzidzakhəndi?”

⁶ Ka nggawa tərkhay Yasu, ‘Kalkal lav tlayang tlayange tsa kwarga Ishay ən təghər kə tsukur kur mbadīrakh. Ndəke vindzanin kwarne,

‘“Udakhan na uk ən fakghər də ghay itar, rəvakhud tara bita zə kə.

⁷ Ən dābaka buti itar, ən tsagdu ndzikha ndzikhə a bəga ud itar vadge ndzikha ndzikhə a bəga Yazhigəl.’

⁸ Duwars kur gatars kə ndzikha ndzikh Yazhigəl, ən gatars kə ndzikha ndzikh dzidzakhur kur.”

⁹ Ka zu vuk tsin də kwar kwarne, “Nəg kur də khida đuda ndzikha ndzikh Yazhigəl, kə wirva tsuf tsagdutsagur.

¹⁰ Wirva kwarga Mus kwarne, ‘Fəgərafəg kə dadagha zə babagh, daga ude kwarga lav bəzan ən tə dad sar awana bab sar, ka kədgud.’

¹¹ Ai ən kwara kwara kur kwarne, da ka nəv udan kə bab sar awana dad sar, dəge tsa da mələkuru ka din, audzala kən

barkhai kə Yazhigəl. A manga ba də khaip bi.

¹² Wirva yan, a khayarnəf ba kur kə ud ad məlaru kə dad sara zə bab sar bi.

¹³ Tə dəva də yan, a nandala kur lav Yazhigəl kə bat, wirva ndzikhā ndzikhakh dzidzakhure ən tsagardu kur kə zarur. Ən manakha mana kur digitakh zikən ndəkva dəgakhen.

Dagakhe ən bəg udakh da nəga kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl

¹⁴ Ka gwidən Yasu ad dakhga dzakhava udakh, ka ni, “Tsənam ka tsəna itsawar, diyarsəf kur ad inan.

¹⁵ Na dəge ən ba udan da ghay sar, ai da nan kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl bi. Akwa dəge ən səgo ən khud sar da nan kə kwadlamb, ən təvuk kə Yazhigəl.

¹⁶ Daga ude də tlim tsən lav, tsənin ad lavan.

¹⁷ Ən təkhal kə təkaghəra tsin zə dzakhava udakh, ka dagh da məgh. Ka ndidarwal furakh sar ad dəge ən tuku jakva lavan.

¹⁸ Ka niya tsitar, “Atsuk a katlga bakh ghərura? Ən tsa bakh kur kwarne dəge ən ba udan da ghay sar bən na ud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl biya?

¹⁹ Wirvən nabən daks da rəvakhud bi ən dəgdagh da khud, khalakyan ka səgawal ən vəgh. (Lav Yasu ən tə vana, a mədlanan kwarne, itsera kə dəg zuwa chuwaɗad kə zuwazu.)

²⁰ Ka zu vuk tsin də kwar lav kwarne, ‘Dəge səgo ən khud kə uda ən nan kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl.

²¹ Wirvən rəvakhud ud ən səgo ngudī ngudī dayaghərakh, ai bəgan da man dəgakhe kwal khwar, ndək zai garnak, gəl, zə kəd safā ud.

²² Gwaragwar, khuwa, kəlada, valdu ud, kud bəg zhiru, shilga, bazdu dakhā ud, nagh ghər, zə dləgər dlag.

²³ Daghan dəg ngudī ngudīyakhan, ən səgo ən khud kə ud, tsuguna in ən nan kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl.”

Fadəghərəfəg nuse ən kəs ya Surifiniki

²⁴ Ka dūda Yasu ad vaken, dagh da əntla khaya Taya zə Sidon. Ka dagh da məghen, tsuguna ən nagh ba tsatsəg ak itsawar bi, dəmbiyana, a bəghafkhai bi.

²⁵ Uk tsəna tsəna kə nuse ən kəda shatan ad dughw sar ad lavən təghər kə Yasu, ka sagha kəlgan ad juguv ən təvuk sar.

²⁶ Nusen tsuguna liye kwal Yakhudakh. A yavən Finiki əntla khaya ya Suri. Ka tatl Yasu tsin kə bərdal wurdu səgawal ən vəgh kə dughw sar.

²⁷ Ka nəv Yasu tsin, “Duwaks dūwa bara bəg ka dəg zuwa kə zaren (Yakhudakh) ndan, wirva kalkal ba ka bətərvalud dəg zuwa zara, ka liyarduwud kə ghədakh bi.”

²⁸ Ka nəv nusen, “Ai ndək yan Dad Zikan, ai ghədakha ən vaduvada itar ad kwacha kafakhe a bəlal ən tə vəlāng zu kaf zar.”

²⁹ Ka nəv Yasu tsin, “Wirva lavana a kwargakh, gwiya daks da məgh, a təkaghəra wurdu zə dughwagh.”

³⁰ Ka wura da məgh, tlarghər kə dughw sar ən khəngan ən tə pin, audzala wurduwen ən dala dəg ən vəgh sar.

A mbandu Yasu ad təng ai kwal təkha kə kwarga lav

³¹ Ka dūwars Yasu ad kəs ya Taya, ka dal da dəlva Galili, diwa Sidon zə Dikapolis (kəsakh kəldək).

³² Ka bərdəghər yakhaya kə udakh ad tənge dlakh kwar ghay tsin, ka tatl Yasu tsitar kə barghər dəv tsin, ki mbəga tsin.

³³ Təkhal kə dakhga tsin udanen ən təb kə dzakhava udakh da tə kalam. Ka ba Yasu ad wirik dəv sar da tlim kə tənge, ka təfaw ad shaghwvai ən tə zər dəv sar, ka gəman ad rikha udanen din.

³⁴ Ka lando Yasu ad ghər da gharazhigəl, ka gəlfi niya zikzik, ka niya tsin, “Iffata” Dəge ən tukuwina in kwarne “Ngurəf ngur.”

³⁵ Kwarga tsin ndəkyan, ka ngurəf tlim udanen. Ka tasla nəv rikh sar a vədgan, ka farsa kwar lava tsin khwaraniyan.

³⁶ Ka ndəfatərnəf Yasu ad tlim kwarne, kwarara ba itar kə itsawar ad dəge a dzoghər bi. Itsera kə sart ən kwargin kwarne kwar ba itar bi, ka zu vuk də kwardu laven itar.

³⁷ Dəgən na mangina a ndawatəraf kə udakh char. Ka nəv itar, “A mangan ad itsauda kalkal. A ba də təngakh, da tsəna lav. Liye kwal təkha kə kwarga lava, ka kwar lava.”

8

A baghandal Yasu ad udakh døb ufad

¹ Æn khænakhena, ka gwidæn dzafkhai udakh zikæn da vak Yasu. Fatsiye a mbasu dæg zuwa tar, a dakhga Yasu ad furakh sar da vak sar. Ka ni,

² “Æn man kwidkwidærv udakhana kə, khækærd khana tsitar zə kə, kəvena na dæge da zuwa itar bi.

³ Da dūwatərs ka daks da mægh də way, da mbada itar æn tə dūl, wirva chaləm tara a sara kə bit.”

⁴ Ka nəv furakh sar tsin, “Ai da mbəladu æn varud ad dæg zuwa zikæn æn khud təkhal na ndəkin, ai da bagha təra bagha kə udakhan na daghani?”

⁵ Ka ndidatərwal Yasu, “Ngərwa brudiye din kuri?”

Ka nggawar khai itar kwarne, “Udfif.”

⁶ Ka kwara tərkhai kə udakh kə ndzakhga ndzakh æn tə khay. Bəf tsin brudina udfif, ka kwar sus tsin kə Yazhigəl, kalanan, baran kə furakh sar kə takatəra taka kə udakhen. Ka manga furakhen ndəkyan.

⁷ Næg itar də mbisan na kə kilfakh khədikæn tsugun. Ka kwarar khai də sus kə Yazhigəl, kə wirva kilfakhen tsugun. Kwara tərkhai kə furakh sar kə takardu taka tsitar kə udakh, ad kilfakhen tsugun.

⁸ Azu udakh baghala itar. Təkhal kə zuzuwa tsitara, dzakhanəf furakh sar ad tughub udfif ake təmatəru kə udakh.

⁹ Tsa ghwalvakh døb ufad æn vinen. Təkhal kə bəlatərs bəla tsin daks,

¹⁰ təvin təvina ka dagh da peryu zə furakh sar, da əntla khay Dalmanut.

A ndidarwal Farisakha kə Yasu kə manatra dæg ndawak

¹¹ Ka sagh yakhaya kə Farisakh da vak Yasu, farsa itar man tsugu zə zin. Æn gat mədlatra dæg ndawak itar. Kə mədla kwarne, a khayənəf Yazhigəl din.

¹² Ka safa tsin gəlf də ndzəd, ni. “Uda lava kə udakh kwargən æn ndid dæg ndawaki? Æn təkha kura təkha kə, na dæg ndawake da mədlatrud bi.”

¹³ Khalak yana, ka dūwatərs, ka gwiya da peryu. Dal da tə tlərna ghədzəva gadzak.

Yista Farisakh zə dæg Khirudus

¹⁴ A mbitsa tərghər zəb brudi kə furakh Yasu, uk brudi kitakul æn peryuwen.

¹⁵ Ka nəv Yasu tsitar, “Tsukwamana ghər dægi, dem nikur kə yista Farisakh zə dæg Khirudus.”

¹⁶ Ka farsa itar ad kwarakava lav æn tatak tar kwarne, “Wirva na brudi æn vak mar bi, in kə mangan kə kwar ina tsin.”

¹⁷ Tsa kə Yasu ad lave æn kwara itar. Ka ndidatərwal, “Æn kwara kə uda kur kwarne nakur də brudi biyi? Sakhkana a katlga ba kur biya? Tsuguna, a diyarsəf ba kur biya? Uda lava kə rəvura dlaḅ dəkḅeki?”

¹⁸ Næg kur də diyakh, uda lava tsukur kwal æn nəgha nəghi? Næg kur də tlimakh, uda lava tsukur kwal æn tsəna tsəni? A dzamana bakh kura.

¹⁹ Æn sarte tsa kalanaka brudi dliḅ, kə udakh døb dliḅ, ngərwa tughubakh, ake təmgan a dzakhanəf kuri?”

Ka nəv itar, “Kəlatəm mits.”

²⁰ “Æn sarte tsa kalanaka brudi udfif, kə udakh døb ufad, ngərwa tughubakh, ake təmgan a dzakhanəf kuri?”

Ka nəv itar, “Udfif.”

²¹ Ka niya tsitar, “Dambiyanena, dla kur kwal katlgana?”

A mbandu Yasu ad ude ngulf æn Betsaid

²² Sa tsitar da Betsaid, bədəghər yakhaya kə udakh ad ngulf da vak Yasu. Ka takad Yasu tsitar kə gəma gəma tsin, kə mbambəg tsin.

²³ Ka khutanan ad ngulfen æn tə dəv, ndadəl da təlg kəs. Təfara tsin shaghwvay da di kə udanən, baw ad dəv sar æn təf. Ka ndidarwal, “Æn nəgha nəgha kha digita?”

²⁴ Ka lando ngulfen ad ghər, ni, “Æn nəgha nəgha ka udakh, ai æn vastra ngwada ufakhe æn gwayava kə.”

²⁵ Ka gwidæn bo Yasu ad dəv sar æn tə di udanen. Ngwarəf di sar charang. Ka farsan ad nəgha vak tsugun. Ka nəghan ad itsauda chadad.

²⁶ Ka bəlars Yasu daks da mægh, ka kwar khai tsugun, “A dūwa daks diwa khud kəs.”

A kwarga Bitrus kwarne Yasuwa in Kristu

²⁷ A dūwars Yasu zə furakh sar ad kəs Betsaid, da itar da gədzar kəsakh æn khaya ya Kaisari Filibi. Madəv itar æn dəga, ka ndidatərwal kə furakh sar, “Warek ka vek udakhi?”

²⁸ Ka nɔv itar tsin, “Av yakhaya Yukhan dadak para ud khə. Av yakhay Ili khə. Av yakhaya tsuguna kha fang ən təb kə tlayanggakhe tsa dur.”

²⁹ Ka niya tsitar, “Ai kur ma? Warek ka vek kuri?”

Ka nggawar khai Bitrus kwarne, “Kha Kristu.”

³⁰ Ka ndədatərnəf Yasu ad tlim, kwarara ba itar kə itsawar ad lavən təghər tsin bi.

A kwarga Yasu ad khulfəmtse da manin

³¹ Ən təkhal kə yan, ka farsa Yasu ad tsagatərdu tsaga kə furakh sar kwarne, “Ka Zər Ud, da khəba khəba ka dlad char sikh sikh sikh. Malanakh ən təghər kə udakh, zə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikh ndzikh, da dukda duwa itar. Da kəd kai kədud, ən tə fitsa khəkərdə da tsiya kən nggitl.

³² A kwara tərkhai ad ina kə lav ən ɔal a bəghana bi, ka ndadala Bitrus ad Yasu da tə kalam, ka farsa tavarghər di tsin.

³³ Ai guyafkhai kə Yasu, ka vazgan ad chaləm furakh sar. Ka tavarghər ad di kə Bitrus, “Tsiya dəgal ən təvəgh tsəka kha Shatan, rəvəgha a khayənəf ba də dəge ən nəgha Yazhigəl bi, ən khaya dəge ən nəgha ud dəg sig.”

³⁴ Ka dakhga Yasu ad dzakhava udakh zə furakh sar da vak sar. Ka ni, “Dəghwa ude ən na nəga kə furara, akwa dudin ghər sar, bəfin ufa khərta sar, ka gataks in.

³⁵ Wirva dəghwa ude ən na kat safa sar, da bəghəmb. Ai dəghwa ude ən bədu safa sar wirva kə, zə kə lav Yazhigəl, da gəmadu gəma də safa kə ngəd.

³⁶ Khwara ndək udə da gəmadu udan ad digit daghan ən lard, ai ka bəghalən safa sari?

³⁷ Udən da bədu udan kə dleva safa sari?

³⁸ Itsawar ən man zhiruwar, zə zhiru kwardu lavar, ən ngudi ngudi kwargən, ka Zər Uda, da man zhiru sar kən sarte da səgadagh kən ndanga Dadar, dagha zə zar ɔəla Yazhigəl.”

9

¹ Ka zu vuk tsin də kwar kwarne, “Ən təkha kura təkha kə, nəg yakhayin ghitsən van, na itar da mətəsa bi, akwa nəgha itar ad tləksa Yazhigəl, ai da mədlo də ndzəd.”

Mbədva kə vəgha Yasu

² Ən təkhal kə khəna ənkwakha, ka dal Yasu zə Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan, ka bətəro dugo da tə ghuḃe tsəbanyan, vake uk itar tukuḃa tar. Ən tə vina ka mbədfkhai vəgha sar ən təvuk tar.

³ Gabag sara a nala kə madakw til ən wud char ən zəbərə di kə ud. Na dadak ghuḃ kadlang ən lard ai da təkha kə ghuḃgan da tə madakw sar bi.

⁴ Dzagwdlam, ka mədlawala Ili tlayang zə Mus tlayang, ən kwar lava itar zə Yasu.

⁵ Ka nɔv Bitrus kə Yasu, “Maləm, khwarenən vana kənd. Manga mana kənd ad tsikw khəkərd, fang tsəkha, fang kə Musa tlayang, fang kə Ili tlayang.”

⁶ Ən tsa ba də dəge da kwarin bi, wirva khəkərd dagha tara a gədzəf itar char.

⁷ Ka sadagh ghwikwa, khəmbatərghər. A tsəna tsud lavən ghwik kwarne, “Zərəren, ən waya waya kə. Tsənamaru tsən.”

⁸ Balakhga tsitar ad diya, a gwidən ba itar nəgha itsawar bi, uk Yasu.

⁹ Madəv Yasu zə furakh sar ən səgdagh ən ghuḃ, ka ndədatərnəf Yasu ad tlim kwarne, kwarara ba itar kə itsawar ad dəge a nəgha itar bi. Akwa tsiyakəfud ka Zər Ud ən nggitl.

¹⁰ Wirva yana, ka du itar ad laven ən khud tar. Ən dəya kava dəya itar ən təb tar kwarne, “Uḃa dəge ən tuku tsiyin nggitl a kwarga Yasuwi?”

¹¹ Khalak yana, ka ndidarwal itar kə Yasu kwarne, “Uḃa lava kə li tsagdu ndzikh ndzikh ən kwarne, khəkwa Ili tlayang da sodagh chak kə Kristuwi?”

¹² Ka nggawa tərkhai Yasu kwarne, “Barari Ili tlayang da sodagh chak, kə dika itsaud, kalkal ndəke ən naghud. Wirva yan, ai udə lava tsin vindzan kwarne, da khəb khəba Zər Ud ad dlad char zə dūda duwa tsudi?”

¹³ Ai ən təkha kura təkha kə, audzal Ili tlayang ən sodagh səg. A manarkhai udakh ad daga dəge ən nəgha rəva tar. Ndəkve vindzanin ən kadkad lav Yazhigəl ən təghər tsin.”

A mbanu Yasu ad zərə də sədikw bəzan

¹⁴ Gwiyoğhər kə Yasu zə furakhna khəkərd da vak furakhe tsa təmgan, ka nəgha itar ad dzakhava udakh a

tsatərgħəran kə furakhən. Li tsagdu ndzikhā ndzikh Mus tsuguna, ən manakava tsugu zitar.

15 Ba uk nəgha nəgha kə dzakhava udakh ad Yasu, ka a ndawatərf char, ka khwaya tsitar da gama gam.

16 Ka ndidatərwal Yasu kə furakh sar kwarne, “Tsugu udən mana kur zə itar ra?”

17 Ka nggawar khai udanen ən təb kə dzakhava udakh kwarne, “Maləma, a bakhdəghər ka zərar ai də sədikw bəzan ən vəgh tsin, ai gadlarkhai ad kwar ghay.

18 Itsəra kə sart ən tsukwargħərin, ka tləvargħər da khay. Ka səgawala kubən ghay tsin, ka kərd tliđ tsin, ghulala jigh. A takadga ka furakhagh kə lakwadal sədikw bəzan ən vəgh sar, ai a piyatərwal.”

19 Ka nəv Yasu tsitar, “Kur udakh kwargən, li khətsa fadəghərofəg. Da zulu pak uđa kən gida zə kuri? Da zulu pak uđa kən bəg rəv də kuri? A nəgham zəren da vakar.”

20 Ka bərdəghər itar zəren. Nəgha kə sədikwen ad Yasu, kujad kujada, ka tatəg tsin ad zəren, ka bəlal zəren da khay. Ka kudmbəl kudmbəl dəva tsin ən tə khay, də kubən ghay.

21 Ka ndidarwar Yasu kə dad zəren, “Yawa farsin manara mani?”

Ka nggawar khai dad zəren kwarne, “Gwil ən zara tsin.”

22 Ka zu vuk tsin də kwar lav, ngərwa sig tsin ən tlavargħər tlava da kar zə yu kə kədgā kəđ. Da nəg dəge da təkha kha kə mangan, ziwa kəndalakh, məlakəndu khə.”

23 Ka nəv Yasu tsin. “Uđa lava tsəkhən kwar kwarne, da da təkha khi? Itsauda ən manawa mana kə dadake a fadəghəro.”

24 Təvin təvina ka nəv dad zəren, “A fadəghəro kə. Məlaku məla kə səgakargħər fadəghəro fəgar.”

25 Nəgha kə Yasu ən saks dzakhava udakh da vak sar də khway, ka tavargħər ad di kə sədikw bəzanen. Ka ni, “Kha sədikw bəzan, khe ngədlarkhai kwar ghay kə zəren. Ən kwara kha kwara kə, sawal səg əmb, aghba khən da damb bi.”

26 Ka khula kə sədikw bəzanen, gwidzanəfa, ka sawal ən vəgh sar. Ka

khənga zəren ən khay ndək mətsa ud. Wirva yan, nəv udakh zikən, “Amtsəgan.”

27 Ka khutana Yasu ad dəv zəren, tsiyanəf, ghitsgan ən tə sigā sar.

28 Da kə Yasu da məgh, ka ndidarwal furakh sar bəghaniyan, “Uđa lav a piyakəndwal bədal sədikw bəzaneni?”

29 Ka nggawa tərkhai Yasu kwarne, “Khulfina kə sədikw bəzan na, uk dəgawa kalti ən bado.”

A gwidən Yasu ad kwar lav ən təghər kə əmtsā sar

30 Ka dūwars Yasu zə furakh sar ad vaken, dala itar, dəgal diwa khaya Galili.

Nagh ba Yasu ad tsatsəg kə itsawar ad vake din itar bi,

31 wirvən tsagatərdu tsaga kə furakh sar. Ka niya tsitar, “Da bəkdu bugud, ka Zər Ud da dəv kə udakh. Ka da kəđka kəđa itar kə əmts, ən tə fitsa khəkərđa, da tsiya kən nggitl.”

32 Ai a katlga ba itar ad tsagdu tsaga sar na bi. A ndidarwal ba itar tsugun bi. Wirvən gəđza gəđza itar.

Warek zikan daghani?

33 A sa Yasu zə furakh sar da Kafarnakhum. Da kə Yasu da məgh, ka ndidatərwal kə furakh sar, “Uđa tsən kwara kava kur ən tə duli?”

34 Ai ka ndzəga itar tərđ, wirva tsən kwara kava kwara itar ən təb tar, ən təghər kə, warek zikan daghan ən təb tar.

35 Ka ndzəga Yasu, dakhgan ad furakh sar kəlatəm mits, niya tsitar, “Dəghwa ude ən na nəga kə dəg chak, barari tsin nəga kə dəg ngidəngid, nalin kə dadak manara tlər kə itsawar.”

36 Ka bəđəghər ad zər khəđikan ghitsanan ən təb tar, ka bəlargħər ad dəv sar, ka niya tsitar,

37 “Itsawar ən chauga zər khəđikan ndək inan ən dakhar, ka chaukayin. Dadake chaukaya, ka kitakul ba chaukayin bi, zəva dadake a bələkondagh a chaugin.

Ude kwal tlughuma zə kiyama dəg mar

38 Ka nəv Yukhan, “Maləm, nəgha tsəkənda udanen ən bado sədikw bəzan ən vəgh kə udakh ən dakhagh. Ka gadlar khai kənd, wirva na ba zə kiyam bi.”

39 Ka nəv Yasu tsitar, “Gadlamara bi. Wirva na ude ən man dəg ndawak ən

dakhara, tēvin tēvin tsuguna ka kwar lav bēzan ən tēghēr tsēka bi.

⁴⁰ Wirva ude kwal man tluhuma dē kiyama dēg mar.

⁴¹ Ən tēkha kura tēkha kē, dāga ude ən kakuru yu itsən kwat khēdikan, wirva a fadēghēro kur ən tē ka, ka Kristu. Naba da bēghən dēg siga sar tsa khēdikən bi.

Dəgakhe ən bəg udakh da man khaip

⁴² Dēghwa ude a ba fang ən tēb kē zar mbisan nan, liye fadēghēro ən tē kē da man khaip, a dara ngudarēmud zikan na kē vēr ən kwind, kēd dāghud da dēlv.

⁴³ Da dēva ən bēgkhan da man khaip, əntlars əntlā dēgal. Adara da dē dēv kitakul kha da vake da mbēladu kha safa kē ngəd, tēghēr kē daks tsēkha dē dēv mits da kara tsakaitsakai.

⁴⁴ [Vake,
“ ‘Kwade ən zutēr zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da tēkh bud kē kēdgan bi.’]

⁴⁵ Da ka sigagh ən bēgkhan da man khaip, əntlars əntl. Azēgha da ghurdik kha da vake da mbēladu kha safa kē ngəd, tēghēr kē tlēvkhēdāghud dē sigakh mits da kara tsakaitsakai.

⁴⁶ [Vake,
“ ‘Kwade ən zutēr zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da tēkh bud kē kēdgan bi.’]

⁴⁷ Da ka diyagh ən bēgkhan da man khaip, ndēddu khē. Azēgha da dē di kitakul kha da tlēksa Yazhigəl, tēghēr kē tlēvēghēdāghud dē diya mits da kara tsakaitsakai.

⁴⁸ Vake,
“ ‘Kwade ən zutēr zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da tēkh bud kē kēdgan bi.’]

⁴⁹ Da chuwađa chuwađud ad itsawar dē kar, ndēkve ən chuwađud dēg tsufa dē tluḡul.

⁵⁰ Tluḡula khwar, da tēkaghērīn dē nashnasha sara, da gwiyondēghēr ndarud ad nashnasha sari? Nalnēg gidūra zē tlērur ndēk tluḡul. Tsuguna, ka gidā gabēr kur ən tēbur.”

10

Tsagdutsaga Yasu ən tēghēr kē pēcha sēb

¹ Ka dūwars Yasu ad yanen kē vak, ka dal da əntlā khaya Yakhudi, zē ghēdzēva zagha Urdun. Ka gwīdēn sawala dzakhava udakh da vak sar. A tsagatērdū ndēkve a kwīyalin.

² Ka saks kē yakhaya kē Farisakh da kura kura dē ndid. Ka ndidarwal itar, “Kalkal nagh tēkaghēra kē udan zē nus sara?”

³ Ka niya tsitar, “Uđa tēkha kurna Musi?”

⁴ Ka nēv itar tsin, “A khayarnēf Mus ad vindzara kadkad pēcha sēba kē ud, kē lakwars lakwa dēgal.”

⁵ Ka nēv Yasu tsitar, “Tsa wirva bēngbēng rēvakhudūr, tsa vindza kurkhai Mus adina kē ndzikh.”

⁶ “Ai gwīl farsa vērđlard, ‘A vērđtērkhay Yazhigəl kē zila zē nus.’

⁷ Wirva yan, ka da dūwars udan ad dadsar zē babsar kē khēambarva kē nus sar.

⁸ Ka mits dagha tara da nēga kē vēgh kitakul. Aghba itar mits bi, anala kē vēgh kitakul itar.

⁹ Wirva yan, dēge audzala Yazhigəl ən matlanēf matla, tēka ba udan bi.”

¹⁰ Gwiyoghēr tsitar saks da mēgh, ka ndidarwar furakh sar kē Yasu ən tēghēr kē tēkaghēren.

¹¹ Ka nggawa tērkhay Yasu, “Dēghwa ude tēkaghēra zē nus sar, ka zēbu ad tlērna nus, gwaragwar ən manin zin.

¹² Ai da ka tēkaghēra nus zē zil sar, ka zēbuwin tlērna zil, gwaragwar ən manin zin.

Zar mbisan zē Yasu

¹³ Tsən zaḡakhado zar mbisan udakh da vak Yasu, kē bakhatērgēr dēv tsin, kē batērgēr bark. Ai ka tavatērgēr furakh sar ad di kē zaren.

¹⁴ Vazga kē Yasu ad dēge a mangga furakh sar, ka bazala rēv tsin. Niya tsitar, “Duwamada dūwa zar mbisan saks da vakar, gadlamatra bi. Wirva tlēksa Yazhigēla, dēg khutsak tar.

¹⁵ Ən tēkha kura tēkha kē, itsawar kwal khayarnēf dē tlēksa Yazhigəl, ndēkve a khayarnēf zar mbisan, a tēkh ba kē da da tlēksa Yazhigəl bi.”

¹⁶ Ka tsakwatrēf dē fang fang, ḡalatērgēr ad dēv, ka batērgēr ad bark.

Lav ən tēghēr kē dakhwale tluwandal

17 Tsif kə Yasu da đuwars yanen kə vak, ka khwayoghər udanen da vak sar, kəlğan ad juguv ən tøvuk sar. Ka ndidarwal kwarne, “Maləm charan, uđa da mana ka kə gəmadu safa kə ngəđi?”

18 Ka nəv Yasu tsin, “Uđa lava tsəkhən đakhka də charani? Na ud charan bi, uk Yazhigəl kitakul.”

19 Tsa tsəkha də ndzikha ndzikhen, ai kwarne, “Kəd ba safa bi. Man ba gwaragwar bi. A đuwa man gəl. Man ba shida dəge kwal nəgha tsəkha bi. Bid ba də ud bi. Farghəra fəg kə dadagha zə babagh.”

20 Ka nəv daghwalen tsin, “Maləm, gwil ən zara tsəka ən tsufa tsufa ka dəgakhan na daghan.”

21 Ka vazga Yasu də vaza waiv. Niya tsin, “Digit kitakul kə khətsakhu. Daks sakwdu sakwa daghan dəge din khə, batra kha kwaḅ sar kə talagakh. Ka da gəmadu gəma kha tluwandal ən gharazhigəl. Təkhəl kə yana ka gataks khə.”

22 Tsəna kə dakhwalen ad lave kwarga Yasu, ka bazala rəv tsin. Təkavala də baza rəv, wirva nəg ləman tsin char.

23 Ka vazakhga Yasu ad furakh sar, ka niya tsitar, “Da bəza daks kə dadak tluwandal da tləksa Yazhigəl.”

24 A ndawatərəf kə furakh sar, tsəna tsitar ad lave kwargin. Ai ka nəv Yasu tsugun, “Zar mbisan nakhar, bəza daks kə ud da tləksa Yazhigəl.”

25 Da lakhlakh kə dləgwam daks ən tə đul lipər, təghər kə daks kə dadak tluwandal da tləksa Yazhigəl.”

26 Tsəna kə furakh sar ad laven, ka gwidən ndawatərəf char. Ka nəv itar ən təb tar, “Ai da ka ndəkyanina, war da gəmadu safa nən vak Yazhigəli?”

27 Ka vztərkhai Yasu, ka ni, “Ən vak ud dəg siga ən manawa bi, ai ən vak Yazhigəla itsauda ən manawa man.”

28 Ka nəv Bitrus tsin, “Ai kənda ma, a đuwars kənda itsauda a gatakhs kənd.”

29 Ka nggawa tərkhai Yasu, “Ən təkha kura təkha kə, na ude a đuwars fəta sara, itsa zarbabakh sara, zə dəghaubabakh sar, zə bab sar, itsa dad sar, itsa zar sar, awana gukhakh sar, wirva ka, zə lav zəđan tsugun,

30 ka piyarwala gəmadu dəg siga sar sig dərmək dərmək ən kwargəna bi. Da gəmadu gəma də məghakha, zə zarbabakh, zə dəghaubabakh, zə babakh, zə zar, zə gukhakh. Gəmadu yaken tsuguna khəkwa də dlad. Ən kwarge da saks, da gəmadu gəma ad safa kə ngəd.

31 Wirva zikən liye tsa dəg chaka, da nəga itar kə dəg khal. Liye dəg khal tsuguna, itar da nəga kə dəg chak.”

Dəg khəkərd ina kə Yasu ən kwar lavən təghər kə əmtsə sar

32 Ən təghər kə đul dəgo da Wurshalim Yasu zə furakh sar, Yasu ən məlatra vuk. Lave tsa kwarga Yasu, ən ndawatra ndawa kə furakh sar, ka liye ən gatətərs gata tsuguna ən gəđza itar. Ka gwidən ndədtəraga Yasu kə furakh sar na kəlatəm mits da tə kalam, ka kwara tərkhai ad dəge da dzoghər din.

33 Ka ni, “Təkhina ən dəgo da Wurshalim kiyam, da bədu bəgud Zər Ud da dəv kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikh. Da əntlara lav əmtsud. Ka da bərəm bəg itar ən dəv kə liye kwal Yakhudakh.

34 Da nenenena itar, zə tafarva shaghvwai. Wadzaru itar kiḅa, zə kəđga kəda tsitar. Ən təkhal kə khəna khəkərdə da tsi.

Takada Yakub zə Yukhan ən vak Yasu

35 Ka sagh Yakuba zə Yukhan zar ya Zabadi da vak Yasu. Ka nəv itar, “Maləm, ən na kənda mana kəndkhe kha daga dəge a takadga kənd.”

36 Ka ndidatərwal Yasu, “Uđən nagh kur mana kurkhai mana tsəki?”

37 Ka nggawar khai itar, “Khaya kəndanəf khaya ndzəga ndzəg tlərna udənd ən tə dəva kafagh, tlərna udənda tsuguna ən tə dəva dleḅagh, ən sarte da səgdagh khən ndangagh.”

38 Ai ka nəv Yasu tsitar, “Ən tsa bakur dəge ən takada kur bi, da təkha kur kə khəḅga dladə da khəḅa ka? Awana da khayanəf khaya khə kur ad mana kura para tsud də khulf pare da manakuda?”

39 Ka nggauga itar, “Da təkha kənd,”

Ka nəv Yasu tsitar, “Da təkha kur kə khəḅga dladə da khəḅa kə, parakuralud də khulf pare a parakadud.

...

⁴⁰ Ndzəgan ən tə dəva kafara zə dəva dlebara, na ka də ndzəda bədu bəg bi. Yan kə vakakha dəg liye audzalud ən dīkatərna dīk.

⁴¹ Tsəna kə chaləm furakh kəldək ad yan kə lav, ka bazala rəv tsitar ən təghər kə Yakub zə Yukhan.

⁴² Ka dakh tərkhai Yasu da tə dəva kitakw, ka ni, “Tsa tsukur liye a bəgud kə man tləks ən təghər kə liye kwal Yakhudakh, ən mədlatra tləks itar kə udakh tar. Zik zikanakh tar tsuguna ən mədlatra ndzəde tar.

⁴³ Da ndəkyan bən təbura bi. Ai daga ude ən nagh nəga kə zikan ən təbur, barari tsin nəga kə dadak mana kura tlər.

⁴⁴ Tsugun daga ude ən nagh nəga kə mal ən təghər tsukur, barari tsin nəga kə dadak mana tlər kə itsawarur.

⁴⁵ Wirva itsa ka Zər Uda də ghərar, a sodagh ba kə wirva dāba ka dāba tsud bi. Ai a sodagh kə dāba udakh kə, zə bədu safara tsəka kə kat da udakh daghan.

A mbanu Yasu ad ngulf

⁴⁶ Khalak yana, ka sagh Yasu zə furakh sar da Yariko. Madəv Yasu zə furakh sar zə dzakhava udakh zikən, ən dūwars khud kəs, ka nəg ngulfen dākha sara Batamawus (dəge ən tuku Batamawus na, “Zər Timawus.”) Ən ndzəgan ən tə kalam dūl ən takad.

⁴⁷ Tsəna tsin kwarne, Yasu ud Nazarat ən dəgal, ka farsa tləkha tsin kwarne, “Yasu Zər Dod, ziwakdal ziw.”

⁴⁸ Zikən liye tavarghər di kwarne, “Tərid nikh.” Ai ka gwidən tləkha tsin char, ən kwar kwarne “Zər Dod, ziwakdal ziw.”

⁴⁹ Ghitsga Yasu, ka ni, “Dakhamakdəghər dakh.”

Ka dakhga itar ad ngulfen. Ka nəv itar tsin, khənana rəvagh, “Tsiyiftsi, ən dākha dakh.”

⁵⁰ Ka tləvars ad ləgwit sar da tə kalam. Dəkut niya ghədzəvəf, khwayal da vak Yasu.

⁵¹ Ka ndidarwal Yasu, “Udən nakha manakha mana tsəki?”

Ka nggawar khai ngulfen, “Maləm, ən na ka nəgha nəgh.”

⁵² Ka nəv Yasu tsin, “Dəg dəgal, fadəghərofəgagh kə mbakhu.”

Təvin təvina ka ən nəgha nəgh. Ka gatars kə Yasu dəgal.

11

A chauga udakh ya Wurshalim ad Yasu də khwadəg

¹ Sa kə Yasu zə furakh sar khəf də Wurshalima, da da dləmdla kəs Betfaji zə Betani, ən tə ghuḅa Olive. Ka balanəf ad furakh sar mits.

² Niya tsitar, “Damdəgal da gədzər kəsin ən təvukur. Ba kur ən daksə, da nəgha nəgha kur gəlaḅa dlingw nggudan ən vin, ai kwal taḅa tsud ngala ngal. Vədamadəghər vəd saks da van.

³ Itsawar ən ndidəkurwal, kwarne, ‘Uda lava tsukur ən zəḅ gəlaḅa dlingwna? Nikur tsina, ‘Dad Zikan ən naghan, da guyondəghər guya zula khədikən.’ ”

⁴ Ka dala itar, tlarghər itar ad gəlaḅa dlingwen ngudan ən tə ghay rang da tə baram. Da itar ən vədavəda,

⁵ ka ndidətərwal liye ghits ən tə vin, kwarne, “Uda lava tsukur ən vəda dlingw ni?”

⁶ Ka nggawa tərkhai itar ndəkve tsa kwara tərkhai Yasu, ka dūwatərs udakhen dəgal də dlingw.

⁷ Badəghər tsitsar gəlaḅa dlingwen da vak Yasu, ka ḅalo itar ləgwitakh tar da təf, ka ndzo Yasu ən təf.

⁸ Zikən udakhe a ḅalga ləgwitakh tar ən tə dūl, yakhaya tsuguna a ḅalakhga itar tlim ufakhe tsa patsadəghər itar ən təghal.

⁹ Liye ən təvuk sara zə liye gatars gatən təlḡ, ən dīchau itar kwarne, “Bark kə Zər Dod”

“Bark kə dadake ən saks ən dākha Dad Zikan”

¹⁰ “A ndzawa bark kə tləkḅa Dad mar Dod ai da saks”

“Bark kə Yazhigəl ai ən gharazhigəl”

¹¹ Sa kə Yasu da Wurshalima, ka da da Fəta Yazhigəl. Ka vazarvala kə itsaud, fatsiye tsatsin kwarne a sawal ba dura bi, ka dal da Betani zə furakh sar kəlatəm mits.

A tlapga Yasu ad ufa ghədiv

¹² Təkətla sar, madv Yasu zə furakh sar ən dūda Betani. Ka ndzikənəf way kə Yasu.

13 Ka nəgha Yasu ad ufa ghədiv ngudəv kə bit, ka dəgal tsin da vaza zər ən təf. Da tsən da tə vəgh, na dəge a mbəladuwin ən tə bi, uk mas, wirva sarta yig zər ba yanen kə gədiv bi.

14 Ka nəv Yasu kə ufa ghədiven, “Na ude da gwidən zu zər ufagh bi.” A tsəna kə furakh sar ad dəge kwargin.

A chuwardanəf Yasu ad fəta Yazhigəl

15 Da kə Yasu zə furakh sar da Wurshalim, ka da Yasu da fəta Yazhighəl. Ka farsan ad lakw li sakw digita zə li dzaw ən vin. Ka tlagars ad vələng li mbaddu kwaḅ, zə vələng li sakwdu takalamasar.

16 Ka gadlarkhai ad zəḅ itsaud kə udakh dəgal diwa Fəta Yazhigəl.

17 Ka farsa tsagatərdu lava tsin kə udakh, ni, “Vindzan ən kadkad lav Yazhigəl kwarne, ‘Fətara da fakha də vak dəgawa kə daghan kəsakhud. Ai tsuguna ka nandal kur kə vak bəghava sənkarakh.’ ”

18 Tsəna kə zikzikan na kə zil kəsakh zə li tsagdu ndzikha ndzikh ad yan, ka gat dūl kəd Yasu tsitar kəmts. Wirvən gədza gədza itar, wirva dəghwa dzakhava udakh a batra tsagdutsaga sar ad ndawak.

19 Bəlga kə khagwa, ka sawala Yasu zə furakh sar ən dləmdla kəsen.

20 Təkədlə pərt, madv Yasu zə furakh sar ən dəgal. Ka nəgha nəgha tsitar ufa ghədivə tsa tlapga Yasu a ghulal tangw da tə tləl.

21 Ka dzamana Bitrus, niya kə Yasu, “Maləm, vaza də ufa ghədivə tsa tlapgakh a ghulkaval.”

22 Ka nggawa tərkhai Yasu kwarne, “Famadəghərofəg də Yazhigəl.”

23 Ən təkha kura təkha kə. Itsawar ən kwarar khai kə ghuḅ nə, ‘Dəg dəgal, tləvdagh tləva ghəra da dəlv.’ Da bəga bin də tsugu ən rəvakhud sar bi, a fədghəro tsugun ən tə dəge kwargin da dzoghər ndzəg, da manara manud.

24 Wirva yan, ən kwara kura kwara kə, itsauda ən takadga kur ən dəgau, famadəghəro fəg nggwada gəmadu kur. Da nəga kə dəgur.

25 Da ghitsaga kur kə dəgau, da ka nəg ude a khutana kur ən khudur, bisatərna kur. Ki zida bisa kura bisa kə Dadur ai ən gharazhigəl ad khaipakhur.

26 Ai da ka bisana ba kur bi. Ndəkyan kə Dadar ai ən gharazhigəl na ba da bisa kura khaipakhur bi.

A ndidarwal udakh kə Yasu ad vake a mbəladuwin ndzəda sar

27 Ka guyoghər Yasu zə furakh sar da Wurshalim, madv Yasu ən gwayav ən Fəta Yazhigəl. Ka sa zikzikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikh, zə malakha ən təghər kə dlam da vak sar.

28 Ka nəv itar tsin, “Ən mana də ira kə ndzədəkha də dəgakhani? War kə bakha ndzəda man dəgakhani?”

29 Ka nggawa tərkhai Yasu kwarne, “Da ndidəkurwal ndida ka digit kitakul. Da nggawake kur, ka da kwara kura kwara kə ad khulf ndzədə manda ka dəgakhən.

30 Kwarama ke kwar, para ude tsən mana Yukhan, a so ən gharazhigəle awan ən vak ud khi?”

31 Ka kwara kava kwara tsitar ən tar kwarne, “Da ka ən ghərazhigəla, nikiyam,’ Da ndidəkiyamwal ndida kwarne, ‘Uda lava tsukur kwal fadəghəro dini?’

32 ‘Da ka ən vak uda, nikiyam,’ Ən gədza kiyam kə udakh, wirva itsawara a khayanəf kwarne, Yukhana tlayang Yazhigəl.

33 Ka nggawar khai itar kə Yasu, “Ən tsa bakənda bi.”

Ka nəv Yasu tsitar, “Na ghərar ən kwara kura khulf ndzədə ən manakha da ka dəgakhən na bi.”

12

Jakva lav də li wuse batrə mud gukh Inabi ən dəva tar

1 Khalakyana, ka farsa Yasu ad kwaratra lava də jakva lav, ni, “Nəg udanen a tukhgan ad inabi ən gukh sar. Ka tsarghəran də ghərg. Təfgan ad fik pərts yu inabiyen, ndərar khai ad vak uf chaw kə dadak uf gukhen. Ən təkhal kə yana, ka bədu ad mbucha gukhen kə yakhaya kə li wus, ka dakaval da tlərna vak.

2 Sa kə sarta tsəg inabi, ka bəlandal ad zər tlər sar da vak li wus gukhen, kə chawardəghər tləva sar ən gukhen.

3 Ka vige tara, mbakən itar də kəd. Bəlar sar itar dəgal də dəv dliḅ.

⁴ Ka bəlanəf ad tlərna zər tlər sar da vak tar, kədəf itar ən ghər, ka tsafanəf itar.

⁵ Ka gwidən bəlanəf ad tlər zər tlər, ka kədgə itar. Ka gwidən bəlanəf ad yakhaya tsugun zikən, mbakən itar kə yakhay də kəd, kədgə itar chaləm kəmts.

⁶ “Təma ud fang a təmgan kə ude da bəlin, in zər sar ai ən wayin. Ka bəlandal kə dæg mbas, ni, ‘Da farghəfəg itar kə zərar.’

⁷ “Ka kwarakav khai li wus gukhen ən təb tar, ‘Auna makajen. Ausəgam, kədyamga kəd, dæg wura sara da nəga kə dəgmar.’

⁸ Ka viga itar ad zər saren kədgə tar. Ka tləval itar da təlg ghərgh ad tluvəgha sar.

⁹ “Udā da mana dadak gukh kini? Da saks da khadz li tsa wus gukhen, ka da batra kə tlərna udakh ad gukh inabiyen.

¹⁰ Atsuk a tugwa bakh kur vindzan na kə lav Yazhigəl ai ən kwar kwarne, “Kure a dūda li khəg,

in kə nala kə kur khəga khwaran.

¹¹ Dad Zikan kə mangga yan, A nala kə dæg ndawak ən diyakh mar tsugun.’ ”

¹² Ka gat dūl vi Yasu kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikh, wirva tsa tsitar kwarne ən təghər tsitar a kwarga Yasu ad jakva laven. Ai ən gədza itar kə dzakhava udakh, ka dūwars itara, dakaval itar.

Ndidən təghər kə pəlara khadam kə Kaisar

¹³ Ən təkhal kə yana, ka bəlandal itar ad chaləm Farisakh zə udakh ya Khiridus da vak Yasu, ki zədə viya vi ən tə dəva də lave da kwarin.

¹⁴ Ka sa itar da vak Yasu, nəv itar tsin, “Maləm, tsa tsəkənda kwarne dadak jirkh. Itsawar wikitakw ən vakagh. Na khən bəg ghal ən udakh bi. Ən tsagdu lav Yazhigəle jir kha kə udakh. Kalkale, awana kalkal bakh pəlara khadam tsəkənda kə Kaisari?”

¹⁵ Pəla nəgh kənda pəl bakh kəndi?

Wirva tsa kə Yasu kwarne mbadīrakh itar. Ka ndidatərwal ni, “Udā lava tsukur ən na nggaka dləgdi? A nakam kwaḃ dawanen nəgha nəgha kə”

¹⁶ Bardərghər itar ad kwaḃen, ka ndidatərwal, “Vakdiya zə dakhəng inən təfi?”

Ka nəv itar, “Dæg Kaisar.”

¹⁷ Ka nəv Yasu tsitar, “Bamara bəg kə Kaisar ad dæg Kaisar, kə Yazhigəl tsugun ad dæg Yazhigəl.”

Ka a ndawatərəf.

Ndidən təghər kə tsiyin nggitl

¹⁸ Ka təkən Sadukiyakh, liye ən kwar kwarne na tsiyən nggitl bi, sara da vak Yasu də ndid.

¹⁹ Nəv itar, “Maləm, a vindza kənd khai Mus kwarne, da mətəga zərbab sar kə udan dūwars ad nusar kwal zər. Barari wura wura kə zərbab sar ad widəgen, kə yarkhai zar kə zərbab saren.

²⁰ Ai nəg zərbabakhen udif. Ka bu dæg chak ad nus mətəgan kwal zar.

²¹ Ka bu dæg mits ad widəgen. Ka mətəga ghər sar tsugun, kwal zər. Ndəkyan kə dæg khəkhərd tsugun.

²² Ndəkvayan kə udif dagha tar, na ai yakhga zara bi. Kə dæg mbasa, ka mətəga nusen.

²³ Kina fitsa tsiyen nggitla da nəga kə nusəngini, fatsiye udifdagh tara a zəḃaruwi?”

²⁴ Ka nggawa tərkhai Yasu, ni, “A zadga ba kur bi, fatsiye ən tsa ba kur ad kadkad lav Yazhigəla awana ndzəda Yazhigəl bi.

²⁵ Da tsiyifud ən nggitla, na lav zəḃ nus zə bədu səba bi, da nəga ndək zar bəla Yazhigəl ən ghərazhigəl itar.

²⁶ Ai ən təghər kə tsiyen nggitla, a tugwa bakh kur ən kadkade vindzga Mus? Ən təghər kə lave kwararkhai Yazhigəl ən təghər kə ndəgha kar ən suya? ‘Ai ka Yazhigəl Brahim, zə Yazhigəl Ishaku, zə Yazhigəl Yakub kə.’

²⁷ Yazhigəl tlamtsakh ba ka bi, dæg liye də safa kə. A mangga kur tleḃ”

Zikan kə ndzikha ndzikh

²⁸ Fang ən təb kə li tsagdu ndzikha ndzikhe ən vak tar, ən tsənətərval tsəna ad bəg tsuguwe ən mane tar, ka katlgan kwarne a nggawa tərkhai Yasu khwaraniyan. Ka ndidārwal, “Ən təb kə ndzikha ndzikh daghan, ira khwaran əmbi?”

²⁹ Ka nggawar khai Yasu, kwarne, “Ai khwaran na kə ndzikha, in ‘Tsənam tsən, Udakh ya Izrail. Yazhigəl Dad Zikan mara, Dad Zikan kitakul.

³⁰ Waya də Dad Zikan Yazhigəlagh də rəvakhudagh daghan. Də vəgha daghan. Də məkənahg daghan. Zə ndzədagh daghan.’

³¹ Dəg mitsa in kwarne, “Waya də tləghərwitəghagh ndəkva ghəragh.’ Na ndzikhā ndzikhē malgan ad yakhana bi.”

³² Ka nəv dadak tsagdu ndzikhā ndzikh, kə Yasu, “Kalkal dəge a kwargakha,” uk Yazhigəl kitakul na tlər bi uk inen.

³³ Waya də Yazhigəlen də rəvaghā daghan, zə məkənahg daghan, zə daghan ndzədagh, zə way tləghərwitəghagh ndəkva ghəragh. In khwaran təghər kə bara digit kə Yazhigəl zə dəg tsuf.”

³⁴ Vazga kə Yasu a nggawar khai kwelemlem, ka niya tsin, “Bitā bakh də tləkṣa Yazhigəl bi.” Ən təkhal kə yana, na ude a gwidən ndidarwal bi.

Zər warek Kristu ra?

³⁵ Madv Yasu ən tsagdutsag ən Fəta Yazhigəl, ka ndida tsin kwarne, “Uda lava kə li tsagdu ndzikhā ndzikh ən kwar kwarne Kristuwa Zər Dodi?”

³⁶ Wirva Dod də ghər sar, ən tə dəva də Sədīkw Yazhigəla, a kwargan kwarne, “Nəv Dad Zikan kə Dad Zikanar.

“Ndzəga ndzəg ən tə dəva kafar khekwa ba ka də li dawagh ən kus kə sigagh.” ’

³⁷ Dod də ghər sara ən dākha də ‘Dad Zikan.’

Ka da nəga ndarin kə zər sari? Zikən dzakhava udakh ən tsən kən tsəna də khwadg.

Ndayən təghər kə li tsagdu ndzikhā ndzikh

³⁸ Madv Yasu ən tsagdutsaga, ka ni, “Tsukwamana ghər də li tsagdu ndzikhā ndzikh, li way gwayava də zikzikan kə gabag. Ən naghā itar naghātərđi nagh zə fatərghərfəg ən tə bala kasuk.

³⁹ Zə batra vəj khwaran ən gud dzakhava Yakhudakh, zə vak khwaran ən vak khwadg.

⁴⁰ Ən biđ widəgakh itar diwa zu dəgakh tar. Ən zulu zula itar ən dəgau, kə nəghatra nəgha tsud. Khulf yan kə udakha da manatra taka lavud char, mal kə dəg yakhaya kə udakh.

A bədu widəge talag ad dəg buti də rəvakhud kitakul

⁴¹ Ən təkhal kə yana, ka ndzəga Yasu khefa də vake ən bəduwud ad dəg buti, ən vaz dule ən dida dzakhava udakh ad kwaḅ tar da vake ən bəduwud ad dəg buti. Zikən tluwandalakhe bakhdagh ad kwaḅ tar dəmbər.

⁴² Ai ka sa widəge talag, ka bədagh ad kalami vərshakanv mits, ai kwal do dat kwaḅ kitakul.

⁴³ Ka Dakhga Yasu ad furakh sar da vak sar, ka ni, ən təkha kura təkha kə, kwaḅe a bədagh widəg na da dəg dī dəg buti na, a malgan ad dəg itsawar daghan.

⁴⁴ Wirva daghan tara khədikən a bədu itar ən zika dəge din itar. Ai widəg na ən talag sar a bəduwin ad daga dəge dinin.

13

A kwarar khai Yasu kə furakh sar ad dule da khatada li daw ad Fəta Yazhigəl.

¹ Madv Yasu ən səgawal ən Fəta Yazhigəla, ka nəv fang ən təb kə furakh sar tsin, “Maləm, vaza də dīgan kurakhana zə khwara khəgakhan.”

² Ka ngawar khai Yasu kwarne, “Nəgha tsəkha adina kə khəgakhana? Na bai da dūdud ən tə vavak sar bi. Itsera tara da ndaza ndazud.”

³ Madv Yasu ən gidən tə ghuḅa Oliv, ger də Fəta Yazhigəl, ka sa Bitrus, zə Yakubu, zə Yukhan zə Ndros da vak Yasu bəghanyan.

⁴ Ka nəv itar, kwara kənda kwar, da dzoghər yawa ina kə digitakhi? Tsugun da zək ndək uda dəge da nəghud da da dzoghər dəgakhana daghani?”

⁵ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Dem nikur khayamanəf ba valkurdu udan bi.

⁶ Da saks udakh zikən ən dākhar ən kwarne ka Yasu. Tsuguna, da valdu vala itar udakh zikən.

⁷ Da tsəna kur lav ən təghər kə pəga zə wilenga sar kə pəg, gədzam bi. Wirva barari dzoghər dzəg kə yakhen kə digitakh. Ai mbasa sara a sa ba ndan bi.

⁸ Kəsa da tsiyara tsiya kə tlərna kəs. Tləkṣa da kəl ghum itar ən təghər kə tlərna tləkṣ. Da man mbəda pəgdəməd ən vakakh sikh sikh sikh. Da nəg way tsugun. Daghan yakhana kə digitakha, ndazhazha sar bi, farsafəg sar kə dlaf.

⁹ Ka tsukwana kur ghər. Da bəkur 6a itar da vak takalay, zə kəd kur kədən ən vak dzakhava Yakhudakh. Da bəkur 6ud da tøvuk kə maludakh zə shikakh wirva dakhar, ki kwaratra lav zədan tsukur ən tøvuk tar.

¹⁰ Ai kəda saks kə mbasa sara, barari kwardu lav zədan na tsud chak kə daghan udakh.

¹¹ Itsa yau ən vai kur khai itar zə bəkur 6a da vak taka lav, dzamam ba dəge da kwara kur bi. Kwaram kwara ba kur dəge a sakura da məkənur ən tə sarten. Wirva kur bən kwar lava bi, Səfikw Yazhigəl ən kwaran.

¹² “Ən tə yanen kə sarta, da bədu zərbab ad zərbab sar kə məts, dad tsugunsa da bədu bəg ad zər sar. Zara tsugun da tsiyara tsiya tar kə yakh tar, zəva kədtər kəda tsitar kəmts.

¹³ Da nagh kur ba itsawar wirva ka bi. Ai daga ude a bəgan ad rəv da tə mbasa, da mbəladu mbəla də kat.

Bəzan na kə mbakhəlakhe da saks

¹⁴ “Da nəgha nəgha kur dəg dzadlakhe, ən bazdu Fəta Yazhigəl, zə udakhe ən nenanen, ən ghitsən tə vakvake tsa kalkal ba ghitsa tsin bi, (dakake ən tugwado lavana katlga katlin dəge tukuwin). Ka liye ən əntla khay ya Yakhudi, barari khwaya tsitar dəgo da ghu6akh.

¹⁵ Ude ən ndzəgan ən tə ghər gud tsuguna, ya so 6in səgadagh da zəb itsaud dəgal ən khud məgh bi.

¹⁶ Ude ən gukh tsuguna, ya guyo bin saks da zəb nura sar bi.

¹⁷ Da nəg dlad kə nəghwase də khud, zə liye də zər ən tə tukw dəv, ən tə yanen kə sart.

¹⁸ Kwam dəgau, dzoghər ba khwayana ən sarta fagh bi.

¹⁹ Yən tə yanen kə sarta, da nəg dlad char, khulfe kwal ta6a tsud manaman. Gwil farsa vərđ lard, tangw da tə ina kə sart. Aghbud da gwidən man khulf sar kə yanen bi.

²⁰ “Da tsa khətsana bud ad khənakhən bi, tsa na ud dəg sige da təma də safa bi. Ai wirva li dzəran na kə udakh Yazhigəl, da khətsa khətsa Yazhigəl ad khənakhən.

²¹ Ən tə yanen kə sarta, da ka nəv udan tsukur, ‘Vaza, auna Kristu ən van’ awana, ‘A niya ən vin’ ya khayamanəf bi.

²² Wirva Kristu filfilakh zə tlayang filfilakh da sakhgawal itar. Da manakh zik zikan na kə jakvakh, zə zik zikan na kə dəg ndawakakh itar kə valdu udakh. Da tsa təkhin kə manawan, da valdu vala itar zəva liye a dzərtəkhai Yazhigəl.

²³ Wirva yana, dem nikur, a kwara kur khai ka itsaudən sart.

Səgadagh Zər Ud

²⁴ Ən tə yanen kə khənakha, ən təkhal kə dzoghər dzəg kə dladakhen, “ ‘Ka da nəga fatsi kə gurtl.

Təl tsuguna naba da khedəf bi.

²⁵ Kwadladlakhe tsuguna ka da 6alo6alən Səgadagh ən tə fef gharazhigəl.

Da gədiya gədyud ad ndzəfakhe Ən fəf gharazhigəl.’ ”

²⁶ “Da mədlo ən tə yanen kə sart jakva Zər Ud ən tə fef gharazhigəl, ən səgadagh ən ghwik, də ndzəfa zə ndanga char.

²⁷ Da bəlundagh 6əla də zar6əlakhe sar, kə dzakha dzəran na kə udakh sar, ən tə kalam lard daghan. Tsiyif ən tə yan kə kalam lard, da tə yan kə kalamakh.

Dəge ən tsaga kiyama ufa ghədiv

²⁸ “Tsagam tsaga digit də ufa ghədiv. Da farsin didu tlim kə dado wilwa tlim, ən tsatsəg kur kwarne a khərzəga vi.

²⁹ Ndək yan tsugun, da nəgha tsukur dəgakhən ən dzoghər dzəg. Tsa tsukur kwarne, a khərzəgan, ən tə ghay gud.

³⁰ Ən təkha kura təkha kə, udakh kwargən, da ruga ba itar bi, khəkwa dzoghər dəgakhana daghan.

³¹ Gharazhigəl zə khaya da nige tar. Ai lave ən səgawal ən ghayara na bai kwal da riga bi.”

Na ude ən tsa khəna zə sart bi

³² “Na ude ən tsa khəna zə sart bi, itsa zar6əlakhe ən gharazhigəl, itsa Zəren, uk Dad kitakul ən tsan.

³³ Dem nikur, dikfəkhe kur, wirvən tsa bakur sarte da səgadaghin bi.

³⁴ Ndək ude da dəgal da tlərna kəs. Madvin ən dūwada məgha, batrəm ad tlər ən dəv kə li man tlər sar. Ka kwarar khai ak itsera kə zər tlər ad tləre da manin, ka

kwarar khai kə dadake ən uf məgh ad gida dem.

³⁵ Wirva yan, dem nikur, wirvən tsa bakur sarte da guyo dad məgh bi. Itsa kə khakhuga awana ən təb vid, itsa təkədlə pərt awana kə fatsi təghər.

³⁶ Da soghərin dzagwdlam, tlakurghər bin ən khənkhar bi.

³⁷ Dəge ən kwara kura ka, ən kwarara kə itsawar kə. Dem nikur.

14

A gatga malanakh ən təghər kə Yakhudakh ad dule da kədda itar Yasu

¹ Təmgə khəna mits kə khwadga ditsadits ai ən kwarud də khwadga brudiye kwal yist. Ka gat dūl vi Yasu kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikhə ndzikhə bəghanyan, kə kəda kəda kəmts.

² Ai ka nəv itar, “Na kiyam da viya viya fitsa khwadga bi, wirva da tsiya gadla udakh.”

A diyarəm nus ad wal bət bətan ən ghər kə Yasu

³ Madv Yasu ən kəs Betani, ən zu kaf ən fəta Bitrus ai tsa ndzikən fəch. Ka saks kə nusen də wal bətbətan ən khatakwa ai dzaw gan ən təf. Ka nguranəf ad khatakwa, ka diyarəm ad wal bətbətanən ən ghər kə Yasu.

⁴ Ka bazala rəv kə chaləm udakhe ən vin. Ka nəv itar kə itsawar, “Uda lava tsin ən bazdu wal bətbətan ai dzaw gan ən təf ndəkini?”

⁵ Azəgha tsa sukwdud ud, tsa gəmaduwud kwaḅ mal kə kwaḅe ən pəlarud kə dadak tlər ən vəg, ka batrud ad kwaḅ sar kə talagakh.” Ka tavarghər itar di kə nusen char.

⁶ Ka nəv Yasu tsitar, a duman ad nusən “Uda lava tsukur ən njəgharu njəghi? A manakai ad dəg khwaran.

⁷ Tsika fatsiya da kur zə talagakh. Təkha kur kə məlatru ən tə itsera kə sarte ən na kur. Ai ka, da dagh ba kiyam zə kur tsika fatsi bi.

⁸ A mangan ad khalavuwa dəge a mangin. A diyo ad wal bətbətan ən tə vəghar, ki da dika kə khəda ka da khəd.

⁹ Ən təkha kura təkha kə, itsa da kwardu ən varud lav zəda kə tsəna nən, ən lard daghan, dəgən na manga nusna da kwardu kwarud ki da dzama da dzam.”

¹⁰ Ka dala Yakhuda Iskariyoti kitakul ən təb kə furakh Yasu kəlatəm mits, da vak zik zikan na kə zil kəsakh, kə batərdu Yasu.

¹¹ Tsəna tsitar ad yana ka zədatru char. Ka manarkhai itar lanji da bara kwaḅ. Ka farsa Yakhud ad gat dule da batərduwin ad Yasu.

A zu Yasu ad kaf khwadga ditsaditsa zə furakh sar

¹² Fitsa chak kə zu brudiye kwal yisti, fitsa khər mbaklak khwadga ditsadits. Ka ndidarwar furakh sar kə Yasu, kwarne, “Ən varən nakha da dikakhana kənda vake da zu dakha kaf ditsaditsi?”

¹³ Ka bəlanəf Yasu ad furakh sar mits, niya tsitar, “Dam daks da dləmdla kəs, da gama kur zə ude ən ba shuguda yu. Gatams gat.

¹⁴ Da daghin da məgh, ka nikur kə dadak məgh, nəv maləm, “Mədlə kənda mədlə də gude da zudin kaf ditsaditsa zə furakh sar’

¹⁵ Da mədlakura mədlə də zikan kə gud lind, ai udzalud dikanə dika kə khwadg. Dikama kiyamana dəg zuwun vin.”

¹⁶ Ka dala furakhen da dləmdla kəsə, tlarghər itar kə digitakh, ndəkve tsa kwara tərkhəi Yasu. Ka dikanə itar ad dəg zuwa khwadga ditsadits.

¹⁷ Bəlga kə khagwa, ka sagh Yasu zə furakh sar kəlatəm mits da məghen.

¹⁸ Madv itar ən zu kaf, ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha kura təkha kə, kitakul ən kur, ai ən zuwa kaf zə kə, da bəkdu bəg.”

¹⁹ Ka bazala rəv tsitar char. Ka nəv itar tsin də kitakw kitakw, “Ka naghə?”

²⁰ Ka nggauga Yasu kwarne, “Kitakul ən kur kəlatəm mits na, ude ən zuwa kənda kaf ən kwat kitakul.

²¹ Da əmtsa Zər Ud ndəkve a vindzəgud ən təghər tsin. Ai ya dangwa kə ude da bədu Zər Ud. Adara tsa yiga bu də yanən kə ud bi.”

²² Madv itar ən zu kaf, ka bəf Yasu ad brudi, kwarar khai ad us kə Yazhigəl, ka kwachanan. Batran kə furakh sar, niya tsitar, “Chawam chaw, vəgharen.”

²³ Ka bəf ad kwate də yu inabi, kwarar khai də us kə Yazhighəl. Ka batran, daghan tara ka khəbaru.

²⁴ Ka nəv Yasu tsitar, “Ina vizhar dəg lanji, ai diduwud kə wirva udakh zikən.”

²⁵ Ən kwara kura kwara kə, aghba ka da khəb yu inabi bi, akwa sarte da khəba ka tlərna wilwan sar kə yu inabi ən tləksa Yazhigəl.”

²⁶ Bəlga kə Yasu zə furakh sar ad ndusa. Ka sawal itara, dal itar da tə ghuḅ Oliv.

A kwarga Yasu ad dule da manda Bitrus ad tsugu tsatsəga sar

²⁷ Ka nəv Yasu tsitar, “Daghanura da khwaya kur dəgal, da dukda duwa kur. Wirva vindzan kwarne,

“ ‘Da kədga kədə kad dadak zighw,

Gida tuwagha da kwaza itar.’

²⁸ Ai ən təkhal kə tsiyif tsiya tsəkən ngitl, kən da dala təghər tsukur da khaya Galili.”

²⁹ Ka nəv Bitrus kə Yasu, “Itsa kwazga itar daghan, na ka da duwakhs duwa bi.”

³⁰ Ka nəv Yasu kə Bitrus, “Ən təkha kha təkha kə, ən khud vid khan, kədə wuga kə ghwachik sig mits, da bəg tsugu tsakatsəg kha sig khəkərd.”

³¹ Ka gwidən Bitrus ad khwarar kwara kwarne, “Itsa da əmtsa ki dagh, na ka da bəg tsugu tsakhatsəg bi.” A kwarakhga ndəkyan chaləm furakh sar daghan.

A manga Yasu ad dəgau ən Gatsamani

³² Ən təkhal kə yana, ka dala Yasu dagha zə furakh sar da tə vaken ai dakhud Gatsamani. Ka niya tsitar, “Ndzamga ndzəg ən van, dəgal da dəgawa kə.”

³³ Ka daghga Yasu ad Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan dəgal dagha zin. Ka soghər bazala rəv zə dzamghər kə Yasu.

³⁴ Ka niya tsitar, “Rəvara righan da baza rəv, ai da təgh kə kəkai. Gidam gida ən van, dem nikur.”

³⁵ Dal tsin da təvuk khədikən, ka khəmbəgan də khud khud, ka dəgawa tsin kwarne, da təkhn kə manawan, bəghər bud ad ina kə sarta dlad.

³⁶ Ka ni “Dada, itsauda ən manawa man ən vakagh. Tsa bəghəra kha də ina kə dlad. Tsakhənmina, dəge ən na ka ba da manud bi, ai dəge ən nakh.”

³⁷ Guyoghər kə Yasu da vak furakh sarna khəkərd, ka tlatəghər ən khən khar. Ka niya kə Bitrus, “Siman ən khən khar kura? Atsuk təgh bakh kur kə manga dəm, kə dəg aw kitakula?”

³⁸ Dem nikur zə man dəgau, ki khək da bəla tsukur da kura. Sədikwa, ən nagha də man tlər kwaran, ma vəgha a khətsaru ndzəd.”

³⁹ Ka gwidən dala da dəgau kə dəg mits, ka gwayars kə dəgawe tsa chak.”

⁴⁰ Gwiyoghər tsin saks da vak furakh saren, ka tlatəghər ən khən khar, wirva khar ən di tsitar char. Wirvən tsa ba itar ad dəge da kwarara itar bi.

⁴¹ Ka dala, gwiyoghər kə dəg khəkərd da vak furakh saren, ka niya tsitar, “Dlakh kur ən khən khar zə fətava? A tlal, vazam vaz, a sagh sarte da bəduwud Zər Ud, da dəv kə li khaipakh.

⁴² Tsiyam tsi, ndziyam dəgal. Auna dadake da bəkdu bəg a sagh.”

A viyava Yasu

⁴³ Madv Yasu dlən kwar lav, ka sagh Yakhud ai kitakul ən təb kə kəlatəm mits, dagha zə dzakhava udakh zikən. Khwatan katsakarakh zə yaghwatakh ən dəvakh tar. Zikzikan na kə zil kəsakh, zə malanakh ən təghər kə udakh kə bəlatərəf.

⁴⁴ Yakhud dadak bədu bəgena, audzala kəbits tərkhai kəbitsa kə dzakhava udakhen kwarne, “Dadake da bruwa ka, in udanen, viyam viyən dəgala, khutana kur char.”

⁴⁵ Sa tsitara, ka dala Yakhud ger da vak Yasu. Ka ni, “Maləm, ka bru Yasu tsin.

⁴⁶ Ka viga udakhen ad Yasu. Khutana itar char.

⁴⁷ Ka ndədadal fang ən təb kə liye ən ghitsgan ən vin ad katsakar sar. Ka tsabgan ad vəb ndangan kə zil kəs, əntlardu ad tlim.

⁴⁸ Ka ndidatərwal Yasu, kwarne, “Sənkarakh khəka, ən səgawal kur də katsakarakh zə yaghwatakh da vika viya?”

⁴⁹ Tsika fatsi da ka zə kur ən tsagdutsag ən Fəta Yazhigəl, a vikai ba kur bi. Ai manava kə righda dege a vindzgud ən kadkad Yazhigəl.”

⁵⁰ Ka khwayala furakh sar daghan, duwars itar.

⁵¹ Ka nəg dakhalen a gatars kə Yasu, na gabag ən təvəgh tsin bi, uk ləgwit khəngan. Tsən nagha itar ad viya vi,

⁵² ka ngədigan ən vak tar. Khwayal dəgal kwal kadlang ən tə vəgha sar.

Yasu ən təvuk kə li taka lav

⁵³ Ən təkhal kə viga viya kə dzakhava udakhen ad Yasu, ka 6al itar da vak ndangan kə zil kəs. Ka dzafkhe zik zikan na kə zil kəsakh, zə malanakh ən təghər kə udakh zə li tsagdu ndzikha ndzikh ən vak kitakul.

⁵⁴ A gatars Bitrus kə Yasu tsugun kə tsub, tangw da tə gəlvakh ndangan kə zil kəs. Ka ndzəgan ən vin da zə li uf udakh, ən dır kar.

⁵⁵ Zik zikan na kə zil kəsakh zə daghan li taka lav, ən gat udakhe da əntlarva lav fila fila kə Yasu itar, kə nəghda kədgə kədə tsitar. Ai ka mbəladu ba itar bi.

⁵⁶ Tsakhənmına zikən udakhe a sarawal kə ngatlarva fil. Ai fila tara a dzəf bən tə dəva kitakw bi.

⁵⁷ Ka tsiyif yakhaya kə udakh, ka kwarga itar ina kə fil ən təghər kə Yasu.

⁵⁸ “A tsəna tsəkənda ina kə ud ən kwar kwarne, “Təkha ka kə khətana Fəta Yazhigəl nə ai ndərga udakh. Ka ndərga ka tlərn ən khəna khəkərd. Ai ud ba da ndəran bi.”

⁵⁹ Tsakhənmına, fila tara dzəf bən tə dəva kitakw bi.

⁶⁰ Ka tsiyif ndangan kə zil kəs ən təvuk tar. Ka ndidarwal kə Yasu kwarne, “Na kha də lave təkha kə kwargan ən təghər kə lave ən kwara itar ən təghər tsəkha?”

⁶¹ A mbədə ba Yasu ad khay bi.

Ka gwidən ndidarwal ndangan kə zil kəs kə Yasu tsugun, “Kha khə Kristu, Zər Yazhigəl dadak barka?”

⁶² Ka nəv Yasu tsin, “An nəv Yasu, da nəgha nəgha kur Zər Ud ən ndzəgan ən tə dəva kaf Dadak Ndangan daghan, zə səgdagh ən ghwik ən gharazhigəl.”

⁶³ Ka kwakhdu ndangan kə zil kəs ad katlang sar. Ka ndidatərwal, “Uda dla lava tsəkiyam ən gat tlərna shidakhi?”

⁶⁴ “A tsəna tsukur ad nena Yazhigəle a mangin. Uda dəyaghəruri?”

Ka nəv itar, “Khwaran sara kədgud.”

⁶⁵ Ka tafarva chaləm udakh ad shaghvvai kə Yasu, mbusar khai itar ad vak di, ka kədfə itar. Ka nəv itar, “Kwara kənda lav tlayang tlayang, war kə kədfəkhe?” Ka 6ala li uf udakha, ka kədfə itar.

A bəga Bitrus ad tsugu tsa Yasu

⁶⁶ Ən təkhal kə yana, madv Bitrus ən ndzəgan ən tə gəlvagh məghen, ka sagh

dugh kudig ndangan kə zil kəs da tə gəlvaghen.

⁶⁷ Nəgha tsin ad Bitrus ən dır kar, ka vazarvar char.

Ka ni “Ghəragha da kur zə Yasu ud Nazarat nə.”

⁶⁸ Ka bəg tsugu tsin. Ka ni, “Ən tsa ba ka dəge ən kwara kha lavən təghər bi.” Ka dala da tə ghay rang.

⁶⁹ Ka gwidən nəgha nəgh kə dugh kudigen ad Bitrus ən vin, ka niya kə udakhe ən ghitsən vin tsugun, “Ina kə uda, kitakul ən li dagha zə in.”

⁷⁰ Ka gwidən bəg tsugu kə Bitrus.

Zula khədikəna, ka nəv liye ən ghitan ən təvəgh kə Bitrus, “Kadkadiya ghəragha fang khən təb tar, wirva ud ya Galili khə.”

⁷¹ Ka farsa Bitrus ad tlap ghər sar, zəva wadatra wadə tsin kwarne, “Ən tsa ba ka də udan nən kwara kur lavən təghər bi.”

⁷² Təvin təvin ka wuga ghwachik kə dəg mits. Ka dzamana Bitrus ad lave tsa kwararkhe Yasu, kwarne, “Kədə wuga kə ghwachik kə dəg mitsa, da bəg tsugu tsatsəgarakha sig khəkərd.” Ka tuwa tsin char.

15

A 6avala Yasu da təvuk Bilatus Gumn kə takara lav

¹ Pərta kədl, zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə li tsagdu ndzikha ndzikh, zə daghan malanakhe ən təghər kə dlam, ka dəykavu itar dzanak. Ka ngudana itar Yasu, 6ala itar da təvuk kə Bilatus.

² Ka ndidarwal Bilatus kwarne, “Kha nagh shik ya Yakhudakha?”

Ka nggawar khai Yasu kwarne, “An ndəkve kwargakh.”

³ Ka kwarakh lavakhe a ngatlarva udakh kə Yasu, a zikzikan na kə zil kəsakh.

⁴ Ka gwidən ndidarwal Bilatus kə Yasu kwarne, “Na khən mbədə ghay ən təghər kə dəgakhe a ngatlakhve tara?”

⁵ Ai tsuguna a gwidən ba Yasu mbədə ghay bi, ka ndawanəf ad Bilatus.

⁶ Dəge a kuyala shik ən mana man ən sarta khwadga ditsa dits. Ən bəlars ud kitakul ən gud sal, ai dəuga udakh kə bəlars bəl.

⁷ Æn tæ yanen kæ sarta næg udanen dækha sar Barabas ngudan æn gud sal, dagha zæ li tsaya gadle, kædga ud æn sarte tsa tsiyanæf itar gadl.

⁸ Sa kæ dzakhava udakha, ka farsa itar ad takad Bilatus, kæ bælätærnars ud kitakul æn gud sal ndækve tsa kuyalin.

⁹ Ka ndidatærwal Bilatus kwarne, “Æn na nagh kur duwakurnæs ka dæ shik ya Yakhudakha?”

¹⁰ Tsa kæ Bilatus kwarne wirva silg a bardæghær zikzikan na kæ zil kæsakh ad Yasu da vak sar.

¹¹ Ai ka shakanæf zikzikan na kæ zil kæsakh ad udakh kæ kwar kwarne, bælars bælin Barabas, æn dleva Yasu.

¹² Ka gwidæn ndidatærwal Bilatus kwarne, “Ai ufa da mana ka dæ ude æn dækha kur dæ shik ya Yakhudakhi?”

¹³ Ka tlækha tsitar kwarne, “Khærtga khærtud.”

¹⁴ Ka ndidatærwal Bilatus, “Wirva udi? Ufa ghaze manggini?”

Ka gwidæn tlækha tsitar kwarne, “Khærtga khærtud.”

¹⁵ Fatsiye æn nagh ba Bilatus ad bazatærdu ræv bi, ka bælätærnars ad Barabas. Æn tækhal kæ ba udakh tsin da dlagharu kiß kæ Yasuwa, ka batran kæ khærtga khærta tsitar.

A tsafana tlujiyakh ad Yasu

¹⁶ Ka bala tlujiyakh ad Yasu da tæ gælvakh Gumn ai æn dækhdud (Firitoriyum.) Ka dzanæf itar dakwal tlujiyakh daghan.

¹⁷ Ka talaræm itar gabag shalaraz ndækva dæg shikakh. Fadarkhai itar ad dzakw tak, ka baræm itar æn ghær.

¹⁸ Ka farsa itar ad næghardi nægha kwarne, “Dæg safagh da tæ uragh, shik ya Yakhudakh.”

¹⁹ Ka farsa itar dlaghara yaghwat æn ghær, tafarve tar shaghwvai. Kalga itar juguv æn tævuk sar, æn manara dæba nen itar.

²⁰ Udzala tsitar æn manara nena, ka sækhardo itar ad gabag shalaraz ai tsa talaræm itar, ka talaræm itar ad gabag sar. Ka bala itar da mel kæ khærta khært.

A khærtava Yasu

²¹ Madv itar æn tæghær kæ dæga, ka gamga itar zæ udanen æn dægal dækha sar Siman, ud ya Sayirin, dad Alekzanda zæ Rufus æn

saks æn dlædla kæs. Ka barghær itar zæb ufa khært Yasu.

²² Ka bala itar ad Yasu da tæ vaken æn dækhdud dæ Golgot, (“Dæge æn tukuwin in kwarne, “Vak tlatl ghær”).

²³ Ka bara itar ad yu inabi laþan dæ mur. Ai ka kalwal kæ khæba khæb.

²⁴ Ka khærtge tar. Ka taku itar gabag sar æn tatak tar, ka tlæv tsats tsitar æn tæf kæ næghda dæge da gæmadu itsawar.

²⁵ Æn tæ kalkal karfi vaslambad tæ kædl a khærtga itar Yasu.

²⁶ Vindzga itar ad lav file a ngatlva itar æn tæ vak ghær tsin kwarne, “SHIK YA YAKHUDAKH.”

²⁷ Ka khærtga itar sænkarakh mits zin.

Fang æn tæ dæva kaf sar, fang tsuguna æn tæ dæva dleß sar.

²⁸ Ina riga sar kæ lav tlayang tlayang ai æn kwar kwarne, “A tæghanæfud æn liye mangga khaz.”

²⁹ Udakhe æn dægala, tsæn kwarakh lav nen itar, æn ngæts ghær itar, æn kwar kwarne, khe da khætana Fæta Yazhigæl, ka ndærga khæn khæna khækærd.

³⁰ Kata dæ ghæragh dæ sægadagh æn tæ ufa khært.

³¹ Ndækuyan tsugun a nenena zikzikan na kæ zil kæsakh zæ li tsagdu ndzikha ndzikh Mus ad Yasu æn kwar kwarne, “A katgan ad yakhay, a tæk ba kæ katga ghær sar bi.

³² Da ka Kristuwin kadl, sodagh sægin æn tæ ufa khærta na tækhin, ki da nægha nægha tsækænda, ka khayænæf kænd.” Sænkarakhe khærtægud zina, ghætær tsuguna a kwarar khai itar lav dæk dækhan.

Æmtsa Yasu

³³ Æn tæ fatsi tæghær, ka khædaru gurtl ad khay daghan, tangw da tæ karfi khækærd kæ fatsi khakhug.

³⁴ Æn tæ kalkal karfi khækærdæna, ka tlækha kæ Yasu dæ ndzæda char, kwarne, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Dæge æn tukuwin in, Yazhigælara, Yazhigælara, a dükde ndar kha ndikini?)

³⁵ Tsæna kæ yakhaya kæ udakh æn ghitsæn tævin ad yan. Ka næv itar, tsænam tsæn, æn dækh Ili tlayang.”

³⁶ Ka kwayala fang æn tæb tar, ka lubanan ad soso dæ yu inabi kwarekrekan, sibæ æn tæ uf, ka talaro kæ Yasu kæ khæba khæb. Ka ni, duwama da

duwa ndan, wazyam vaz, ma sɛgadagh Ili tlayang da zɛbadagh zɛb.”

³⁷ Ka tlɛkh kɛ Yasu dɛ ndzɛda char, ka gɛlf niya dɛga safa sar kɛ dɛg mbas, ka mɛtsɛgan.

³⁸ Ka kukhum lɛgwit ghay gude Fɛta Yazhigɛl mits, tsiyif tɛ vak ghɛr da tɛ khay.

³⁹ Nɛgha kɛ tlujiye ɛn ghitsɛn tɛ vin ad mɛtsa Yasu, ka ni, “Kadiya, udan na Zɛr Yazhigɛl.”

⁴⁰ Ghitsga yakhaya kɛ nɛghwasa kɛ bit ɛn vazavaz. ɛn tɛb kɛ li khitsena nɛg Maryam Magdali, zɛ Maryam bab Yakub ai khɛdɛkan, zɛ Yusuɔu, zɛ Salomi.

⁴¹ Yakhana kɛ nɛghwas ai tsa gatars kɛ Yasu saks ɛn ɛn Galili, ɛn nɛgharu nɛgh. Zikɛn nɛghwas a sara zin ɛn Wurshalim, ɛn vin tsugun.

Khɛda Yasu

⁴² Daghan ina kɛ digita a dzoghɛr ɛn tɛ fitsa dɛka digitakh kɛ udakh. Khɛna kɛda fitsa nggi. Bɛlga kɛ khagw

⁴³ Ka sa udanen ai dɛkha sara Yusuɔu ud ya Arimati. Kitakul ɛn li taka lav, ghɛr sara kitakul ɛn tɛb kɛ liye ɛn gwit tlɛksa Yazhigɛl. Ka da da vak Bilatus kwal dɛ gɛdz kɛ takad tlu vɛgh Yasu.

⁴⁴ Ka ndawanɛf ad Bilatus tsɛna tsin kwarne a mɛtsɛga Yasu. Ka dɛkhɛgan ad tlujiyen kɛ ndidɛrwal ndida kwarne, kadi nagh a mɛtsɛga Yasuwa?

⁴⁵ Ndazhana tsin ɛn tɛ ghay kɛ tlujna, ka baran ad tlu vɛgh Yasuɛn kɛ Yusuɔu.

⁴⁶ Ka sukwadɛghɛr Yusuɔu ad lɛgwit kɛlpakan, zɛbadagh ad tlu vɛgha Yasu ka mbusanan ɛn kɛlpakanen, ka bɛm ɛn nggitile a tɛfgud ɛn khurzɛz. Ka tlɛgadagh ad gil, khɛdaru ad nggitlen.

⁴⁷ A nɛgha kɛ Maryam Magdali, zɛ Maryam bab Yusuɔu ad vake bava tlu vɛgh Yasu.

16

A tsif Yasu ɛn nggitl

¹ ɛn tɛkhal kɛ khɛna fitsa fɛtav. Ka sukwadɛghɛr Maryam Magdali, zɛ Maryam bab Yakub, zɛ Salomi, ad tɛrshin bɛtbɛtan kɛ masara kɛ vɛgha Yasu.

² Pɛrta kɛdl fitsa khɛna dɛg chak kɛ fɛtav, dɛ gwisɛl, madv itar dɛgal da vak nggitla.

³ Ka ndidɛkava tsitar ɛn tɛbtar kwarne, “Ware kɛ da tliga kiyamdu kur ɛn tuk nggitleni?”

⁴ Ai vazo tsitar dɛgo, ka nɛgha itar kuren, na bakha kɛ zika bi, a audzalud ɛn tlɛgarwal tlɛg.

⁵ Da tsitar da nggitlen. Ka nɛgha nɛgha tsitar dakhwal zeren ɛn ndzɛgan ɛn tɛ kalam dɛva kaf ɛn lɛgwit madakw. Ka gɛdzif itar.

⁶ Ka niya tsitar, “Gɛdzam bi. ɛn gat Yasu ud Nazarat kur, ai khɛrtavan. A tsiyif aghbɛn vana bi. Nɛghama nɛgha vake tsa khɛnanud.

⁷ Ai damdɛgal kwaramar tɛrkhai kwara kɛ furakh sar zɛ Bitrus, ‘In da dala tsitar da Galili. Da nɛghan vin itar, ndɛkve tsa kwara tɛrkhayin.’ ”

⁸ Ka khway tsitar dɛgal ɛn nggitlen, dɛ gɛdzɛf ɛn tɛga vɛgh titar. A kwararkhai bai tar dɛge dzoghɛr kɛ itsawar bi, wirvɛn gɛdze tar.

⁹ Tsiyif kɛ Yasu ɛn nggitl tɛkɛdla pɛrt fitsa khɛna fɛtav. Ka mɛdlawal chak kɛ Maryam Magdaliye, a zɛbɛrdalin sɛdikw bɛzan udif ɛn vɛgh.

¹⁰ Ka dala kwara tɛrkhai kɛ furakh sar, zɛ liye baza rɛva zɛ tu.

¹¹ Tsɛna tsitar kwarne a tsiyif Yasuwa, tsuguna a nɛgha tsin, ka a fadɛghɛro ba itar bi.

¹² ɛn tɛkhal kɛ yana, ka mɛdlawala Yasu kɛ furakh sar mits ɛn tlɛrna jakv, madv itar ɛn dɛgal da dlɛmdla kɛs.

¹³ Guyaghɛr tsitar, ka kwarar khai itar kɛ chalɛmakh tar. Ai ghɛr tar tsuguna a khayanɛf ba itar bi.

¹⁴ ɛn tɛkhal kɛ yana, ka soghɛr Yasu kɛ furakh sarna kɛlatɛm kitakw, madv itar ɛn zu kaf. Ka tavatɛrghɛr ad di wirva kud fadɛghɛrofɛg tar, zɛ bɛngbɛng ghɛre a kalwal itara kɛ fadɛghɛrofɛg dɛ lave a kwara tɛrkhai liye tsa nɛghan ɛn tɛkhal kɛ tsiya sar.

¹⁵ Ka niya tsitar, “Damdɛgal da lard daghan, kwaramdu lav zɛdan kɛ daghan ud dɛg sig.

¹⁶ Daga ude fadɛghɛro, parandalud, da gɛmadu gɛma dɛ saf. Ai daga ude kwal fadɛghɛro, da tɛkara lavud.

¹⁷ Auna dægakhe da mana liye fadəghəro də kə, ai da mədla fadəghərofəg tar. Da zaḅado zaḅe tar sədikw bəzan ən dakhar, da kwar lav itar də ghay tlərna kəs.

¹⁸ Da zəḅa zəḅe tar bub də dəvakh tar, ai da ka khəḅu itar ngura, na dəge da manatərin itsa khədikən bi. Da bakhatər ghər bakha itar dəv kə udakh kwal yanga, tsuguna da mbəga itar.”

A ḅavo Yasu da gharazhigəl

¹⁹ Ən təkhal kə kwara tərkhai kwara kə Dad zikan Yasu ad daga lavakhana kə furakh sar. Ka ḅo dəgo da gharazhigəl, ndzəgan ən tə dəva kaf Yazhigəl.

²⁰ Ka dala furakh sar da kwardu lav Yazhigəl itsa dəvar. Dad zikan tsuguna ka a məlatru, a ndazhana kwarne kwardu lav tara jir, tə dəva də dəg ndawakakhe a mange tar.